

109

79

109

79

رب تلمیذك صرفینی بیلدر .

مَعْلَمٌ لِكُلِّ لِسَانٍ عَرَبِيٍّ

قزائنده معلمار طرفندن قبول اینلوب کوب اورنلارده

فائدهسی تجربه ایلامشدر .

✦ نألیف ✦

✦ عبدالرحمن بن اسماعیل بن عمر الحاجطرفای ✦

== بیسنچی مرتبه باصلوی ==

بیل ۲۹ تین

بیل ۲۵ تین

آسترخانده "د عرف و شرکاستیک تجارتنجانه مطابعه سنده" ۱۹۱۱ سنده

АСТРАХАНЬ

Типография Т-го Д-ма „А. Умеровъ и Ко“

1911 г.

اسلام تاريخندن بلورگه

بيكده حاجه اولغانلاريني تركى تىلده يكللك ايله بلدروچن

قصص الانبياء العظام و ترجمته

احوال دول الاسلام

مكتب و مدرسه لرنك كويستنه اوقوتلوب فائدهسى تجر به ايدلكندن
تكرار باصمغه حاجه توشوب غنچى مرتبه باصلدى . بو صوغنى
باصلغاننده بالارغه يكللك ايچون عرب اسمارينه حركه قويلدى وتاريخغه
آشناگل كمسه لر ايچون بعض لفظلرنك معنالرى سزق آستنه شرح
ايدلدى . مشتملاقي اوشبونلردر :

انبيا عظام آدم (عم) دن خاتم الانبياء حضرتلرينه قدر هر قابوس
حقنده «قرآن كريم» ده ذكر ايدلمش معلومات وخاتم الانبياء حضرتلرى
حقنده عصر سعادت احوالى مفصل بيان ايدلمشدر . صوغره خلفاء راشدبن
خلافتى ، امويه ، عباسيه دولت لرى ، طوائف ملوك دن : بنى اغلب ،
فاطميه ، ايوبيه دولتلى ، بوفلرنك وقتنده غنى اهل صليب محاربهسى ،
سلجوقيه ، اندلس ، عثمانلى دولتلى ، تاتار خانلربنك باشندن سراي
دولتى (آلتون اوردا) نك انقراضنه قدر اولان احوالات ، آز بلوگه
يتارلك ، قلمنده مليت رومى بار كمسه گه اوتارلك ، قدر ذكر ايدلمشدر .
بهاسى ۲۵ تين . كوبلهب آلوجيغه (% ۲۵) اكرام ايدله در .

آدرس : Астрахань, мулла А. И. Умеровъ

مبتدیاره آز وقتده یگللك اوزره
عرب تلی نك صرفنی بلدرر .

معلمین لسان العرب

قزاندہ معلم لہ طرفندن قبول ایدلوب کوب اورنلردہ
فائدهسی تجریه ایدلمشدر .

﴿ تالیف ﴾

﴿ عبد الرحمن بن اسماعیل بن عمر الحاجطرخانی ﴾

بیشنچی مرتبه باصلوی

استرخانده دو عرف و شرکاسینک تجارتنخانه مطبعه سنده “ ۱۹۱۱ سنده

АСТРАХНЬ

Типографія „Т-го Д-ма А. Умеровъ и Ко“

1191 г.

مقدمە

عرب تىلى بىزم دىنمىزنىڭ تىلى اولمىغىنىدىن آنى بىلىمك بىزگە دىنا ضرور دۇر. ھەر بىر يات تىلنى بىلىمك شۇل تىلنىڭ صرفىنى بىلىمك ايله اولمىغىنىدىن ھەر يىردە توركى مىسلمانلاردا صىبىلەرگە توركى تانوغانىدىن صوڭۇق عرب تىلىنىڭ صرفىنى اوقۇتمىق دستور توتلمىشۇر. اينى بىزم صىبى لىرغە صرف اوقۇتقە باشلاغاندە عربچە يازلمىش رسالە لىردىن اوقۇتمىق موافق دىگىلىر. زىرا عرب تىلىدىن بىردە خەبرى يوق بالاغە اوڭا عرب عبارەسى مۇتالەئە قىلىدىمىق ئانىيا صرف قاعدە لىرنى آڭلاتمىق زور مۇشقى اولە دۇر. اهل بخاراغە اياروب سارت بالالىرى ايچون فارسىچە يازلمىش « شرح عبد الله » كىتابىنى اوقۇتمىق ايسە بىزم ترك بالالىرىنى اوگراتمىك دىگىل بىتون بىتونلاى آداشۇرمىقىر. اما اوز تىلمىزچە اوقۇتلىسە بالاغە بىيك راحىتىك ايله آڭلاتوب آرزماندە مقصودغە ايرىشلاچىكىر. بو فائىدە لىرنى اويلاپ يورتىمىزنىڭ بالالىرىنە بىر خدمت ايتىمىك نىيەتتە اوز تىلمىزچە اوشۇمۇ ﴿ معلم صرف لسان العرب ﴾ نى يازدىم. و فعل لىرنىڭ ھەر بابىدە نىچە تورلى كىلىمىش مىسالىرىنىڭ ورنىلىرىنى ھەم مىثال لىرىنى ذكىر ايدىوب تركىچە معنى لىرىنى بيان قىلىدىم. كىرەك اورنىلاردا امتىحان صورتىدە سۇاللار يازوب عربچە نى بىلىورگە كىوب سەبب بولۇرلىق روشدە تىرتىب ايتىمىم مىرادم عرب تىلىنى يىگىل بىلىدىمىك الحمد لله كىوب معلم لىرنىڭ تىقىرىنە موفىقە اولدىم.

عبدالرحمن

الهيمان نبيك تورت آصل: تصدق دل واقرار تد و عمل تن و متابعت
 سنت دور هر كيم بول تورت يوق بوليه كافر دور
 اقرار تد بولوب تصدق دل بوليه منافق دور
 تد بولال توغرى بولوب تن عبادات بوليه فاسق دور
 تد بولال تد عبادت بولوب متابعت سنت بوليه بولوب

كتاب
 حقيقه
 بديان آدم
 فليص من النانا
 ييران

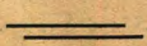
معلم صرف لسان العرب
 تاليف

عبدالرحمن بن اسمعيل بن عمر الحاجطرخاني

اخطار

حرمتلو معلم افنديلرم! بو رساله نك امتحانلر ننده يازلمش
 سوال لردن باشقه مثاللرده كيتروب شا كردلردن صوراسه گز و صرفنى
 آكلى باشلاچ آز آز عربچه سويلاتوب اوگره تسه گز آنلر ك عرب
 تلى بلمك لرينه كوب سبب اولور ايدگز و بورساله نى تمام ايتكاج نحو
 اوگره تمك كه كرشدكده بزم معلم نحو لسان العرب ايله
 او قوتوب بر مرتبه تجربه ايدر سا گز فائده سيني كندلر گز تقدير
 ايدر ايدگز.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

علم الصرف: تورلی معنی آڭلانسون ایچون کلمه لرنک تورلی تورلی
اینلونی بلدزه تورغان علم در .

کلمه : معنی آڭلانغان سوز ، مکتب ، مسجد ، امام ، کبی .

کلمه اوچ قسم اسم ، فعل ، حرف ،

اسم : اوچ زمانک بوسندن باشقه معنی آڭلانغان کلمه در ، کتاب ، قلم کبی .

فعل : اوچ زمانک برسی ایله معنی آڭلانغان کلمه در ، ضَرَبَ کبی

معنی سی (صوقدی بر ایر اوتکان زمانده) .

حرف : اوزندن معنی آڭلانوده غیریکه محتاج اولغان کلمه در ،

« سَافَرْتُ مِنَ الْحَاجِطِرْخَانَ إِلَى الْقُرْآنِ » دیگانده « من » « الی » کبی .

معنی سی (سفر قیلیم من حاجطرخانین قزانغه) .

زمان اوچ تورلی : ماضی ، حال ، مستقبل .

ماضی = اوتکان زمان ، حال = حاضرگی زمان ، مستقبل کیلاچک زمان .

ودخی کلمه لرنک جز لرینه مثلا (مسجد) دیگانده (م) (س) (ج)

(د) غه « حرف » وآنلردهغی آست اوست لرینه « حرکه » دیب

اینلور . حرکه اوچدر : فَتَحَهُ « اوست » ضَمَّهُ « اوتر » كَسَرَهُ « آست »

امتحان
علم الصرف نه در؟ کلمه نه در؟ نتیجه قسم ، نه لر؟ کلمه ناک جز لرینه نه دینلور؟
آست اوست اوتره نه دینلور؟

﴿ میزان ۱ ﴾

عرب کلمه لرینک میزانی « ف - ع - ل » در، کلمه ده اوشبو حرفلرنک برابرند اولغان حرفلرنی « حرف اصلی » اوشبو حرفلرنک برابرند اولغان حرفلرنی « حرف زائد » دیرلر (اَكْرَم) کبی (افْعَل) وزننک در بونمغی «ا» حرف زائد «ك، ر، م» حرف اصلیلردر. اوزنک حرف زائد اولغان کلمه نی «مُجَرَّد» دیرلر (ضَرَب) کبی (فَعَل) وزننک. اوزنک حرف زائد بار کلمه نی «مزید» دیرلر (اَكْرَم) کبی. حرف اصلی ثلاثی ده اوچ (فاعین برلام) برابرند «زَيْدٌ ضَرَبٌ» کبی فَعَلٌ فَعَلٌ وزننده در. رباعی ده دورتر فا عین ایکی لام برابرند (جَعْفَرٌ دَحْرَجٌ) کبی فَعَلٌ فَعَلٌ وزننده در. خماسی ده بشدر فا عین اوچ لام برابرند (جَعْمَرٌ شٌ) کبی فَعَلٌ وزننده در.

اسم «حرف اصلی» لری اعتباریله اوچ قسم در: ثلاثی «اوچ حرفلی» زَيْدٌ کبی، رباعی، «دورت حرفلی» جَعْفَرٌ کبی، خماسی «بش حرفلی» (جَعْمَرٌ شٌ) کبی. فعل «حرف اصلی» لری اعتباریله ایکی قسم در: ثلاثی «اوچ حرفلی» ضَرَبٌ کبی، رباعی «دورت حرفلی» دَحْرَجٌ کبی.

حرف علة اوچ در: واو، الف، یادر.

اسم فعل ینه سکنز قسم اولور: صحیح، مضاعف، مثال، اجوف، ناقص، لقیف، ملنوی، مهموز.

صحیح = فاس عینی لاری برابرند حرف علة، ههزه هم بر جنسندن

ایکی حرف بولماس ضَرَبٌ ضَرَبٌ کبی (بوگا سالم هم دینلور)

﴿ ۱ ﴾ — میزان: اوزی برله نرسه اولچانه تورغان اولچا وچدر. هر نرسه نك اوزینه قاراب اولچا وچی بوله در آغراق ینگل لکنی «چیککی» برله، اوزنلقنی «آرشین» برله وقتنی «ساعت» برله اولچاندیکی کبی عرب کلمه لاری «فعل» برله اولچالنه دره. اولچا و نك روشی کتا بده یازلانا چه در. بونی معلم اقدیلر مبتدی لرنک فهمینه قاراب توشندر لر.

مضاعف ایکی تورلی در: مضاعف ثلاثی ، مضاعف رباعی ،

مضاعف ثلاثی = عینی لامی برابرند بر جنسین ایکی حرف اولور فر فر فر کبی .

مضاعف رباعی = فاسی ایله اولگی لامی برابرند هم عینی ایله

ایکنچی لامی برابرند بر جنسین ایکی حرف اولور، زَلَزَلْ، زَلَزَلْ کبی .

مثال = فاسی برابرند حرف علة اولور ، وَعَدَّ ، وَعَدَّ کبی .

اجوف = عینی برابرند حرف علة اولور، قَوْلٌ قَوْلٌ ، کبی .

ناقص = لامی برابرند حرف علة اولور ، رَمَى ، رَمَى کبی .

لفیف = عینی لامی برابرند حرف علة اولور ، قَوَى قَوَى کبی .

بوگا «لفیف مقرون» دینلور .

ملتوی = فاسی لامی برابرند حرف علة اولور . وَشَى وَشَى کبی

بوگا (لَفِيف مَفْرُوق) دینلور .

مهموز = فاء، عین، لام ننگ بیری برابرند همزه اولور ، أَخَذَ ، سَأَلَ ، قَرَأَ کبی .

{ امتحان }	کلمه لرنک میزانی نهلر؟ حرف نیچه اوله بلور؟ مجرد؟ مزید نهلر؟ حرف
	علة نیچه؟ نهلر؟ اسم؟ فعل قسم لری نهلر؟ وب صرصر عرض نهلر؟
	غزو وحي كوی نهلر؟

﴿ اشتقاق ﴾

اشتقاق = آرالرنده معنی ده هم حرف وفده مناسبه [*] بولغان ایکی لفظننگ

برنی ایکنچیسن چغار مقدر . اسم اشتقاق اعتبار ایله ایکی قسم در جامد ،

مصدر در . اوزندن هیچ بر نرسه اشتقاق قیلنماسه اسم جامد در «رَجُلٌ»

کبی . اوزندن بر نیچه نرسه اشتقاق قیلنورسه اسم مصدر در «ضَرْبٌ»

کبی وهر وقت مصدرننگ ترکی معناسیننگ آخرنده «هق» یا که «مک»

اولور ، ضَرْبٌ «صوقهق» قَتْلٌ «اوترمک» کبی . مصدر دن اوشبو اون

ایکی نرسه اشتقاق قیلنه در: ماضی، مضارع، اسم فاعل، اسم مفعول، جعد، نفی، امر، نهی، اسم زمان، اسم مکان، اسم آله، اسم تفضیل، ماضی: اوزندن اوتکنان زمان آکلانغان فعلدر. مضارع: اوزندن حال ایله مستقبل ننگ برسی آکلانغان فعلدر. اسم فاعل: اش قیلوچی ذات آکلانغان اسمدر. اسم مفعول: اش قیلنمش ذات آکلانغان اسمدر، جعد: ماضی ده انکار قیلو آکلانغان فعلدر. نفی: مستقبل ده انکار قیلو آکلانغان فعلدر. امر: بیورمق آکلانغان فعلدر. نهی: طیبق آکلانغان فعلدر. اسم زمان: اش قیلنغان وقت آکلانغان اسمدر. اسم مکان: اش قیلنغان اورن آکلانغان اسمدر. اسم آلت: اوزی برله اش قیلنه تورغان قورال آکلانغان اسمدر. اسم تفضیل: آرتغرانی اش قیلونی بلدرگان اسمدر. ایمدی ضَرْبُ مصدر. بوندن اون ایکی نرسه بویله اشتقاق قیلنه در: ضَرْبُ (ماضی) یَضْرِبُ (مضارع) ضَارِبُ (اسم فاعل) مَضْرُوبُ (اسم مفعول) لم یَضْرِبْ (جعد) لایَضْرِبْ (نفی) اِضْرِبْ (امر حاضر) لیَضْرِبْ (امر غائب) لا تَضْرِبْ (نهی) مَضْرِبْ (اسم زمان اسم مکان) مَضْرِبْ (اسم آله) اَضْرِبْ (اسم تفضیل). معنی لری: «ضَرْبُ» صوقوق «ضَرْبُ» صوقوقی اول بر ایر اوتکنان زمانده «یَضْرِبُ» صوغار اول بر ایر کلاچک زمانده «ضَارِبُ» صوقوقچی اول بر ایر «مَضْرُوبُ» صوغلمش اول بر ایر «لَمْ یَضْرِبْ» صوقومادی اول بر ایر اوتکنان زمانده «لایَضْرِبْ» صوقوماس اول بر ایر کلاچک زمانده «اَضْرِبْ» صوق! سن بر ایر «لیَضْرِبْ» صوقسن! اول بر ایر «لا تَضْرِبْ» صوقمه سن بر ایر «مَضْرِبُ» صوغا تورغان زمان یا که صوغا تورغان

اورن «مَضْرَبٌ» صوغا تورغان قورال «أَضْرَبُ» آرتغراق صوغوچى.

﴿ فعل ﴾

هر فعل دن بر اش آڭلاناڧر واول اشنى قیلوچى غه فاعل دینله در فعل دن آڭلاناڧن اش اگر فاعل دن اوزسه اول فعل گه «فعل متعدى» دینله در، «ضَرَبَ» کبى (*). فاعل دن اوزماينچه فاعل ده گنه تورسه (فعل لازم) دینله در «جَلَسَ» کبى. واول فاعل مُدَّكَّر یا که مُؤنث اولور. مکر = ایر. مؤنث = خاتون. بونلرک هر قايوسى غائب اولور. مخاطب اولور منکلم اولور. غائب = اوزنمن سوز سويلنمگان کسه. مخاطب = اوزینه سوز سويلانگان کسه. منکلم = سوزنى سويلوچى کسه. بونلر دن غائب برله مخاطب واحد اولور تثنیه اولور جمع اولور. واحد = برگه. تثنیه = ايکى گه. جمع = ايکيمن آرتق غه ايتوله در. منکلم ايسه آنجق واحد یا که جمع اولور تثنیه بوقدر بلکه تثنیه اوزینه ده جمع برله ايتوله در. ايمدى مجموع ايتلو اون دورت تورلى اوله در بونلره اون دورت صيغه دینله در.

دخیده فعل نك فاعلى بلنورسه «فعل معلوم» دینلور ضَرَبَ کبى فاعلى بلنمازسه «فعل مجهول» دینلور ضَرَبَ کبى. (صوغلندى اول بر ایر) معناينده بونك فاعلى (صوغوچى سى) کم ايگانى بيلنميدر آنجق صوغلشم نك بر ایر ايدکنى بلره در صوغلشم ايسه فاعل دگل بلکه مفعول در.

دخیده «فعل معلوم» نى (مبنى للفاعل) «فعل مجهول» نى (مبنى للمفعول) ديو هم آتالنه در.

اشتقاق نه در؟ اسم جامد، اسم مصدر نه در؟ مصدر دن نيچه ترسه اشتقاق قلنور؟
 امتحان } ضرب دن اشتقاق قلوب کور سات؟ «قصد» دن «صبر» دن اشتقاق قيل؟ فاعل نه در؟
 فعل متعدى و فعل لازم نه در؟ فاعل نيچه تورلى؟ فعل معلوم نيندای؟ مجهول فعل نه در؟

(*) ضَرَبَ فعلن دن صوغق دینلگان اش آڭلاناڧر واول اشنى قیلوچى سى فاعلدر صوغق فعلی فاعل دن صوغلشم غه اوزادر وشونك ايجونده «ضرب» غه فعل متعدى دینله در.

﴿ ماضی اون دورت صیغہ ده کیلور بونلردر: ﴾

ضرب «صوقدی اول بر ایر اوتکان زمانده» واحد مذکر غائب صیغہ سی
 ضربا «صوقدی اول ایکی ایر اوتکان زمانده» تثنیہ مذکر غائبین صیغہ سی
 ضربوا «صوقدی لر اول کوب ایر لر اوتکان زمانده» جمع مذکر غائبین صیغہ سی
 ضربت «صوقدی اول بر خاتون اوتکان زمانده» واحد مؤنث غائبہ صیغہ سی
 ضربتا «صوقدی اول ایکی خاتون اوتکان زمانده» تثنیہ مؤنث غائبین صیغہ سی
 ضربن «صوقدی لر اول کوب خاتونلر اوتکان زمانده» جمع مؤنث غائبات صیغہ سی
 ضربت «صوقدک سن بر ایر اوتکان زمانده» واحد مذکر مخاطب صیغہ سی
 ضربتما «صوقدک سز ایکی ایر اوتکان زمانده» تثنیہ مذکر مخاطبین صیغہ سی
 ضربتم «صوقدک سز کوب ایر لر اوتکان زمانده» جمع مذکر مخاطبین صیغہ سی
 ضربت «صوقدک سن بر خاتون اوتکان زمانده» واحد مؤنث مخاطبہ صیغہ سی
 ضربتما «صوقدک سز ایکی خاتون اوتکان زمانده» تثنیہ مؤنث مخاطبتین صیغہ سی
 ضربن «صوقدک سز کوب خاتونلر اوتکان زمانده» جمع مؤنث مخاطبات صیغہ سی
 ضربت «صوقدم بن بر ایر یا کہ بر خاتون اوتکان زمانده» واحد متکلم صیغہ سی
 ضربتا «صوقدق بز کوب ایر لر یا کوب خاتونلر اوتکان زمانده» جمع متکلم صیغہ سی
 تنبیہ: اوشبو اوقولغان اون دورت صیغہ لر نڭ اؤلگی آلتیسی
 غائب ایکنچی آلتیسی مخاطب صوغفی ایکیسی متکلم ایچون اولغانلرینی
 بلگاندن سن. ایمدی شونیده خاطرگده صاقلای! اؤلگی آلتیده فاعل لر
 غائب کمسہ لر بولدیلر شونڭ ایچونده اول ایر اول خاتون دیلندی
 ایکنچی آلتیده فاعل لر مخاطب کمسہ لر بولدیلر شونڭ ایچونده سن،
 سز دیلندی. صوغفی ایکیسند فاعل لر متکلم لر بولدی شونڭ ایچونده
 بن، بز دیلندی.

﴿ فعل ماضی فی مجهول قیلماقنڭ روشی ﴾

آخرینڭ آلدننڭی حرفنی کسرەلی واول حرفنڭ آلدننڭی هر
 بر حرکتلی حرفنی ضمەلی قیلەق ایله اولور. اوشبوروشچە: «ضرب»
 معلوم فعل ایدی آخرینڭ آلدننڭی حرف (را) فی کسرەلی قیلەق
 (ضرب) اولدی، رانڭ آلدننڭی حرکتلی حرف ضادنی ضمەلی قیلەق
 (ضرب) اولدی. صرفی:

- ضرب (صوغلدی اول بر ایر اوتکان زمانه) واحد مذکر غائب صیغه سی
- ضرباً (صوغلدی اول ایکی ایر اوتکان زمانه) تثنیه مذکر غائبین صیغه سی
- ضربوا (صوغلدی اول کوب ایر لر اوتکان زمانه) جمع مذکر غائبین صیغه سی
- ضربت (صوغلدی اول بر خاتون اوتکان زمانه) واحد مؤنث غائبه صیغه سی
- ضربن (صوغلدی اول ایکی خاتون اوتکان زمانه) تثنیه مؤنث غائبین صیغه سی
- ضربن (صوغلدی اول کوب خاتونلر اوتکان زمانه) جمع مؤنث غائبات صیغه سی
- ضربت سن (صوغلدڭ سن بر ایر اوتکان زمانه) واحد مذکر مخاطب صیغه سی
- ضربتما (صوغلدڭ سز ایکی ایر اوتکان زمانه) تثنیه مذکر مخاطبین صیغه سی
- ضربتم (صوغلدڭ سز کوب ایر لر اوتکان زمانه) جمع مذکر مخاطبین صیغه سی
- ضربت سن (صوغلدڭ سن بر خاتون اوتکان زمانه) واحد مؤنث مخاطبه صیغه سی
- ضربتما (صوغلدڭ سز ایکی خاتون اوتکان زمانه) تثنیه مؤنث مخاطبین صیغه سی
- ضربتم (صوغلدڭ سز کوب خاتونلر اوتکان زمانه) جمع مؤنث مخاطبات صیغه سی
- ضربت بر ایر یا که بر خاتون اوتکان زمانه) واحد منکلم صیغه سی
- ضربنا (صوغلدڭ بر کوب ایر لر یا که کوب خاتونلر اوتکان زمانه) جمع منکلم صیغه

﴿ مضارع هم اون دورت صيغه ده كيلور ﴾
هر قابوسينك اولندگى يا، تا، الف، نون حرفلرندن برسى اولور صرفى بويله در:
يَضْرِبُ (صوغار اول بر اير كلاچك زمانده) واحدهند كر غائب صيغه سى
يَضْرِبَانِ (صوغار لر اول ايكي اير كلاچك زمانده) تثنيه مند كر غائبين صيغه سى
يَضْرِبُونَ (صوغار لر اول كوب اير لر كلاچك زمانده) جمع مند كر غائبين صيغه سى
تَضْرِبُ (صوغار اول بر خاتون كلاچك زمانده) واحده مؤنث غائبه صيغه سى
تَضْرِبَانِ (صوغار لر اول ايكي خاتون كلاچك زمانده) تثنيه مؤنث غائبتين صيغه سى
يَضْرِبْنَ (صوغار لر اول كوب خاتونلر كلاچك زمانده) جمع مؤنث غائبات صيغه سى
تَضْرِبُ (صوغار سن سن بر اير كلاچك زمانده) واحدهند كر مخاطب صيغه سى
تَضْرِبَانِ (صوغار سن سن ايكي اير كلاچك زمانده) تثنيه مند كر مخاطبين صيغه سى
تَضْرِبُونَ (صوغار سن سن كوب اير لر كلاچك زمانده) جمع مند كر مخاطبين صيغه سى
تَضْرِبِينَ (صوغار سن سن بر خاتون كلاچك زمانده) واحده مؤنث مخاطبه سى
تَضْرِبَانِ (صوغار سن سن ايكي خاتون كلاچك زمانده) تثنيه مؤنث مخاطبتين صيغه
تَضْرِبْنَ (صوغار سن سن كوب خاتونلر كلاچك زمانده) جمع مؤنث مخاطبات صيغه
أَضْرِبُ (صوغار من بن بر اير يا كه بر خاتون كلاچك زمانده) واحده متكلم صيغه سى
نَضْرِبُ (صوغار من بن بر اير لر يا كه كوب خاتونلر كلاچك زمانده) جمع متكلم
مضارع لرنك اولندگى يا، تا، الف، نون لرغه «حرف مضارعة» ديب اينله در.

﴿ فعل مضارعنى مجهول قيلمقنك روشى ﴾
آخري نك اولندگى حرفنى فتحه لى، وحرف مضارعتنى ضمه لى قيلمق
ايله اولور. اوشبور وشچه: يضرب معلوم فعل ايدى آخري نك اولندگى

حرفنی فتحه لی قبلدق یضرب، حرف مضارعنی ضمه لی قبلدق یضرب صرفی :
 یضرب (صوغلر اول بر ایر کلاچک زمانده) واحد مذکر غائب صیغه سی
 یضربان (صوغلر اول یکی ایر کلاچک زمانده) تثنیه مذکر غائبین صیغه سی
 یضربون (صوغلر اول کوب ایر لر کلاچک زمانده) جمع مذکر غائبین صیغه سی
 تضرب (صوغلر اول بر خاتون کلاچک زمانده) واحده مؤنث غائبه صیغه سی
 تضربان (صوغلر اول یکی خاتون کلاچک زمانده) تثنیه مؤنث غائبین صیغه
 یضربن (صوغلر اول کوب خاتونلر کلاچک زمانده) جمع مؤنث غائبات صیغه سی
 تضرب (صوغلر سن سن بر ایر کلاچک زمانده) واحد مذکر مخاطب صیغه سی
 تضربان (صوغلر سن سن یکی ایر کلاچک زمانده) تثنیه مذکر مخاطبین صیغه سی
 تضربون (صوغلر سن سن کوب ایر لر کلاچک زمانده) جمع مذکر مخاطبین صیغه سی
 تضربین (صوغلر سن سن بر خاتون کلاچک زمانده) واحده مؤنث مخاطبه صیغه سی
 تضربان (صوغلر سن سن یکی خاتون کلاچک زمانده) تثنیه مؤنث مخاطبتین صیغه
 تضربن (صوغلر سن سن کوب خاتونلر کلاچک زمانده) جمع مؤنث مخاطبات صیغه سی
 اضرب (صوغلر من بن بر ایر یا که بر خاتون کلاچک زمانده) واحد متکلم صیغه سی
 تضرب (صوغلر من بن کوب ایر لر یا که کوب خاتونلر کلاچک زمانده) جمع متکلم [*]

فعل ماضی نیجه صیغه ده؟ معلوم فعل نی مجهول قیلمق روشی نه در؟ «قصد» نی
 ۵۵ «صبر» نی مجهول قیل هم صرف قیل؟ مضارع فعل نیجه صیغه ده؟ معلومنی
 مجهول قیلمق نه ایله اولور؟ «قصد» نی هم «صبر» نی مجهول هم صرف قیل؟
 مجهول فعل لره نیچوک دینلور؟ حرف مضارعه نیندی حرف لر .

C.
 ۵۵
 ۵۵

۵۰ فعل مضارع حال ایله مستقبل آراسنده مشترک اولدغندن «یضرب» نی صوغادر
 اول بر ایر حاضر زمانده «یضرب» نی صوغادر اول بر ایر حاضر زمانده دیب ترجمه
 قیلمق ۵۰ درستدر .

﴿اسم فاعل﴾ ثلاثی مجرددن هر وقتده (فاعل) وزنده کلور ضارب کبی

ضارب « صوقغوچی بر ایر » واحد منکر صیغه سی
 ضاربان « صوقغوچی ایکی ایر » تثنیه منکر صیغه سی
 ضاربون « صوقغوچی کوب ایرلر » جمع منکر صیغه سی
 ضاربة « صوقغوچی بر خاتون » واحد مؤنث صیغه سی
 ضاربتان « صوقغوچی ایکی خاتون » تثنیه مؤنث صیغه سی
 ضاربات « صوقغوچی کوب خاتونلر » جمع مؤنث صیغه سی

اسم فاعل ثلاثی مجردکه باشقهدن فعل مضارع ننگ معلومی وزنده کیلور حرف مضارعة اورنینه ضمه لی میم کیتروب و آخریننگ آلدننگی حرفی کسردلی قیلو برله مکرّم، مفرّج، مخرج، منخرج کبی .

﴿ صفة مشبهة ﴾

لازم فعل لرنگ بعضسنن اسم فاعل اورنینه « صفة مشبهة » اشتقاق قیلنور .
 صفة مشبهة ننگ معناسی ده اسم فاعل معناسی کبیدر لکن اسم فاعلده مصدر فاعل دن صادر اولور ننا ککه « ضارب » ایتوله در ضرب صادر اولغان کشیگه اما صفة مشبهده مصدر فاعل گه ثابت اولور فاعل دن صادر اوله س « حَسَن » (کورکام بولغوچی) کبی بوننگ مصدری « حَسَن » (کورکام اولمق) فاعل گه آنجق ثابت در فاعل دن صادر (*) دگل در .
 صفة مشبهة ارشبو اون سکر وزنده کلمش در :

اوزان	امثال	معانی	اوزان	امثال	معانی
فَعْلٌ	صَعْبٌ	چیتین	فَعِيلٌ	كَرِيمٌ	حرمتملی
فَعْلٌ	صَفْرٌ	بوش	فَعَالٌ	شُجَاعٌ	بهادر

(*) صادر — بولوچی دیسکر . ثابت — توروچی دیسکر .

قورفاق	جَبَان	فَعَالٌ	آزاد	حُرٌّ	فَعْلٌ
خوش	طَيِّبٌ	فَيْعَلٌ	كوركام	حَسَنٌ	فَعْلٌ
اوزون	صِيهَةٌ	فَيْعَلٌ	زيراك	فَطْنٌ	فَعْلٌ
بك	رَضْرَاصٌ	فَعْلَالٌ	غسل سز	جَنِبٌ	فَعْلٌ
يالانغاج	عُرْيَانٌ	فَعْلَانٌ	صوصاغان	عَطْشَانٌ	فَعْلَانٌ
آقصاق	أَعْرَجٌ	أَفْعَلٌ	قورصاقلی خاتون	حُبْلَى	فُعْلَى
صوصاغان خاتون	عَطْشَى	فُعْلَى	كوچلی توه	وَجْنَاءٌ	فُعْلَاءٌ

﴿اسم مفعول﴾ ثلاثی مجرددن هر وقتندہ مفعول و زنندہ کیلور مَضْرُوبٌ کہی

مَضْرُوبٌ «صوغلمش بر ایر» واحد منکر صیغہ سی .

مَضْرُوبَانٌ «صوغلمش ایکی ایر» تثنیہ منکر صیغہ سی .

مَضْرُوبُونَ «صوغلمش کوب ایرلر» جمع منکر صیغہ سی .

مَضْرُوبَةٌ «صوغلمش بر خاتون» واحدہ مؤنث صیغہ سی .

مَضْرُوبَتَانٌ «صوغلمش ایکی خاتون» تثنیہ مؤنث صیغہ سی .

مَضْرُوبَاتٌ «صوغلمش کوب خاتونلر» جمع مؤنث صیغہ سی .

اسم مفعول ثلاثی مجرددن باشقہ دن فعل مضارع ناک مجهولی و زنندہ کلور

حرف مضارعة اورنینه ضمہ لی میم کنورمک و آخرینک آلدندہ غی حرفنی

فتحہ لی قیلیمق ایله مکرّم، مفرح، مخرج، متخرج کی .

اسم مفعول متعدی فعلک مصدرندن اشتقاق قیلندقدہ اوزینگنه

صرف قیلنور، ننا کہ مثالنی او قودک. لازم فعلک مصدرندن اشتقاق

قیلندقدہ اسم مفعولک آخرینہ (به) (فیه) (علیه) کہی لفظلرینک بری

لم تُضْرَبِ (صوقمادگزن بر خاتون اوتکان زمانه) واحده مؤنث مخاطبه
 لم تُضْرَبِ بِأَ (صوقمادگزن سزایکی خاتون اوتکان زمانه) تثنيه مؤنث مخاطبتین
 لم تُضْرَبِ بِنَ (صوقمادگزن سز کوب خاتونلرا اوتکان زمانه) جمع مؤنث مخاطبات
 لم أُضْرَبَ (صوقمادم بن بر ایر یا که بر خاتون اوتکان زمانه) واحده متکلم صیغه
 لم نُضْرَبْ (صوقمادق بز کوب ایر لر یا که کوب خاتونلرا اوتکان زمانه) جمع متکلم
 ﴿ جمع فعل ناک مجهولی ﴾ هم اون دورت صیغه ده کیلور اوشبور و شچه
 لم يُضْرَبْ (صوغلمادی اول بر ایر اوتکان زمانه) واحده مکر غائب صیغه
 لم يُضْرَبِ بِأَ (صوغلمادیلر اول ایکی ایر اوتکان زمانه) تثنيه مکر غائبین صیغه
 لم يُضْرَبُوا (صوغلمادیلر اول کوب ایر لر اوتکان زمانه) جمع مکر غائبین صیغه
 لم تُضْرَبْ (صوغلمادی اول بر خاتون اوتکان زمانه) واحده مؤنث غائبه صیغه
 لم تُضْرَبِ بِأَ (صوغلمادیلر اول ایکی خاتون اوتکان زمانه) تثنيه مؤنث غائبین صیغه
 لم يُضْرَبِ بِنَ (صوغلمادیلر اول کوب خاتونلرا اوتکان زمانه) جمع مؤنث غائبات صیغه
 لم تُضْرَبْ (صوغلمادگزن بر ایر اوتکان زمانه) واحده مکر مخاطب صیغه
 لم تُضْرَبِ بِأَ (صوغلمادگزن سزایکی ایر اوتکان زمانه) تثنيه مکر مخاطبین صیغه
 لم تُضْرَبُوا (صوغلمادگزن سز کوب ایر لر اوتکان زمانه) جمع مکر مخاطبین صیغه
 لم تُضْرَبِ بِیَ (صوغلمادگزن بر خاتون اوتکان زمانه) واحده مؤنث مخاطبه صیغه
 لم تُضْرَبِ بِأَ (صوغلمادگزن سزایکی خاتون اوتکان زمانه) تثنيه مؤنث مخاطبتین صیغه
 لم تُضْرَبِ بِنَ (صوغلمادگزن سز کوب خاتونلرا اوتکان زمانه) جمع مؤنث مخاطبات صیغه
 لم أُضْرَبَ (صوغلمادم بن بر ایر یا که بر خاتون اوتکان زمانه) واحده متکلم صیغه
 لم نُضْرَبْ (صوغلمادق بز کوب ایر لر یا که کوب خاتونلرا اوتکان زمانه) جمع متکلم

❖ نفي ❖

فعل مضارع نك اُولينه (لا) كيترو لسه نفي فعل اولور «لا يضربُ»
 كبی (لا) فعل مضارع نك معناسنی استقبال غه خاص قیلوب (۰) هم نفي قیلور،
 بو «لا» گه «لأنا فيه» دینلور فعل نفي هم اون دورت صیغه ده در. صرفی بویله:
 لا يُضْرَبُ (صوقماس اول بر ایرر کلاچک زمانه) واحدمفد کر غائب صیغه سی
 لا يُضْرَبَانِ (صوقماسلر اول ایکی ایرر کلاچک زمانه) تثنیه مفد کر غائبین صیغه
 لا يُضْرَبُونَ (صوقماسلر اول کوب ایرلر کلاچک زمانه) جمع مفد کر غائبین صیغه
 لا تُضْرَبُ (صوقماس اول بر خاتون کلاچک زمانه) واحدمؤنث غائبه صیغه سی
 لا تُضْرَبَانِ (صوقماسلر اول ایکی خاتون کلاچک زمانه) تثنیه مؤنث غائبین صیغه
 لا يُضْرَبْنَ (صوقماسلر اول کوب خاتونلر کلاچک زمانه) جمع مؤنث غائبات صیغه
 لا تُضْرَبُ (صوقماسسن سن بر ایرر کلاچک زمانه) واحدمفد کر مخاطب صیغه سی
 لا تُضْرَبَانِ (صوقماسسن سز ایکی ایرر کلاچک زمانه) تثنیه مفد کر مخاطبین صیغه
 لا تُضْرَبُونَ (صوقماسسن سز کوب ایرلر کلاچک زمانه) جمع مفد کر مخاطبین صیغه
 لا تُضْرَبِينَ (صوقماسسن سن بر خاتون کلاچک زمانه) واحدمؤنث مخاطبة صیغه
 لا تُضْرَبَانِ (صوقماسسن سز ایکی خاتون کلاچک زمانه) تثنیه مؤنث مخاطبتین صیغه
 لا تُضْرَبْنَ (صوقماسسن سز کوب خاتونلر کلاچک زمانه) جمع مؤنث مخاطبات صیغه
 لا أُضْرَبُ (صوقماسمن بن بر ایرر یا که بر خاتون کلاچک زمانه) واحدمتکلم صیغه
 لا تُضْرَبُ (صوقماسمن بز کوب ایرلر یا که کوب خاتونلر کلاچک زمانه) جمع متکلم
 ❖ فعل نفي نك مجهولی ❖ هم اون دورت صیغه ده کیلور اوشبور وشچه:
 لا يُضْرَبُ (صوقماس اول بر ایرر کلاچک زمانه) واحدمفد کر غائب صیغه سی

لا يُضْرَبُ (صوغلما س لر اول ايكي اير كلاچك زماندا) تشنيه مذ كرهائين صيغه
 لا يُضْرَبُونَ (صوغلما س لر اول كوب اير لر كلاچك زماندا) جمع مذ كرهائين صيغه
 لا تُضْرَبُ (صوغلما س اول بر خاتون كلاچك زماندا) واحده مؤنث غائبة صيغه سي
 لا تُضْرَبَانِ (صوغلما س لر اول ايكي خاتون كلاچك زماندا) تشنيه مؤنث غائبتين صيغه
 لا يُضْرَبْنَ (صوغلما س لر اول كوب خاتون لر كلاچك زماندا) جمع مؤنث غائبات صيغه
 لا تُضْرَبُ (صوغلما س سن بر اير كلاچك زماندا) واحده مذ كرهائين صيغه سي
 لا تُضْرَبَانِ (صوغلما س سز ايكي اير كلاچك زماندا) تشنيه مذ كرهائين صيغه
 لا تُضْرَبُونَ (صوغلما س سز سز كوب اير لر كلاچك زماندا) جمع مذ كرهائين صيغه
 لا تُضْرَبِينَ (صوغلما س سن بر خاتون كلاچك زماندا) واحده مؤنث مخاطبة صيغه
 لا تُضْرَبَانِ (صوغلما س سز ايكي خاتون كلاچك زماندا) تشنيه مؤنث مخاطبتين
 لا تُضْرَبْنَ (صوغلما س سز كوب خاتون لر كلاچك زماندا) جمع مؤنث مخاطبات ص
 لا أُضْرَبُ (صوغلما س من بر اير يا كه بر خاتون كلاچك زماندا) واحده متكلم صيغه
 لا تُضْرَبُ (صوغلما س من بر اير لر يا كه خاتون لر كلاچك زماندا) جمع متكلم صيغه

فعل جحد نرسه؟ «لم يقصد» نك معلومي هم مجهولي نك صرفي نيجوك؟ هر
 قايسني صرف قلوب تركيجه معنالي نبي سويله! نفي ندر «لا يضر» نك
 معلومي هم مجهولي صرف قيل؟ «لم» واحدا ردن تشيه جمع لر دن نرسه ن
 توشرادر؟ جمع مؤنث نونلري نيجون توشمير؟ «چلست» (اوپردم من)
 «لم يجاس» (اوپر مادي اول) «لم يجاس» «لا يجاس» لرنى صرف قيل.

اهتمام

❦ امر ❦

ايكي قسم: امر حاضر، امر غائب در. امر حاضر مضارع نك آلتى
 مخاطب صيغه لرندن كيلور، امر حاضر نى آتمق قاعده سى اوشبو ايكي
 عمل ايله در: اولگى عمل مضارع نك آخري نه قارالنور، صحيح اولسه
 سان قيلنور، ناقص اولسه حرف علمتنى تاشلانور.
 ايكنچى عمل: تا حرفه مضارع نى تاشلانور آلك صوكنسه غى حرفكه

قارالنور حرکتلی اولسه امر تمام اولور، سا کن اولسه عین فعلینه [*]
 قارالنور، کسرلی یا فتحه‌لی اولسه، اولینه کسرلی همزه کیترلور، عین
 فعلی ضمه‌لی اولسه، اولینه ضمه‌لی همزه کیترلور، شولای امر تمام
 اولور. اما «افعال» بابنده دائما اولینه فتحه‌لی همزه کیترلور اوشبور و شچه:
 «ضرب یضرب» دن امر آلفانله «تضرب» مخاطب صیغه سینک آخرینه قارایمز
 آخری (ب) صحیح سا کن قیلیق تضرب اولدی تا حرف مضارعنی
 تاشلایمز آنک صوکنده غی حرف (ص) سا کن عین فعلینه قارایمز (ر)
 کسرلی بس اولینه کسرلی همزه کیترهمز اضرب اولدی صرفی بویله:

اضرب «صوق سن بر ایر» واحد مذکر مخاطب صیغه‌سی

اضربا «صوغکمز سز ایکی ایر» تثنیه مذکر مخاطبین صیغه‌سی

اضربوا «صوغکمز سز کوب ایرلر» جمع مذکر مخاطبین صیغه‌سی

اضربی «صوق سن برخاتون» واحده مؤنث مخاطبه صیغه‌سی

اضربا «صوغکمز سز ایکی خاتون» تثنیه مؤنث مخاطبتین صیغه‌سی

اضربن «صوغکمز سز کوب خاتونلر» جمع مؤنث مخاطبات صیغه‌سی

«امر غائب» فعل مضارع ننگ اوللرینه کسرلی «ل» کیترولسه امر

غائب اولور، «لیضرب» کبی بولام مضارع ننگ آخری صحیح اولسه

واحدلرک آخرنن حرکتنی ناقص اولسه حرف علتنی توشورر. تثنیه

جمع لرنگ آخرنن نونلرنی توشورر، لکن جمع مؤنث لرنگ نونلری

(۵) فعل ننگ فاسی برابرنده اولن حرفدن «فا فعل» عینی برابرنده اولن حرفدن

«عین فعل» لامی برابرنده اولن حرفدن «لام فعل» دیو سویلنور. ایمدی «تضرب» (تفعل)

وزنده در بونک فا فعلی «ض» عین فعلی «ر» لام فعلی «ب» در اوشانداق

«تقتل» (تفعل) وزنده بونک فا فعلی «ق» عین فعلی «ت» لام فعلی «ل» دره

صمیر اولدقلرندن توشماسلر. دخیده مضارع نك معناسی اخباردن [*]
 انشاغه نقل ایدوب هم بیورور. امر غائبه «ل» آلدینه حرکتلی حرف
 قوشولسه «ل» ساکنلی اوقولور «فَلْيَضْرِبُوا» کبی امر غائب نك معلومی
 سیکز صیغهده کیلور آلتی غائب ایکی متکلمده صرفی بویله:

لِيَضْرِبَ «صوقسن اول بر ایر» واحد منکر غائب صیغهسی

لِيَضْرِبَا «صوقسنلر اول ایکی ایر» تثنیه منکر غائبین صیغهسی

لِيَضْرِبُوا «صوقسنلر اول کوب ایرلر» جمع منکر غائبین صیغهسی

لَتَضْرِبَ «صوقسن اول بر خاتون» واحده مؤنث غائبه صیغهسی

لَتَضْرِبَا «صوقسنلر اول ایکی خاتون» تثنیه مؤنث غائبین صیغهسی

لِيَضْرِبَنَّ «صوقسنلر اول کوب خاتونلر» جمع مؤنث غائبات صیغهسی

لَاَضْرِبَ «صوغیم من بر ایر یا که بر خاتون» واحد متکلم صیغهسی

لَتَضْرِبَنَّ «صوغیق بز کوب ایرلر یا که کوب خاتونلر» جمع متکلم صیغهسی

﴿ امر غائب نك مجهولی ﴾ اون دورت صیغهده کیلور صرفی بویله:

لِيَضْرِبَ «صوغلسون اول بر ایر» واحد منکر غائب صیغهسی

لِيَضْرِبَا «صوغلسون اول ایکی ایر» تثنیه منکر غائبین صیغهسی

لِيَضْرِبُوا «صوغلسونلر اول کوب ایرلر» جمع منکر غائبین صیغهسی

لَتَضْرِبَ «صوغلسون اول بر خاتون» واحده مؤنث غائبه صیغهسی

لَتَضْرِبَا «صوغلسون اول ایکی خاتون» تثنیه مؤنث غائبین صیغهسی

لِيَضْرِبَنَّ «صوغلسون اول کوب خاتونلر» جمع مؤنث غائبات صیغهسی

(۵) «اخبار» — بولاچق اشدن خبر بیرمک. انشأ — بولاچق اشك بولماقتی یا که بولماقتی طلب قیللق.

لَتَضْرَبُ « صوغل سن بر ایر » واحد مذکر مخاطب صیغه سی
 لَتَضْرِبَا « صوغلکمز سز ایکی ایر » تثنیه مذکر مخاطبین صیغه سی
 لَتَضْرَبُوا « صوغلکمز سز کوب ایرلر » جمع مذکر مخاطبین صیغه سی
 لَتَضْرَبِي « صوغل سن بر خاتون » واحد مؤنث مخاطبه صیغه سی
 لَتَضْرِبَا « صوغلکمز سز ایکی خاتون » تثنیه مؤنث مخاطبتین صیغه سی
 لَتَضْرَبْنَ « صوغلکمز سز کوب خاتونلر » جمع مؤنث مخاطبات صیغه سی
 لَا تَضْرَبُ « صوغلیم من بر ایر یا که من بر خاتون » واحد متکلم صیغه سی
 لَتَضْرَبُ « صوغلیق بز کوب ایرلر یا که کوب خاتونلر » جمع متکلم صیغه سی

امتحان | امر حاضر نه طریقله آلور؟ امر غائب بیچوک، جلس بیجلس دن امر حاضر
 | بیچوک اولور؟ امر حاضر نیچه صیغه ده، امر غائب نیچه صیغه ده کیلور؟

❦ نهی ❦

مضارع نك اولینه (لا) کیندرولسه نهی فعل اولور. لَا تَضْرَبُ کبی. بو
 «لا» گه «لأناهیة» دینلور و بو (لا) مضارع نك معناسنی نهی (۰) قیلور
 و آخری صحیح اولسه واحدلرنک آخرندن حرکنس، ناقص اولسه حرف
 علتس، تثنیه جمع لردن هم مخاطبه دن نونلرنی توشورر لکن جمع
 مؤنث لردن توشورماز. صرفی بویله :

لَا يَضْرَبُ « صوقماسون اول بر ایر » واحد مذکر غائب صیغه سی
 لَا يَضْرِبَا « صوقماسونلر اول ایکی ایر » تثنیه مذکر غائبین صیغه سی
 لَا يَضْرَبُوا « صوقماسونلر اول کوب ایرلر » جمع مذکر غائبین صیغه سی
 لَا تَضْرَبُ « صوقماسون اول بر خاتون » واحد مؤنث غائبه صیغه سی

لَا تُضْرَبُ « صوقماسونلر اول ایکی خاتون » تثنیه مؤنث غائبتین صیغه سی
 لَا يُضْرَبَنَّ « صوقماسونلر اول کوب خاتونلر » جمع مؤنث غائبات صیغه سی
 لَا تُضْرَبُ « صوقمه سن بر ایر » واحد منکر مخاطب صیغه سی
 لَا تُضْرَبُ « صوقماگز سز ایکی ایر » تثنیه منکر مخاطبین صیغه سی
 لَا تُضْرَبُوا « صوقماگز سز کوب ایرلر » جمع منکر مخاطبین صیغه سی
 لَا تُضْرَبِي « صوقمه سن بر خاتون » واحده مؤنث مخاطبه صیغه سی
 لَا تُضْرَبُ « صوقماگز سز ایکی خاتون » تثنیه مؤنث مخاطبتین صیغه سی
 لَا تُضْرَبَنَّ « صوقماگز سز کوب خاتونلر » جمع مؤنث مخاطبات صیغه سی
 لَا أُضْرَبُ « صوقمیم من بر ایر یا که من بر خاتون » واحد منکلم صیغه سی
 لَا نُضْرَبُ « صوقمیق بز کوب ایرلر یا که بز کوب خاتونلر » جمع منکلم صیغه سی
 ﴿ نهی نکی مجهولی هم اون دورت صیغه ده کیلور ﴾ صرفی بویله:
 لَا يُضْرَبُ (صوغلامسون اول بر ایر) واحد منکر غائب صیغه سی
 لَا يُضْرَبُ (صوغلامسون اول ایکی ایر) تثنیه منکر غائبین صیغه سی
 لَا يُضْرَبُوا (صوغلامسونلر اول کوب ایرلر) جمع منکر غائبین صیغه سی
 لَا تُضْرَبُ (صوغلامسون اول بر خاتون) واحده مؤنث غائبه صیغه سی
 لَا تُضْرَبُ (صوغلامسونلر اول ایکی خاتون) تثنیه مؤنث غائبتین صیغه سی
 لَا يُضْرَبَنَّ (صوغلامسونلر اول کوب خاتونلر) جمع مؤنث غائبات صیغه سی
 لَا تُضْرَبُ (صوغلمه سن بر ایر) واحد منکر مخاطب صیغه سی
 لَا تُضْرَبُ (صوغلماگز سز ایکی ایر) تثنیه منکر مخاطبین صیغه سی
 لَا تُضْرَبُوا (صوغلماگز سز کوب ایرلر) جمع منکر مخاطبین صیغه سی

لَا تُضْرِبُ «صوغلما سن بر خاتون» واحد مؤنث مخاطبه صيغه سی
 لَا تُضْرِبَانِ «صوغلما گز سز ایکی خاتون» تثنيه مؤنث مخاطبتین صيغه سی
 لَا تُضْرِبْنَ «صوغلما گز سز کوب خاتونلر» جمع مؤنث مخاطبات صيغه سی
 لَا أُضْرَبُ «صوغلما ایم من بر ایرر یا که من بر خاتون» واحد متکلم صيغه سی
 لَا أُضْرَبُ (صوغلما یق بز کوب ایرلر یا که بز کوب خاتونلر) جمع متکلم صيغه سی

تأکید نونلری

مستقبل فعل نونک معنی سنی تأکید (۰) ایچون آخربینه تأکید
 نونی توتاشادر . تأکید نونی ایکی تورلی در : نون تأکید خفیفه ،
 نون تأکید ثقیله در «خفیفه» ساکنی نون «ثقیله» تشدیدلی نونلر .
 «نون تأکید خفیفه» واحدلرنک هم جمع مذکولرنک آخربینه توتاشور .
 تثنيه لرنک جمع مؤنث لرنک آخربینه توتاشماز . «نون تأکید ثقیله» بارچه
 صیغه لرنک آخربینه توتاشور . واحدلرگه تأکید نونی توتاشقاندی آخری
 صحیح بولسه فعهلی اوقولور «اضربن» کبی تثنيه جمع مذکولرگه هم
 مخاطبه گه توتاشقاندی بونلرنک نونلری حنف (۰۰) قیلنور ، اما جمع
 مؤنث لرنک نونلری حنف قیلنماز . دخیده جمع مذکولرگه اولور
 مخاطبه دهگی یاده حنف قیلنورلر ننا ککه صرفلرندن معلوم اولور .

نون تأکید خفیفه توتاشدقده

اضربن	} نون
اضربن	
اضربن	

اضربن (البته صوق سن بر ایرر) واحد مذکر مخاطب صيغه سی
 اضربن (البته صوغل سز کوب ایرلر) جمع مذکر مخاطبتین صيغه سی
 اضربن (البته صوق سن بر خاتون) واحد مؤنث مخاطبه صيغه سی

نون تأکید ثقیله توتاشدقده صرفی بویله :

اضربن (البته صوق سن بر ایرر) واحد مذکر مخاطب صيغه سی
 اضربان (البته صوغل سز ایکی ایرر) تثنيه مذکر مخاطبتین صيغه سی

أَضْرِبَنَّ (البته صوغکوز سز کوب ایبرلر) جمع مذکر مخاطبتین صیغه سی
 أَضْرِبَنَّ (البته صرق سن بر خاتون) واحده مؤنث مخاطبسه صیغه سی
 أَضْرِبَانَّ (البته صوغکوز سز ایکی خاتون) تثنیه مؤنث مخاطبتین صیغه سی
 أَضْرِبْنَانَّ (البته صوغکوز سز کوب خاتونلر) جمع مؤنث مخاطبات صیغه سی
 نفی، امر غائب هم نهی لری بونلره قیاس قیل لایضربن لایضربن، لیضربن
 لیضربن، لاتضربن لاتضربن کیی.

امتنان } نهی نرسه؟ تأکید نونلری نهلر؟ نون حقیقه نیجه صیغه، غه و نون قیله نیجه صیغه
 } توتاشور؟ تأکید نونی توتاشقاندن مضارع نك آخری نیچوک اوقولور؟

اسم زمان اسم مکان * ثلاثی مجرددن مفعّل، مفعّل، مفعّلة، مفعّلة، وزنلرنک

کیلور. یفعل بابندن هم مثالنک کلسندن مفعّل (۰) وزننک کیلور مضرب،

(صوغا تورغان زمان یا که اورن) موعّد، (وعده قیله تورغان زمان یا که

اورن) مّوضع، (قویا تورغان زمان یا که اورن) کیی. یفعل بابندن

باشقهدن هم ناقص نلک کلسندن مفعّل (۰) وزننده کیلور منصر، (یاردم قیله

تورغان زمان یا که اورن) مرمی، (آتا تورغان زمان یا که اورن) مکنس

(سبره تورغان زمان یا که اورن) مقرض (کیسه تورغان زمان یا که اورن)

کیی. مفعّلة وزننده اولانلر: مدرّسة، (اوقولا تورغان اورن) مطبّعة، (باشما

تورغان اورن) محلّة، (طورا تورغان اورن) مفازة، (هلاک بواننه تورغان

اورن = صحراء) کییلردر. مفعّلة وزننده، منزله، (اینله تورغان اورن)

مسیره، (یورله طورغان اورن) مظنة، (گمان قیلنه طورغان اورن) کییلردر.
 ثلاثی مجرددن باشقهدن اسم مفعولی وزننده کیلور. مکرّم، مفرّح،
 مخرج، منکخرج کیی. اسم زمان اسم مکان اوج صیغه ده کیلور صرفی بویله:

(۰) عين فعل نك كسر يله. (۰۰) عين فعل نك فتح يله.

مَضْرَبُ «صوغا تورغان بر زمان یا که بر اورن» واحد صیغه‌سی
 مَضْرَبَانُ «صوغا تورغان ایکی زمان یا که ایکی اورن» تثنیه صیغه‌سی
 مَضْرَابُ «صوغا تورغان کوب زمان یا که کوب اورن» جمع صیغه‌سی
 ﴿ اسم آتة ﴾ ثلاثی مجرددن مَعْلَلٌ یا که مَفْعَالٌ یا مَفْعَلَةٌ و زنده کیلور.
 مَسْطَرٌ (سطر توشرگیچ) مَفْتاحٌ (آچقیچ) مَكْنَسَةٌ (سبرگس) کبی. ثلاثی
 مجرددن باشقه دن کلسگانی یوق، اسم آله هم اوج صیغه ده کیلور صرفی بویله:
 مَضْرَبُ «صوغا تورغان بر قورال» واحد، مَضْرَبَانُ «صوغا تورغان ایکی قوران» تثنیه
 مَضْرَابُ «صوغا تورغان کوب قورال لر» جمع صیغه‌سی
 ﴿ اسم تفضیل ﴾ مذکر ایچون «أَفْعُلُ» مؤنث ایچون «فُعْلَى» و زنده کیله در،
 أَضْرَبُ ضَرْبِي کبی.

أَضْرَبُ «صوقغوچی راق بر ایر» واحد مذکر صیغه‌سی
 أَضْرَبَانُ «صوقغوچی راق ایکی ایر» تثنیه مذکر صیغه‌سی
 أَضْرَبُونَ «صوقغوچی راق کوب ایرلر» جمع مذکر صیغه‌سی
 ضَرْبِي «صوقغوچی راق بر خاتون» واحد مؤنث صیغه‌سی
 ضَرْبِيَانُ «صوقغوچی راق ایکی خاتون» تثنیه مؤنث صیغه‌سی
 ضَرْبِيَاتُ «صوقغوچی راق کوب خاتونلر» جمع مؤنث صیغه‌سی

اسم تفضیل توس یا که کیمچیلک آکلانغان فعل لردن هم ثلاثی مجرد که
 باشقه لردن کیلمیدر. بوندی فعل لردن آرتغراق معناسنی
 بیلدیرمکنی تلاسه مصدر لرینک آلبینه «أَشُّ» فی کیتورله در. «سواد» (قارا
 اولوق) «تکبر» (هوالمق) بونلرده «أَشُّ سوادا» «أَشُّ تکبرا» دیلنه در.

اسم زمان اسم مکان نه وزنده کیلور؟ اسم آتة نه وزنده؟ بونلر ثلاثی
 مجرددن باشقه دن کلسگانی؟ اسم تفضیل مذکر ایچون نه وزنده؟ مؤنث
 ایچون نه وزنده کیلمش. نیچه صیغه ده کیلور؟

﴿ فصل ابواب الافعال ﴾

عرب تلننه قوللانلغان فعل لر دورت قسم ده در بونلردر: ثلاثی مجرد، ثلاثی مزید، رباعی مجرد، رباعی مزید. اول دورت قسم یکرمی ایکی بابده کیلگانلر. اولسگی قسم ثلاثی مجرد آلتی بابده در. اوشبونلردر: ۱نچی باب فَعَلَ یَفْعُلُ ۲نچی باب فَعَّلَ یَفْعُلُّ ۳نچی باب فَعَّلَ یَفْعُلُّ ۴نچی باب فَعَّلَ یَفْعُلُّ ۵نچی باب فَعَّلَ یَفْعُلُّ ۶نچی باب فَعَّلَ یَفْعُلُّ. ثلاثی مجردنک مصد لر ی قاعده ایله کله ایش بلسکه عربلردن اشدلش و زنلره مخصوص صدر. بو و زنلری هر بابک اؤلنده ذکر ایدلنور. لکن مصدر میمن ثلاثی مجرددن دورت و زنده ثلاثی مجردکه باشقه دن اسم مفعولی و زنده اولمق قاعده اولمشدر. مصدر میمینک معناسی مصدر معناسی کبیدر.

﴿ مصدر میمن ﴾ نك و زنلری مَفْعَلٌ مَفْعَلٌ مَفْعَلَةٌ مَفْعَلَةٌ در. مثال اولمغان هر ثلاثیده مَفْعَلٌ و زنده کلور: مَقَصَدٌ (قصد قیلمق) مَأْكَلٌ (اشامق) مَرْدٌ (قایتارمق) مَمْرٌ (اوتمک) مَرَامٌ (طلب قیلمق) مَنَالٌ (ایرشمک) مَحِيَاٌ (ترلمک) مَعْنَى (قصد قیلمق) کبی. مثالدن مَفْعَلٌ و زنده کلور: مَوْرَدٌ (کیلیمک) مَوْلِدٌ (تومق) مَوْهَبٌ (باغشلامق) مَوْعِدٌ (وعده قیلمق) مَيْسِرٌ (راحت اولمق) کبی. بعض کله لرده اجوف یائی دن بو و زنده کلمشلری واردر. جَبِيٌّ (کیلیمک) مَصِيْرٌ (قایتماق) کبی. مَفْعَلَةٌ و زنده کیلگانلر. مَرْمَةٌ (توزاتمک) مَيْسِرَةٌ (اوطش اوینامق) مَسْرَةٌ (شادلانمق) مَلَامَةٌ (عیبلامک) مَخَافَةٌ (قورقمق) مَسْعَاءٌ (سوز یتکارمک) مَرَضَاءٌ (رضا بولمق) کبیلردر. مَفْعَلَةٌ و زنده کیلگانلر: مَعْرِفَةٌ (بلمک) مَعِيْشَةٌ (یاشامک) مَعْصِيَةٌ (قارشو بولمق) مَوْعِظَةٌ (وعظ ایتمک) مَغْفِرَةٌ (یسارلقامق) کبیلردر.

﴿ ثلاثی مجردک برنجی بابی ﴾ ماضیده عینی فتحه لی، مضارعده کسره لی،
 «فَعْلٌ یَفْعَلُ» بابیدر. مصدری اون بر وزنده کلسگانددر:

اوزان	امثال	معانی	اوزان	امثال	معانی
فَعْلٌ	ضَرَبٌ	صوقوق	فَعْلٌ	نَبِیحٌ	ایت اورمک
فَعُولٌ	جُلُوسٌ	اوترمق	فَعْلَانٌ	لَبَّانٌ	ایمک
فَعْلٌ	کَنْبٌ	بالغانلامق	فَعَالٌ	صِرَافٌ	دوندرمک
فَعْلَةٌ	غَلْمَةٌ	کوچ یینمک	فَعَالٌ	قَضَاءٌ	حکم ایتمک
فَعَالَةٌ	حَمَائَةٌ	صاقلامق	فَعْلٌ	هُدًی	حق یوانه کوندرمک
فَعْلَانٌ	غُفْرَانٌ	یارلقامق			

امتحان } بو مصدرارک فایورلی صحیح؟ شونلردن اون ایکی نرسه اشتقاق قبل؟
 اجلس لا تکذب. نبیح الکل (ایت) ضربت الکل. غاب الکل الوره (ماچی)

بو بابنکی صحیحنه مثال ضَرَبٌ یَضْرِبُ مصدری ضَرَبٌ بارچه مشتق لرنک؟

صرفی اوزدی. مضاعفینه مثال فَرٌّ یَفْرُ مصدری فرار «قاچمق» بوندن
 اون ایکی نرسه بویله اشتقاق قیلنور: فَرْمَاضٌ یَفْرُ مضارع فَرٌّ اسم فاعل
 مفرور اسم مفعول لم یَفْرُ جمع لایفَرُّ نفی فَرٌّ امر حاضر لیفَرُّ امر غائب
 لاتفَرَّنْهی مفر اسم زمان اسم مکان مفر اسم آله افر اسم تفضیل. فَرٌّ اصلده
 فَرَّرٌ اولسگی رانک حرکتنی تاشلادق فَرَّرٌ اولدی اولسگی رانی ایکنچی
 راغه ادغام قیلدق فَرٌّ اولدی. ادغام بر حرفنی ایکنچی حرفکه کورگزمک در.
 ﴿ قاعده ﴾ بر جنسین ایکی حرف بر یرده اولوب اولسگی ساکن
 ایکنچس حرکتلی اولسه اولسگی ایکنچیکه ادغام قیلنور. فَرَنک صرفی
 بویله: فَرٌّ فَرًّا فَرُوا * فَرَّتْ فَرَّتًا فَرَرْنَ * فَرَرْتُ فَرَرْتًا فَرَرْتُمْ *

فَرَرْتُ فَرَرْتُمَا فَرَرْتَنَ * فَرَرْتُ فَرَرْنَا * ماضیده بش صیغه ده ادغام لازم غائب، غائبین، غائبین، غائبه، غائبین ده قالغان طوقز صیغه ده ادغام یوق . بعض وقتده جنسداش ایکی حرفك بونی حنی ایدلویده کلمشدر . قرآن کریمده «فَطَلْتُمْ» شعرده «مَسْنَا» کبی . اصلده فَطَلْتُمْ، مَسْتَنَادِرْلر . یَفْرُ اصلده یَفْرُرُ اولگی رانك حرکتنی آلدن هغی حرفکه بیردك یَفْرُرُ بولدی اولگی رانی ایکنچی راگه ادغام قیلیق یَفْرُ بولدی . صرفی بویله : یَفْرُ یَفْرَان یَفْرُونَ * تَفْرُ تَفْرَان یَفْرِرْنَ * تَفْرُ تَفْرَان تَفْرُونَ * تَفْرین تَفْرَان تَفْرِرْنَ * آفِر نَفِر * مضارعده ایکی صیغه ده ادغام یوق غائبات مخاطباتده قالغان اون ایکی صیغه ده ادغام لازم . فَرَرْنی مجهول قیلماقنك روشی فَرَرْنی اصلینه قایتاردق ، فَرَرُ آخرینك آلدن هغی حرفنی کسرهلی قیلیق فَرَرُ آنك آلدن هغی هر بر حرکتلی حرفنی ضمهلی قیلیق فُرُرُ بولدی فُرُرْنك اولگی راسینك حرکتنی تاشلادق فُرُرُ بولدی اولگی رانی ایکنچی راغه ادغام قیلیق فُرُرُ بولدی ، صرفی بویله : فُرُرُ فُرُرَا فُرُرُوا * فُرُرُ فُرُرَا فُرُرُونَ * فَرَرْتُ فَرَرْتُمَا فَرَرْتَمَ * فَرَرْتُ فَرَرْتُمَا فَرَرْتَنَ * فَرَرْتُ فَرَرْنَا * ماضی و مضارع نك معلوم لرنده ادغام لازم اولغان صیغه لرده مجهول لرنده هم لازم ، ادغام درست اولمغان لرنده مجهول لرنده هم درست دگلدر . یَفْرُرْنی مجهول قیلماقنك روشی ، یَفْرُرْنی اصلینه قایتاردق یَفْرُرُ آخرینك آلدن هغی حرفنی فتحهلی قیلیق یَفْرُرُ حرف مضارعة تی ضمهلی قیلیق یَفْرُرُ بولدی یَفْرُرُده اولگی رانك حرکتنی آلدن هغی حرفکه بیردك یَفْرُرُ اولگی

رانی ایکنچی راغه ادغام قیلحق یفر بولدی صرفی بویله: یفر یفران
 یفرون * تفر تفران یفرون * تفر تفران تفران * تفرین تفران
 تفرن * افر نفر * ادغام قیلغانده جنسداش ایکی حرفنک اولگسینک
 حرکتی تاشلنده در اول حرفنک آلدندهغی حرف حرکتلی یا که حرف مد
 اولسه فر، فاردهگی کی، اما ساکنلی اولسه حرکتلی آلدندهغی ساکنلی
 حرفکه بیرله در یفردهگی کی. حرف مد اوچدر: آلدی ضمهلی اولن
 «وار»، آلدی فتحهلی اولن «الف»، آلدی کسرهلی اولن «یا» در.
 اسم فاعل صرفی: فار فاران فارون * فاره فارتان فارات * فار اصله
 فار اولگی رانک حرکتی تاشلانوب ایکنچی راغه ادغام قیلندی فار
 بولدی قالغانلرده هم شولایدر. بو بابنک ادغام قیلغان مضارعنک
 آخرنده جزم (*) وقتنده اوچ تورلی ایتمک درست: فتحه، کسره، ادغامنی
 آبروب ایتمک. لم یفر، لم یفر، لم یفرز کی. دخی فر، فر، افرز کی
 جمع صرفی: لم یفر لم یفر لم یفروا * لم تفر لم تفر لم یفرون *
 لم تفر لم تفر لم تفر وا * لم تفری لم تفر لم تفرن * لم افر لم نفر *
 مجهولنک صرفی هم شولایدر. لایفر نفی، صرفی معلومه هم مجهولده
 مضارعنک معلوم هم مجهولی کی در. فر یفردن امر آلمقنک روشی
 تفر مخاطب صیغهس آخرینه قارایمز آخری مدغم آخرنده اوچ وجه
 درست فتحه درست تفر اولدی تا حرف مضارعتنی تاشلایمز آننک
 سوئندهغی حرف حرکتلی امر تمام اولدی فر اولدی صرفی بویله:
 فر فرا فروا * فری فرا افرن * نسون خفیفه ایله فرن فرن فیرن

(*) جزم وقتی: جمع، امر حاضر، امر غائب، نهی فاعلنده در.

ثقیله ایله **فَرَنَّ فَرَانَ فُرَنَّ** * **فَرَنَّ فَرَانَ** افرزنان * مفرر اسم زمان
 اسم مکان اصله **مَفَرَّرُ صَرَفِي**: مَفَرَّرُ مَفَرَانَ مَفَارَرُ. مَفَرَّرُ اسم آله اصله
مَفَرَّرُ صَرَفِي بویله: مَفَرَّرُ مَفَرَانَ مَفَارَرُ. اَفَرَّرُ اسم تفضیل اصله **اَفَرَّرُ**
صَرَفِي: اَفَرَّرُ اَفَرَانَ اَفَرُونَ * فَرِي فَرِيَانَ فَرِيَاتُ

ادغام ی نرسه؟ «حلال» حلال اولمق «دق» قاقمق «حق» توغری
 اولمق «صحة» صاغ اولمق «حبة» سویمک بونلردن اون ایکی فی اشتقاق
 قیل؟ مهر برسنی صرف قیلوب معنی لرینی ده سویله؟ حب اخاك (قرداشکنی)
 کما (تذاك) حَبُّ نَفْسِكَ (اوزگنی) دَقَّتْ اَبَابُ (قابهانی).

امتحان

مثال و اوینه مثال **وَتَبَّ يَثِبُ** مصدری و **ثَبَّ** ثَبَّةٌ کلور «سکره مک»،
 اوتورمق «معنالننده در. بو بابنک مثال و او ی لرینک مصدر لرندن و او ی
 حنفی قیلوب آنک ایچون آخرینه تا کیتروب ایتمکده درستدر «ثَبَّة»
 کیی . «علت» و زنده بوندن اون ایکی نرسه بویله اشتقاق قیلنور:
وَتَبَّ ماضی، **يَثِبُ** مضارع، **وَأَثَبَ** اسم فاعل **مَوْتُوبٌ** اسم مفعول، **لَمْ يَثِبْ** جمع
لَا يَثِبُ نفی، **ثَبَّ** امر حاضر، **لَيَثِبْ** امر غائب، **لَا تَثِبْ** نهی، **مَوْتُوبٌ** اسم زمان
 اسم مکان، **مِثَابٌ** اسم آله، **أَوْتَبُ** اسم تفضیل. **يَثِبُ** اصله **يَوْتُبُ** یا
 برله کسره آراسینه و اوتوشدی و او فی حنفی قیلدق **يَثِبُ** اولدی «یعل»
 و زنده **يَثِبُ** گه ایارتوب **تَثِبُ** **أَثِبُ** **نَثِبُ** لردنده و او حنفی قیلنور .
 صرفی بویله: **يَثِبُ يَثِبَانُ يَثِبُونَ** * **تَثِبُ تَثِبَانُ تَثِبُونَ** * **أَثِبُ أَثِبَانُ أَثِبُونَ** *
نَثِبُ نَثِبَانُ نَثِبُونَ * **عَرَبٌ تَلْنَدُ يَكُلُ لَكَ** ایچون حرف علتی
 تورلاندرله در **وَبَوْكًا** «اعلال» دیلنده در.

﴿ ۲ قاعده ﴾ عرب تلنده با برله کسره آراسینه توشکان و او هر وقت

حلق قیلنور. اَمَّا وَاوْنُكُ صَوْنُكُ غی کسره کیتسه و او کیری قایتور یوئُبُ
 کبی. اسم آله میثاب کیله در. اصله مؤناب و او سا کن آلدی کسره لی
 و او نی یاغه قلب (۰) قیلدق میثاب اولدی. صرفی: میثاب میثابان موائب.
 ﴿۳۳ قاعده﴾ و او سا کن اولوب آلدی کسره لی اولسه و او نی یاغه قلب قیلنور

«وصول» توتاشق «سمة» تامعلا مق (وصف) بیان قیلدق (وظ)
 دائم اولدق (وجود) تابع بو مصدر لردن اشتقاقی قلوب هر برسنی
 صرف قیل و معناریننی سویله «اعلال» دیب یدگه ایتوله در؟ وجت
 مالا کثیرا (کوب) جدعلما کثیرا وصف و لا تکذب صل اخوانک (قرداش لراکا) } امدجان

مثال یائیینه مثال یَسْرُ ییسرُ مصدری یَسْرًا میسره کیلور «اوتش
 اویتامق» یَسْرُ ماضی ییسرُ مضارع یاسرُ اسم فاعل میسورُ اسم مفعول
 لم ییسرُ جمع لاییسرُ نفی ایسرُ امر حاضر لاییسرُ امر غائب لاتیسرُ نهی
 میسرُ اسم زمان اسم مکان میسارُ اسم آله ایسرُ اسم تفضیل. ییسرُنکُ مجهولی
 یوسرُ کیلور اصله ییسرُ یا سا کن آلدی ضمه لی یانی و اوغه قلب قیلدق یوسرُ.
 ﴿۴ قاعده﴾ یا سا کن اولوب آلدی ضمه لی اولسه یانی و اوغه قلب قیلنور

اجوفینه مثال باع یبیعُ مصدری بیعُ در (صاتمق، صاتب آلف) معنی سنده
 باعُ ماضی یبیعُ مضارع بائعُ اسم فاعل مبیعُ اسم مفعول لم یبیعُ جمع لایبیعُ
 نفی بیعُ امر حاضر لیبیعُ امر غائب لاتبیعُ نهی مبیعُ اسم زمان اسم مکان
 مبیعُ اسم آله ابیعُ اسم تفضیل. باعُ اصله بیعُ یا حرکتلی آلدی فتحه لی
 یانی الفکه قلب قیلدق باعُ اولدی.

﴿۵ قاعده﴾ و او، یا حرکتلی اولوب آلدی فتحه لی اولسه «واو» «یا»

الفكه قلب قيلنورلر، قَالَ، بَاعَ كَبِي اَصْلُهُ قَوْلٌ، بَيْعٌ دَر. بَاعَ نَنْكٌ صَرَفِي بَوِيْلَه:
 بَاعَ بَاعًا بَاعُوا * بَاعَتْ بَاعَتَا بَعْن * بَعَتْ بَعْتَا بَعْتُمْ * بَعَتْ بَعْتَا بَعْتُنَّ *
 بَعْتُ بَعْنَا * ماضيه عين فعل اولن «يا» اوشبوطوقز صيغه ده حنفى قيلنمشدر:
 غَائِبَاتِ اَلْتِي مَخَاطَبِ اِيكِي مَنكُم دَه دَر، بَعْنُ اَصْلُهُ بَيْعُنْ عَيْنِي فَتَحَلِي
 اولمش اجوف يائينى، عَيْنِي كَسْرَه لِي اولمش اجوف يائينگه نقل (۵)
 قيلق، بَيْعُنْ كَسْرَه يَاغَه آغَر يَانَنْكٌ كَسْرَه سِنِي اَلْدِنْدَه غِي حَرْفَكَه بِيْرْدَكْ
 اَنْكٌ حَرْكَنِي تاشلاغاندن صوْكَ بَيْعُنْ اولدى ايكى ساكن جييلدى
 يا برله عين آراسنده ياني حنفى قيلق بَعْنُ اولدى «فَلْنُ» ورننده
 قاغان صيغه لر هم شولاي دَر.

﴿ ۶ قاعده ﴾ عرب کلمه سنده ساکنلى ايكى حرفنك بيردده جييلنمقى درست
 دگلر جييلنسه لر ساکن لى حرفلرنك بيرينى حنفى قيلق واجبدر.
 بوْكا «اجتماع الساكنين على غير حته» دينلور. آنچق وقف حالده و دخی
 برنجسى حرف مد يا حرف لين اولوبده ايکنچسى مدغم اولن کلمه لرده
 ايكى ساکن جييلمق درستدر: تعلمون، دابة، دويبة، کس. و بوْكا
 «اجتماع الساكنين على حته» دينلور. باعنى مجهول قيلماقنك روشى
 باعنى اصلينه قايتاردق بَيْعُ آخِرَنْكٌ اَلْدِينِي كَسْرَه لِي قِيلِقْ بَيْعُ اَنْكٌ.
 اَلْدِنْدَه غِي هر بر حركتلى حرفنى ضمه لى قيلق بَيْعُ كَسْرَه يَاغَه آغَر يَانَنْكٌ

(۵) صرف علماسى اجوف يائى ده عينى فتحه لى اولان «فعل» نى عينى كسره لى اولان
 «فعل» گه نقل قيلاز تا ككه بَيْعُنْ نى يعن گه نقل قيلندى. اجوف و اوى نى ايسه عينى
 فتحه لى اران «فعل» نى عينى ضمه لى اولان «فعل» گه نقل قيلالرده صوگره اعلان ايدملر بوئى
 كيله چكده بلور سن دوْمن نى دوْمن كه نقل قيلنور. بواش آنلر قاشنده آنچق بر اصطلاح وقاعده لر بيدر.

كسره سنى آلدینه بىردك آنك حركتنى تاشلاغاندىن سوڭ بىع اولدى صرفى:
 بىع بىعاً بىعوا * بىعت بىعتاً بىعن * بعت بعتاً بعتن * بعت بعتاً بعتن * بعت بعتاً
 سوڭغى طوقز صيغه ده معلوم هم مجهول صيغه لرى مشترك كيلور . بىعن
 اصله بىعن كسره ياغه آغر يانك كسره سنى آلدینه بىردك آنك حركتنى
 تاشلاغاندىن سوڭ بىعن اولدى ابسكى سا كن جييلدى يا برله عين
 آراسنك يانى حنى قيلدق بىعن اولدى مجهول نك قالغان صيغه لرى شول
 روشچه در . مضارعنك صرفى بىيع بىيعان بىيعون * تبيع تبيعان بىيعن *
 تبيع تبيعان تبيعون * تبيعين تبيعان تبىعن * ابىع نبىع * مضارع ابكى
 صيغه ده عين فعل محذوف غائبات مخاطباته اصله بىيعن تبىعن يانك
 كسره سنى آلدنده غى حرفكه بىردك بىيعن تبىعن ابكى سا كن جييلدى
 يا برله عين آراسنك يانى حنى قيلدق بىيعن تبىعن اولدى * بىيعنك
 مجهولى بىباع كيلور اوشبو روشچه : بىيعنى اصلينه قايتاردق بىيعنك
 آلدنى فتحه لى قيلدق بىيعن حرف مضارعتنى ضمه لى قيلدق بىيعن اولدى
 يانك فتحه سنى آلدینه بىردك بىيعن اولدى يا اصله حركه لى آلدى
 حاضر فتحه لى يانى الفكه قلب قيلدق بىباع اولدى صرفى بويله : بىباع
 بىباعان بىباعون * تباع تباعان بىيعن * تباع تباعان تباعون * تباعين تباعان
 تبىعن * اباع تباع * مضارعنك مجهولنده هم ابكى صيغه ده غائبات مخاطباته
 عين فعل محذوف در . اصله بىيعن تبىعن در . باىع اسم فاعل اصله بايع
 «يا» زائد الفدىن سوڭ توشدى يانى همزه گه قلب قيلدق باىع اولدى

صرفی بویله: **بَاعَ بَائِعَانِ بَائِعُونَ * بَائِعَةً بَائِعَاتٍ بَائِعَاتُ***

﴿ ۷ قاعده ﴾ «واو» «یا» زائد الفتن صوتك كلسه «واو» فی «یا» فی

همزه گه قلب قیلنور قائل، بائع کبی. مبیع اوج برده مشترک اسم مفعولده

اسم زمان اسم مکانه هم مصدر میمی ده. مبیع اسم مفعول اولسه اصلده

مَبِیْعٌ ضمه یاغه آغر یانک ضمه سنی آلدنده غی حرفکه بیردک مَبِیْعٌ

اولدی ایتمک ممکن دگل ایکی ساکن جییلدی یابرله واو آراسنده یانی

حنف قیلدی مَبِیْعٌ اولدی. اجوف واوی نکی اسم مفعولی برله بلمسز

اولدی بلمسز لکن صاقلانمق ایچون واونک آلدینه کسره بیردک

مَبِیْعٌ اولدی، واو ساکن آلدی کسره لی واوی یاغه قلب قیلدی مَبِیْعٌ

[*] اولدی. صرفی: **مَبِیْعٌ مَبِیْعَانِ مَبِیْعُونَ * مَبِیْعَةً مَبِیْعَاتٍ مَبِیْعَاتُ * مَبِیْعٌ**

جعد صرفی: **لَمْ یَبِیعْ لَمْ یَبِیْعَا لَمْ یَبِیْعُوا * لَمْ تَبِیعْ لَمْ تَبِیْعَا لَمْ تَبِیْعُنَّ * لَمْ تَبِیعْ**

لَمْ تَبِیْعَا لَمْ تَبِیْعُوا * لَمْ تَبِیْعِی لَمْ تَبِیْعَا لَمْ تَبِیْعُنَّ * لَمْ أَبِیعْ لَمْ نَبِیعْ * جعدده

اوشبو یدی صیغه ده عین فعل محذوف غائب، غائبه، غائبات، مخاطب،

مخاطبات هم ایکی متکلمده. لم یبیع اصلده لم یبیع کسره یاغه آغر یانک

کسره سنی آلدنده غی حرفکه بیردک لم یبیع اولدی ایکی ساکن جییلدی

یا برله عین آراسنده یانی حنف قیلدی لم یبیع اولدی قالغانلرنک اعلانلری

هم شول روشچه در. جعدنک مجهولینک صرفی: **لَمْ یَبِیعْ لَمْ یَبِیْعَا لَمْ یَبِیْعُوا ***

لَمْ تَبِیعْ لَمْ تَبِیْعَا لَمْ تَبِیْعُنَّ * لَمْ تَبِیعْ لَمْ تَبِیْعَا لَمْ تَبِیْعُوا * لَمْ تَبِیْعِی لَمْ تَبِیْعَا لَمْ تَبِیْعُنَّ *

(*) بوامام اخفش قاشنده در. امام سیبویه مَبِیْعٌ ده واوی حذف قیله در مَبِیْعٌ اوله یا سلامت

قالسون ایچون یانک آلدینه کسره بیرده در مَبِیْعٌ اوله. امام اخفش نکی دلیل و او علامه اولدغندن

حذف قیلنیدره امام سیبویه نکی دلیل یانکس کلمه واوا زائد، زائدنی حذف قبولورغه تیوشدر.

لم أَبْعَ لم نُبِعْ * لا يَبِيعُ نفى صرفى هم اعلالى مضارع نك صرفى هم اعلالى
 كبيدر معلومه مجهوله. بَاعَ يَبِيعُ دن امر حاضر «بِع» كيلور اوشبور وشچه
 تَبِيعُ مخاطب صيغه سى آخرينه قارايمز عين صحيح سا كن قيلق تَبِيعُ
 اولدى، تاحرف مضارعةنى تاشلادق آنك صونكدهغى حرف يا حركتلى
 بس امر تمام اولدى بِيَعُ اولدى ابكى سا كن جييلدى بابره عين آراسنده
 يانى حنى قيلق بِعُ اولدى صرفى: بِعُ بِيَعَا بِيَعُوا * بِيَعِي بِيَعَا بَعْنُ *
 بَعْنُ اصلده ابِيَعْنُ كسره ياغه آغر يانك كسره سنى آلنددهغى حرفكه
 بيدر ك ابِيَعْنُ اولدى، ابكى سا كن جييلدى يا برله عين آراسنده يانى
 حنى قيلق ابَعْنُ اولدى همزه دن حاجتسز اولق (*) بس همزه نى حنى
 قيلق بَعْنُ اولدى. نون تَأْ كيد خفيغه، يا كه ثقبيله توتاشقان وقتده حنى
 قيلنغان عين فعل كيرو قايتور بِيَعْنُ، بِيَعْنُ، لم يَبِيعَنَّ لم يَبِيعَنَّ كى.
 امر غائب هم نهى نك معلوم هم مجهوللىرى جعدنك معلومى مجهولى
 قياسنچه در. مَبِيعُ اسم زمان اسم مكان صرفى. مَبِيعُ مَبِيعَانُ مَبَائِعُ. مَبِيعُ
 اصلده مَبِيعُ كسره ياغه آغر يانك كسره سنى آلنددهغى حرفكه بيدر ك
 مَبِيعُ اولدى مَبَائِعُ نك اعلالى بَائِعُ نكى كى در.

مَبِيعُ اسم آله صرفى: مَبِيعُ مَبِيعَانُ مَبَائِعُ.

«تنبيه» اجوف بولغان اسم آله ده واو، يا، اوز حالند قالور مَرُودٌ، مَبِيعُ كى.
 أَبِيعُ اسم تفضيل صرفى: أَبِيعُ أَبِيعَانُ أَبِيعُونَ * بُوَعَى بُوَعِيَانُ بُوَعِيَاتُ.

(*) همزه گه حاجة توشكى همزه دن صونكى حرفنك ساكنلى وقتنده در. ايندى
 حركتلى اولفاج همزه دن حاجتسز اولنده در.

« تنبيه » اجوف بولغان اسم تفضیل لرک مذکر صیغه لرنگ واو، یا،
 اوز حالنده قالور «أهون» «أطيب» کبی قرآن کریمک «وهو أهون عليه»
 حدیث شریفده «أطيب من المسک» کلمشدر. بوغی اصلده بیعی یا
 ساکن آلدی ضمه لی یانی واوغه قلب قیلدق بوغی اولدی .

امتحان | «سیر» بورمک «خیاة» محروم اولدق «خیاطة» تکمک مصدر لرندن اشتقاق
 | قیل؟ خاطت نوبا. (کسیم) سرت فی الحدیقه (باغچه ده) بت بقرة (صییر)

ناقصینه مثال : رمی یرمی مصدری رمی رمایة کیلور « آتقی »
 رمی ماضی یرمی مضارع رام اسم فاعل مرمی اسم مفعول لم یرم جمعد
 لایرمی نفی ارم امر حاضر لیرم امر غائب لاترم نهی مرمی اسم زمان
 اسم مکان مرمی اسم آله ارمی اسم تفضیل. رمی اصلده رمی یا حرکتلی
 آلدی فتحه لی یانی الفکه قلب قیلدق رمی اولدی صرفی : رمی
 رمیا رموا * رمت رمنا رمین * رمیت رمیتما رمینم * رمیت رمیتما
 رمیتن * رمیت رمینا * اوج صیغه ده لام فعل محذوف غائبین غائبه
 غائبین ده . رموا اصلده رمیوا یا حرکتلی آلدی فتحه لی یانی الفکه
 قلب قیلدق رموا اولدی ایکی ساکن جییلدی الف ایله وار آراسندک
 الفنی حنفی قیلدق رموا اولدی رمت رمنا اصلده رمیت رمیتما یا
 حرکتلی، آلدی فتحه لی یانی الفکه قلب قیلدق رمات رماتا [*] ایکی
 ساکن جییلدی الف ایله تا آراسنده الفنی حنفی قیلدق رمت رمنا
 اولدی. رمی ننگ مجهولی رمی کیلو صرفی : رمی رمیا رموا * رمیت

(*) رماتاده ظاهرده ایکی ساکن جمع اولمه ده اصلده تا ساکن اولدق
 ایچون حقیقه ده ایکی ساکن جمع اولدر .

رُمَيْتًا رُمَيْنٌ * رُمَيْتَ رُمَيْتِمَا رُمَيْتُمْ * رُمَيْتَ رُمَيْتِمَا رُمَيْتُنَّ * رُمَيْتَ رُمَيْنَا *
 مجهولده بر صیغه ده لام فعل محذوف رُمَوَادِهْ اَصْلُهْ رُمِيُوا ضمه ياغه آغر
 يَانَكَ ضمه سنی آلدینه بیدرک آنَاكَ حرکتنی تاشلاغاندن صوْكَ رُمِيُوا
 ایکی سا کن جیبیلدی یابرله واو آراسنده یانی حنف قیلدیق رُمُوا اولدی.
 یَرْمِي اَصْلُهْ یَرْمِي ضمه ياغه آغر یَانَكَ ضمه سنی تاشلادیق یَرْمِي اولدی.

۸ قاعده ﴿ «واو» «یا» آلدیلری حرکتلی اولوب اولزلی ضمه لی

یا کسرلی اولسه لر واو، یا، نَاكَ حرکت لرینی تاشلاق لازم. یَغْرُو، یَرْمِي
 کبی اَصْلُهْ یَغْرُو، یَرْمِي در صرفی: یَرْمِي یَرْمِيَان یَرْمُون * تَرْمِي تَرْمِيَان
 یَرْمِيْن * تَرْمِي تَرْمِيَان تَرْمُون * تَرْمِيْن تَرْمِيَان تَرْمِيْن * اَرْمِي نَرْمِي * اَوْج
 صیغه ده لام فعل محذوف غَائِبِيْن، مَخَاطِبِيْن، مَخَاطِبِهْ ده. یَرْمُون تَرْمُون اَصْلُهْ
 یَرْمِيُون تَرْمِيُون ضمه ياغه آغر یَانَكَ ضمه سنی آلدینه بیدرک آنَاكَ

حَرَكَتْنِي تاشلاغاندن صوْكَ یَرْمِيُون تَرْمِيُون ایکی ساکن جیبیلدی
 یا برله واو آراسنده یانی حنف قیلدیق یَرْمُون تَرْمُون اولدی.
 تَرْمِيْن اَصْلُهْ تَرْمِيِيْن کسره ياغه آغر یَانَكَ کسره سنی تاشلادیق تَرْمِيِيْن
 اولدی ایکی ساکن جیبیلدی ایکی یا آراسنده اولگی یانی حنف قیلدیق
 تَرْمِيْن اولدی. مَخَاطِبِهْ صیغه سی مَخَاطِبَات برله مشترک کیله در لکن مَخَاطِبَاتِهْ

لام فعل محذوف دگلر. مجهولی یَرْمِي کیلور اَصْلُهْ یَرْمِي یا حرکتلی آلدی فتحه لی
 یَانِي الْفَكِهْ قَلْب قیلدیق یَرْمِي اولدی صرفی: یَرْمِي یَرْمِيَان یَرْمُون * تَرْمِي
 تَرْمِيَان یَرْمِيْن * تَرْمِي تَرْمِيَان تَرْمُون * تَرْمِيْن تَرْمِيَان تَرْمِيْن * اَرْمِي نَرْمِي *
 رَام اسم فاعل صرفی: رَام رَامِيَان رَامُون * رَامَةٌ * رَامِيَةٌ رَامِيْتَان رَامِيَات

رَواَمْ * رَامِ اصْلَهُ رَامِي ضَمَّهُ يَاغَهُ آغَرِيانِكْ ضَمَّهُ سَنِي تاشلادِقِ رَامِيْنِ اِيكِي
 سا كن جِييلدى يابره تنوين آراسنده ياني حنف قىلىق رَامِ اولدى
 رَامُونْ نَكْ اعلالى بَرْمُونْ نَكِي كِيى . مَرْمِي اسم مفعول صرفى: مَرْمِي مَرْمِيَانْ
 مَرْمِيُونْ * مَرْمِيَّة مَرْمِيَتَانْ مَرْمِيَاتْ * مَرْمِي اصْلَهُ مَرْمُوِي اَوَّلْگى سا كن
 اولوب « واو » « يا » بر كلمه ده جِييلدى واو نى ياغه قلب قىلىق
 مَرْمِي ادغام شرطى تابىلى اَوَّلْگى ياني ايكنچى ياغه ادهام قىلىق مَرْمِي
 اولدى ياسلامت (۱) قالسون ايچون يانك آلدينه كسره بېردك مَرْمِي اولدى
 قالغان صيغه لرنك اعلال لرى بارچه سيمه شولايدىر .

۹ قاعده * « واو، يا » بر كلمه ده جِييلوب اَوَّلْگى سا كن اولسه
 واو نى ياغه قلب قىلىقور . وبو قاعده نك اوج شرطى باردىر برنجى
 شرطى بو ايكى حرف باشقه حرفلردن بدل اولماسون سُوِيَر، دِيَوَانْگى
 كى بونلرده واو الفتن، يا، واودن بدل اولمشدر؛ (سُوِيَر اصله سَايِرْدِر
 اعلالى كيلور، دِيَوَانْ اصله دووان در) ايكنچى شرطى اَفْعَلْ ورنك اولسون
 « اَيَوْمْ » كى اوچنچى شرطى عِلْمْ اولسون « حَيَوَة » كى بر كشيگه اسم در. (۲)
 لم يَرْمِ جعد صرفى: لم يَرْمِ لم يَرْمِيَا لم يَرْمُوا * لم تَرْمِ لم تَرْمِيَا لم يَرْمِيْنْ *
 لم تَرْمِ لم تَرْمِيَا لم تَرْمُوا * لم تَرْمِي لم تَرْمِيَا لم تَرْمِيْنْ * لم اَرْمِ لم نَرْمِ *

(۱) زيرا سا كىلى (يانك) آلدنده ضمه تورمقى (يا) نك (واو) غه قلب قىلماقنى
 بورچ ايدهدر ۴ نچى قاعده كه باق .

(۲) بو قاعده كه (يا) تصغير ياسى اولماسون ديب دورتنجى شرطىده ذكر قىلغان
 ايدى كوب استعمالده اول شرطى اعتبار ايتلميدىر تىكا ككه عروء نك تصغيرنده قلب
 قىلنوب عَرِيَّة دىنگان، اَسود، جدول تصغيرنده اسيد جديلى ديلنه در اسود جديول
 ديك نى (اين حاجب) حضرت لرى آز استعمال ديمش .

لم یُرم نكّ مجهولی حرف مضارعة كه ضمّه، میم گه فتحه ایله لم یُرم کیلور صرفی معلومینکی کبیدر. نفی، مضارع کبی در. بارچه صرفک، اصلک هم حذفک. رمی، یومی دن امر حاضر «ارم» کیلور اوشبور وشچه: ترمی مخاطب صیغه سی آخرینه قارایمز یا حرف علة آنی توشور ازم ترم اولدی تا حرف مضارعة نی تاشلا یمز آنکّ صوئنگی حرف سا کن عین فعلینه قارایمز کسره لی بس اولینه کسره لی همزه کیترا مز ارم اولدی، صرفی: ارم ارمیا ارمو * ارمی ارمیا ارمین * نون تا کید خفیفه توتاشقاندّه صرفی ارمین ارمن ارمین. ثقیله نكّ صرفی ارمین ارمیان ارمین * ارمین ارمین * امر غائب هم نهی نكّ صرفی جعدنکی کبیدر.

تنبیه * آخری حرف علة اولغان فعل لرگه تا کید نونی توتاشقاندّه واحد لرنده آخر لرندن حنی قیلنمش حرف علة کیدرو کیلوب فتحه لی اوقولور، تنبیه جمع منکر هم مخاطبه لرده گی نونلر حنی قیلنور، هم جمع منکرده گی واو مخاطبه ده گی یاده حنی قیلنور نتا ککه منال لرندن ظاهر اولدی آنجق اوشبو (واو) (یا) نكّ آلدنکغی حرف لر فتحه لی اولغانک (واو) (یا) حنی قیلنما زلر لانتخشون و لانتخشین کبی.

مرمی اسم زمان اسم مکان، صرفی: مرمی مرمیان مرام. مرمی اصلک مرمی یا حرکتی آلدی فتحه لی یانی الفکه قلب قیلدی مرمیان اولدی ایکی ساکن جیبیلدی الف برله تنوین آراسنده الفنی حنی قیلدی مرمی اولدی. مرام اعلا لی رام نكّ اعلا لی کبیدر.

مرمی اسم آله صرفی: مرمی مرمیان مرام، اعلا لی اسم زمان اسم مکان اعلا لی کبی در. اسم آله ینه مرماء مرما آن مرما کیلور: مرما اصلک مرما ی.

مَفْعَالٌ ورننده يا زائد الفى دن صوڭ توشدى يانى همزه گه قلب قيللىق
 مرءاً اولدى. آرْمى اسم تفصيل صرفى: آرْمى آرْمِيان آرْمُون * رْمِي
 رْمِييان رْمِييات * آرْمى آرْمُون نڭ اعلالى رْمى رْموانڭ اعلالى كبيدر.

(مَشى) حياوبورمڭ (كفاية) يتشمك (نماء) اوسمك (سقاء) صوغارمق
 امتحان (بُكاه) بىلامق بونلردن اشتقاق قيل؟ لانتشېرما (هوالتوب) سَقِيْتُ الفرس.
 نى الشجر (تيرمك) بكي الصبى (ياش بالا) لم اېك. مشينا ساعه. رميت حجرا.

ليفينه مثال رَوى يَرَوى مصدرى رَوى رَوَايَة كيلور «نقل قيللىق»
 رَوى ماضى يَرَوى مضارع رَاو اسم فاعل مَرَوى اسم مفعول لم يَرَوِ جحد
 لا يَرَوى نفى ارَو امر حاضر لِيَرَوِ امر غائب لا تَرَوِ نهى مَرَوى اسم زمان
 اسم مكان مَرَوى اسم آلة آرَوى اسم تفضيل. بونلرڭ بارچه سينڭ اعلالى
 و صرفى رْمى يَرْمى نڭ بارچه مشتقات لرينڭ اعلالى و صرفى كبيدر. آنجق
 اسم تفضيل ده بويله صرف قيلنور: آرَوى آرَوِيان آرَوُون * رِي رِييان
 رِييات. رِي اصلده رُوپى در مَرْمى نڭ اعلالى كى اعلال قلمشدر. (۵)

ملتويينه مثال وَحى يَحى مصدرى وَحى كيلور «ياشرون سويلمك» وَحى ماضى
 يَحى مضارع وَاَح اسم فاعل، مَوْحى اسم مفعول، لم يَحِ جحد، لا يَحى نفى،
 ح امر حاضر، لِيَحِ امر غائب، لا تَحِ نهى، مَوْحى اسم زمان اسم مكان، مِيحَاءُ
 اسم آلة، اَوْحى اسم تفضيل. وَحى نڭ اعلالى رْمى نڭ اعلالى كى. يَحى
 اصلك يَوْحى واو، يا برله كسره آراسنده توشدى واونى حنى قيللىق يَحى

(۵) روى ده واو حركه لى آدى قتملى اولسه ده واونى الفكه قلب قيلغانلر بر
 كلمه ده ايكي اعلال اولسون ايجون.

ضمه باغه آغر بانك ضمہ سنی حنی قیلدی یعی اولدی صرفی بویله: یعی
 یعیان یحون * تحی تحیان یعیین * تعی تعیان تعون * تحین تحیان تحین * اسی
 نعی * اون دورت صیغه نك بار چه سنده فاعل محذوف و اوچ صیغه ده لام فعل ده
 محذوفدر. غائبین مخاطبین مخاطبه دراعلاللری یرمی نك اوشبواوچ صیغه سینك
 اعلاللری کبیدر. وهی یعی دن امر حاضر «ح» کیلور اوشبور و شچه تحی مخاطب
 صیغه سی، آخربنه قارایمر یا حرفی علة آنی توشرامز تح اولدی تا «حرف
 مضارعة» فی تاشلایمز آنك صوکندهغی حرف حرکتلی امر تمام اولدی «ح»
 اولدی صرفی: ح حیأحو * هی حیأحین * حوا اصلده حیوا اعلالی یرمون نك
 اعلالی کیی. نون تا کید خفیفه توتاشقاندک صرفی: حین حن حن.
 فون تا کید ثقیله توتاشقاندک صرفی: حین حیان حن، حن حیان حینان.

(نبة) نية قیلدی (طی) اصلده طوی تورمک (عی) اصلده عوی ایت
 اولومق (وای) وعده قیلدی (وشی) تشلمک، سوز یتکرمک - چاقماق
 (وفا) وعدهده تورمق «وقایة» صاقلامق بونلرک هر قابوسندن اشتقاق
 قیل؟ وهر یرسینک معنالیینی بیان قیل؟ نوبت الخیر (ایزگینی) عوی
 الکلب لیللا (کیپده) قی لسانک (تیلگنی) لاتش احدأ (بره ونیده).

ح. ٤١

﴿ ایکنچی باب ﴾

ثلاث مجرد نك ایکنچی بابی ماضیده عینی فتحهلی مضارعهده ضمهلی
 «فَعَلَ يَفْعُلُ» بابیدر و بو بابنك مصدری اون بش ورنده کیلمش در:

معانی	امثال	اوزان	معانی	امثال	اوزان
چقمق	خروج	فَعُولٌ	یاردم قیلمق	نَصْرٌ	فَعْلٌ
بوهمق	خَنَقٌ	فَعْلٌ	استه مک	طَلَبٌ	فَعْلٌ
یازمق	کِتَابٌ	فَعَالٌ	اوسمک	نَبَاتٌ	فَعَالٌ
تچمرفی	صِرَاحٌ	فَعَالٌ	صاقلامق	حِرَاسَةٌ	فَعَالَةٌ
بوز قلق قیلمق	فَسَقٌ	فَعْلٌ	شکر قیلمق	شُكْرٌ	فَعْلٌ
یاد قیلمق	ذِکْرٌ	فَعْلٌ	یاشرمک	کِتْمَانٌ	فَعْلَانٌ
ازلامک	نَشْدَةٌ	فَعْلَةٌ	سیونج بیرمک	بِشْرٌ	فَعْلٌ
چاقرمق	دُعْوَةٌ	فَعْلَةٌ			

صحبته مثال نصر ینصر مصدری نصر نصره کیلور «یاردم» ایتمک «یاغور
 یاومق» «رزق بیرمک» نصر ماضی ینصر مضارع ناصر اسم فاعل
 منصور اسم مفعول لم ینصر جمع لا ینصر نفی انصر امر حاضر لینصر امر غائب
 لاتنصر نهی منصر اسم زمان اسم مکان منصر اسم آله انصر اسم تفضیل
 نصر ینصردن امر حاضر انصر کیلور او شهر و شجه تنصر مخاطب صیغه سی
 آخیرینه قارایمز را صحیح ساکن قیللمز تنصر اولدی تا حرف مضارعة فی
 تاشلا یمز آنک صورتند غی حرف ساکن عین فعلینه قارایمز ضمّه لی اولینه
 ضمّه لی همزه کینرا مز انصر اولدی، صرفی: انصر انصرا انصروا
 انصری انصرا انصرون قالغان مشتقلرنک صرفی ضرب یضرب دهگی کبیلر.

یو فاریدهگی مصدرلردن دعوة گه باشقلرندن هر قاپوسندن اون ایکی نرسه
 اشتقاق قیل؟ وهر بر مشتقلرنی صرف قیلوب معنالنن بیان قیل؟ «رکش»
 تبک «حلب» سوت صاومق نصرت الفقیر (یارلی) رکش الفرس (آت
 طلبت العلم، اشکر الله، لاتکفر، کتبت بالقلم، قاورسن برله) .

امتیحان

مضاعفینه مثال رَدَّ یُرَدُّ مصدری رَدًّا مَرَدَّةً کیلور «قاینارمق» رَدَّ ماضی
 یُرَدُّ مضارع رَادُّ اسم فاعل مَرْدُوْدٌ اسم مفعول لم یُرَدَّ جعل لا یُرَدُّ نفی رَدَّ
 امر حاضر لیرَدُّ امر غائب لا تُرَدُّ نهی مُرَدُّ اسم زمان اسم مکان مَرْدَادٌ اسم
 آله اَرَدُّ اسم تفضیل. بو بابنک ادغام قیلنغان مضاعفنگ آخرنده جزم
 وقتنده دورت تورلی ایتمک درست: ضمه، فتحه، کسره، ادغامنی
 آیروب ایتمک لم یُرَدُّ لم یُرَدُّ لم یُرَدُّ لم یُرَدُّ کبی رَدَّ رَدَّ رَدَّ اَرَدُّ کبی
 اما مجهولنگ آخرنده ضمه درست دگلدر زیرا ضمهنگ درست لکی عین
 فعلهگی ضمهغه ایارتب ایدی مجهوله عین فعله ضمه یوقدر. رَدَّ
 اصله رَدَّ اعلالی فَرَنک اعلالی کبی یُرَدُّ اصله یُرَدُّ اعلالی یَفَرَنک اعلالی
 کبی، امر حاضر صرفی: رَدَّ رَدَّا رَدَّوَا* رَدَّی رَدَّا اُرَدُّن* بوندهغی
 مخاطب مُخَاطَبِیْنِ مُخَاطَبِیْنِ صیغه لری ماضینک مجهولندهگی غائب غَائِبِیْنِ
 غَائِبِیْنِ صیغه لری برله مشترکدر.

«دَلَالَةٌ» کوندرمک «ضَرٌّ» زیان ایتمک «جَرٌّ» تارتیق (حج) حج
 قیلیق (ذم) سوکک شد (تاتی اولیق). بونلردن اون ایکنی اشتقاق قیل
 وهر قایوسینک معناسینی آیت لاتنم احدا (بره وینده) الضرب ذنب (گناه)
 لاتضر احدا. احج السنة (بولده) یجر الفرس عربة. یشد علی عدوه (دشمانته).

مثال واویننه مثال وَسَّ یُوسُّ مصدری وَسَّ (یغشی جزاویرمک) (وَسَّ) وَسَّ
 ماضی یُوسُّ مضارع وَأَسَّ اسم فاعل مَوْسُوسٌ اسم مفعول لم یُوسَّ جعل
 لا یُوسُّ نفی وَسَّ امر حاضر لیُوسُّ امر غائب لا تُوسُّ نهی مَوْسُ اسم
 زمان اسم مکان میسَّس اسم آله اَوْسُّ اسم تفضیل

(*) اولگی طبعنده بوکا مثال وُدَّ بود یازلمش ایدی قرآن کریمده هر اورنده یوَدَّ
 فتحه ایله کلمشدر لغات کتابلرنک هیچ برنده بود ضمه ایله ذکر ایدلمشدر.

اجوفینه مثال دَامَ يَدُوْمُ مصري دُوْمٌ، دَوَامٌ، مُدَامٌ كيلور «هميشه اولمى»
 دَامَ ماضى يَدُوْمُ مضارع دَائِمٌ اسم فاعل مُدُوْمٌ اسم مفعول لم يَدُمَ جعل
 لا يَدُوْمُ نفى دُمَ امر حاضر لِيَدُمَ امر غائب لا تَدُمَ نفى مُدَامٌ اسم زمان
 اسم مكان مُدُوْمٌ اسم آله اَدُوْمٌ اسم تفضيل. صرفى بويله: دَامَ دَامَا دَامُوا
 دَامَتَ دَامَتَا دَمَنَّ * دَمَتَ دَمَتَا دَمَنَّم * دَمَتَ دَمَتَا دَمَنَّن * دَمَتَ دَمَتَا
 طوقز صيغه ده عين فعل محذوف غائبات آلتى مخاطب ايسكى دستكلم ده
 دَمَنَّ اصله دَوْمَنَّ عيني فتحه لى اولمش اجوف واوى نى عيني ضمه لى
 اولمش اجوف واوى كه نقل قيلدق دَوْمَنَّ اولدى ضمه واوغه آغرواوناڭ
 ضمه سنى آلدندهغى حرفكه بيردك آنڭى حركتنى تاشلاغاندن صوك دَوْمَنَّ
 اولدى ايكى ساكن جيبيلدى واو برله ميم آراسنك واونى حنف قيلدق
 دَمَنَّ اولدى قالغان صيغه لرده اعلال هم شولاي اولور. دَامَ نڭى مجهول
 دِيمَ كيلور اوشبوروشچه: دَامَنى اصلينه قايتاردق دَوْمَ آخري نڭى آلدينر
 كسره لى قيلدق دَوْمَ آنڭى آلدندهغى هر بر حركتنلى حرفنى ضمه لى
 قيلدق دَوْمَ اولدى كسره واوغه آغرواوناڭ كسره سنى آلدينه بيردق
 آنڭى حركتنى تاشلاغاندن صوك دَوْمَ اولدى واوساكن آلدى كسره لى
 واونى ياغه قلب قيلدق دِيمَ اولدى صرفى بويله: دِيمَ دِيْمَا دِيْمُوا
 دِيَمَتَ دِيَمَتَا دِيَمَنَّ * دِيَمَتَ دِيَمَتَا دِيَمَنَّم * دِيَمَتَ دِيَمَتَا
 صوڭغى طوقز صيغه ده عين فعل محذوف هم معلوم نڭى اوشبور صيغه لى
 برله مشتركدر اصله دَوْمَنَّ دَوْمَتَ دَوْمَتَا دَوْمَنَّم كسره واوغه آغرواوناڭ
 كسره سنى تاشلادق دَوْمَنَّ دَوْمَتَ اولدى ايكى ساكن جيبيلدى وا

جمع صرفی: لم یئم لم یئوما لم یئوموا * لم تئم لم تئوما لم تئومن *
 لم تئم لم تئوما لم تئوموا * لم تئومی لم تئوما لم تئومن * لم ائم
 لم نئم * یئمی صیغہ دہ عین فعل مخپوف معلومہ ہم مجهولہ غائب،
 غائبہ، غائبات، مخاطب، مخاطبات ایکی متکلم دہ. لم یئم «لم» دن
 اوّل یئوم ایئمی «لم» کرگاج آخری میمنی ساکن لی قیللق لم یئوم
 ایکی ساکن جییلدی واونی حنیف قیللق لم یئم اولدی نفی مضارع کی
 بارچہ صرفہ ہم اعلانہ، دام یئوم دن امر حاضر (دُم) کیلورتئوم مخاطب
 صیغہ سی آخرینہ قاریمز صحیح ساکن قیللق تئوم اولدی ایکی ساکن
 جییلدی و او برله میم آراسنک واونی حنیف قیللق تئم اولدی تا حرف
 مضارعنی تاشلادق آنک صوکنده غی حرف حرکتلی امر تمام اولدی
 دُم اولدی صرفی بویله: دُم دوما دوموا * دومی دوما دمن * دُم اصلد
 ادوم ضمہ واوغه آغر واونک ضمہ سنی آلدینہ بیردک ادوم اولدی ایکی
 ساکن جمع اولدی واونی حنیف قیللق ادُم همزه دن حاجتسز اولدق همزه نی
 حنیف قیللق «دُم» اولدی نون تأکید خفیفہ کرگانده دومن دومن دومن
 ثقیله صرفی دومن دومان دومن * دومن دومان دومان * امر غائب، نهی
 لرنگ صرفی جمعنگ صرفی کبیرر معلومہ ہم مجهولہ. مدام اسم زمان
 اسم مکان صرفی مدام مدامان مدام * مدام اصلده متوم واونک حرکتنی
 آلدینہ بیردک واونی آلدینده غی حرفنگ حرکتنی ننگ جنسینہ الفکہ قلب
 قیللق مدام اولدی. مدام اصلده مدام داتم اعلالی کبیرر.
 متوم اسم آله صرفی متوم متومان مدام.

حرفنى ضمەلى قىلىق دُعُوْ آلدى ضمەسز اولوب واو طرفدە توشىدى
 واونى ياغە قلب قىلىق دُعَى اولدى.

﴿ ١١ قاعدە ﴾ آلدى ضمەسز اولوب واو طرفدە توشسە هر وقتدە

«يا» قىلنور صرفى: دُعَى دُعِيَادُعُوا * دُعِيَت دُعِيْنَا دُعِيْنَ * دُعِيَت دُعِيْنَا

دُعِيْتُمْ * دُعِيَت دُعِيْنَا دُعِيْنَ * دُعِيَت دُعِيْنَا * بر صيغەدە لام فعل

مخروف غائبين. دُعُوا اصلدە دُعُوْوا واو كسره دن صوڭ طرفدە توشىدى

واونى ياغە قلب قىلىق دُعِيُوا اولدى صوڭرە رُمِيُوَانِكْ اعلالى كىي

اعلال اولدى. يَدْعُو مَضَارِعِ اصلدە يَدْعُوْ ضمه واوغە آغر واونڭ

ضمەسنى تاشلادق يَدْعُو اولدى صرفى: يَدْعُو يَدْعُوَان يَدْعُوْنَ * تَدْعُو

تَدْعُوَان يَدْعُوْنَ * تَدْعُو تَدْعُوَان تَدْعُوْنَ * تَدْعِيْنَ تَدْعُوَان تَدْعُوْنَ * اَدْعُو

نَدْعُو * اوچ صيغەدە لام فعل مخروف غائبين مخاطبين مخاطبه دە يَدْعُوْنَ تَدْعُوْنَ

اصلدە يَدْعُوون تَدْعُوون ضمه واوغە آغر واونڭ ضمەسنى تاشلادق

يَدْعُوون تَدْعُوون اولدى ايكى ساكن جيبىلدى ايكى واو آراسندە

اَوَّلِگى واونى حنى قىلىق يَدْعُوْنَ تَدْعُوْنَ اولدى. تَدْعِيْنَ اصلدە تَدْعُوِيْنَ

كسره واوغە واونڭ كسرهسنى آلدىڭغى حرفكە بىردك آنڭ حركنى

تاشلاغاندن صوڭ تَدْعُوِيْنَ اولدى واو ساكن آلدى كسرهلى واونى

ياغە قلب قىلىق تَدْعِيِيْنَ اولدى. ايكى ساكن جيبىلدى ايكى يا

آراسندە اَوَّلِگى يانى حنى قىلىق تَدْعِيْنَ اولدى. يَدْعُوْنِكْ مېھولى

يَدْعَى كىلور يدعونى اصلينه قايتاردق، يَدْعُوْ آخِرِيْنِكْ آلدىنى فتحەلى

قىلىق يَدْعُوْ حرف مضارعنى ضمەلى قىلىق يَدْعُوْ اولدى واو، دورتنچى

حرف اولوب توشدی آلدی ضمه سز واونی یاغه قلب قیلدی بُدعی
یاحرکتلی آلدی فتحه لی یانی الفکه قلب قیلدی بُدعی اولدی صرفی: بدعی
بُدعیان بُدعون * بُدعی بُدعیان بُدعین * بُدعی بُدعیان بُدعون *
بُدعیان بُدعیان بُدعین * اُدعی بُدعی *

﴿ ١٢ ﴾ قاعده ﴿ و او ﴾ دورتنچی یا که بشنچی حرف اولوبده آلدی
ضمه لی اولماسه هر وقتده واونی یاغه قلب قیلنور بُدعی دهگی کیس .
مجهولنده اوج صیغه ده لام فعل محذوف . غائبین مخاطبین مخاطبه ده . مخاطبه
ایله مخاطبات مشترکدر . دَاع اسم فاعل اصلده دَاعُو و او کسره دن صوٹ
چیتده توشدی واونی یاغه قلب قیلدی دَاعُو اولدی ضمه یاغه
آغر ، یانک ضمه سنی تاشلادی دَاعِین اولدی ایکی سا کن جییلدی
یا برله تنوین آراسنده یانی حنف قیلدی دَاع اولدی صرفی بوبله :
دَاع دَاعِیان دَاعُون * دَاعِيَّة دَاعِيَتان دَاعِيَات * مَدَعُو اسم مفعول اصلده
مَدَعُو اَوَّلَسْگی واونی ایکنچی واوغه ادغام قیلدی مَدَعُو اولدی صرفی :
مَدَعُو مَدَعُوان مَدَعُون * مَدَعُوَّة مَدَعُوَاتان مَدَعُوَات * لم يَدَعُ جحد صرفی :
لم يَدَعُ لم يَدَعُوا لم يَدَعُوا * لم تَدَعُ لم تَدَعُوا لم تَدَعُوا * لم تَدَعُ
لم تَدَعُوا لم تَدَعُوا * لم تَدَعُوا لم تَدَعُوا * لم اَدَعُ لم اَدَعُوا *
لم يَدَعُ اصلده يَدَعُو «لم» کراچ آخرندهگی حرف علة نی توشوردی لم يَدَعُ
اولدی ، مجهول نلک صرفی بوبله : لم يَدَعُ لم يَدَعُوا لم يَدَعُوا * لم تَدَعُ لم تَدَعُوا
لم يَدَعِين * لم تَدَعُ لم تَدَعُوا لم تَدَعُوا * لم تَدَعُوا لم تَدَعِين *

لَمْ أُدْعَ لَمْ نُدْعَ * نفی مضارع کبی بارچه اشده. دَعَائِدُعُودِنِ امر حاضر
 أُدْعَ کیلور، تَدْعُو مَنَاطِبِ صِیغَه سی آخری ناقص حرف علت «واو» فی
 تَوْشُورَامِزِ تَدْعُو اولدی تا حرف مضارع تنی تاشلایمز آنک صوکنده سی
 حرف ساکن عین فعلینه قارایمز ضمه لی اولینه ضمه لی همزه کیترامز
 أُدْعُ اولدی صرفی بویله: أُدْعُ أُدْعُوا أُدْعُوا * اُدْعِ اُدْعُوا اُدْعُونَ *
 خفیفه صرفی: اُدْعُونَ اُدْعِنِ اُدْعِنِ * ثقیله صرفی: اُدْعُونَ اُدْعَوَانِ اُدْعِنِ *
 اُدْعِنِ اُدْعَوَانِ اُدْعَوَانِ * امر غائب، نهی نکت معلوملری هم
 مجهول لری جعدنکی کبی در. مَدْعَى اسم زمان اسم مکان صرفی مَدْعَى
 مَدْعِیَانِ مَدْعَاعِ. مَدْعَى اصلده مَدْعَوُ وَاو دورتنچی حرف اولوب توشدی
 آلدی ضمه سز واونی یاغه قلب قیلدق مَدْعَى اولدی یاحرکتی آلدی
 فتحه ی یانی الفکه قلب قیلدق مَدْعَانِ اولدی ایکی ساکن جیبیلدی
 الفی برله تنوین آراسنده الفنی حذف قیلدق مَدْعَى اولدی الفی یادن
 قلب قیلنغانی ایچون باصورتنده یازلدی. اسم آله صرفی مَدْعِیَانِ
 مَدْعَاعِ. اعلالی اسم زمان اسم مکان اعلالی کبیدر.

اسم تفضیل صرفی: اُدْعِ اُدْعِیَانِ اُدْعُونَ * دُعِی دُعِیَانِ دُعِیَاتِ *
 یو ایکنچی بابده اجوف یائی، ناقص یائی، لفیف ملتوی کلمگان.

«تلاوة» او قومق «خلو» اصلده (خلو) بوش اولمق «علو» یوغارلمق
 «دنو» یاقینلامق «حلو» تاملی اولمق بونلردن اشتقاق قیل! علوت
 السطح (اوی توبه سنه) تَعَلُّوا الجِیْسَلِ (طاوغه) العسل حَلُّوا اَدْنِ مِنِّی (مکنا).
 تَلُّوْنَا القرآن. البیت خال. دَتَّ الجمعة. یدنو شهر رمضان.

❦ اوچونچى بمساب ❦

ثلاثى مجردنك اوچونچى بابى ماضيدهم مضارعده عينى فتحه الى «فَعْلٌ يَفْعُلُ»
بابيدىر و بو بابنك مصدري اون وزنده كلمشدر .

اوزان	امثال	معانى	اوزان	امثال	معانى
فُعْلٌ	سَحْرٌ	فَعْلٌ	طَيْمِقٌ	مَنْعٌ	سَحْرٌ قَلْمِقٌ
فُعُولٌ	ذَهَابٌ	فُعَالٌ	اشكارا اولمق	سُنُوحٌ	كْتَمِكٌ
فُعَالَةٌ	سُؤَالٌ	فُعَالٌ	بر اشدده استاد اولمق	مُهَارَةٌ	صَوْرَامِقٌ
فُعَالَةٌ	طُغْيَانٌ	فُعْلَانٌ	سوزنى يومشاق قلمق	دَعَابَةٌ	چِكْدَن اوزمق
فُعَالَةٌ	رُئِيَةٌ	فُعَلَةٌ	صاقلامق	رِعَايَةٌ	كُورْمِكٌ

بو بابنك مضارعنك عيىنده گى فتحه كسره دن نقل قيلنغاندر زيرا بو بابده غى فعل لرك هر وقتده عين يا كه لام فعل برابرنده حروف الحلق من بر حرف بولا در مضارعده كسره تورسه حرف حلق غه كسره بيمرك يا كه كسره دن حرف حلق غه چقمق آغردر وشونك ايجونده كسره نى فتحه كه نقل قيلمشلردر .

حروف الحلق آلتيدىر : همزه ، هاء ، عين ، حاء ، غين ، خاء . بو بابنك

صحيحنه مثال منع يمنغ مصدري منع كيلور (بيرودن طيمق) منع ماضى يمنغ مضارع مانع اسم فاعل ممنوع اسم مفعول لم يمنغ جمع لا يمنغ نفى امنع امر حاضر ليمنغ امر غائب لا تمنغ نهى ممنع اسم زمان اسم مكان ممنع اسم آله آمنغ اسم تفضيل .

«قَطْعٌ» كِسْمِك «فَتْحٌ» آجَمِق «بَعَجٌ» قَارَن يَارَمِق «نَيْغٌ» قَائِدِ بِيْرَمِك
 بو نلردن اشتقاق قيل! هر قايسنك معناسنى آيت؟ قطعت الخبز (ايكمك)
 اقطع اللحم (ايت) فتح الباب (قاو) ودخات. اذهب الى السوق (بازارغه).
 امثالينه مثال وضع يوضع مصدري وضع كيلور (قويمق) وضع ماضى يوضع
 مضارع واضع اسم فاعل موضوع اسم مفعول لم يوضع جمع لا يوضع نفى ضع امر حاضر

لِيَضَعَ امر غائب لا تَضَعُ نهی مَوْضِعُ اسم زمان اسم مکان مِيضَاعُ اسم آلتہ
 اَوْضَعُ اسم تفضیل. یضع اصلہ یُوضَعُ واو، یا بر له کسرہ تقدیری (اصلہ غی کسرہ)
 آراسینہ توشدی واونی حنف قیلدق یَضَعُ اولدی یَضَعُ گه ایارتب بو
 مضارعنک قالغان صیغہ لرندہ هم واونی حنف قیلدق یثبده گی کی.
 مِيضَاعُ اصلہ مَوْضَاعُ اعلالی میثاب اعلالی کی در .

ناقصینہ مثال رَعَى یَرَعَى مصدری رَعَايَةٌ (حرمتنی صاقلامق) رَعَى ماضی یَرَعَى
 مضارع رَاعِ اسم فاعل مَرَعَى اسم مفعول لم یَرَعُ جمع لا یَرَعَى نفی ارع امر حاضر
 لیرع امر غائب لا ترع نهی مَرَعَى اسم زمان اسم مکان مَرَعَى اسم آلتہ ارعی اسم
 تفضیل. رَعَى یَرَعَى اصلہ رَعَى یَرَعَى یا حرکتی آلدی فتحه لی یانی الفکه قلب
 قیلدق رَعَى یَرَعَى اولدی رعی نلک صرفی رمی نکى کی. مضارع صرفی
 بویله : یَرَعَى یَرَعِيَانِ یَرَعُونَ * تَرَعَى تَرَعِيَانِ تَرَعِينَ * تَرَعَى تَرَعِيَانِ
 تَرَعُونَ * تَرَعِينَ تَرَعِيَانِ تَرَعِينَ * ارعی نرعی * غائبین مخاطبین مخاطبه
 صیغہ لرندہ لام فعل محذوفدر. امر حاضر صرفی: ارع ارعیاً ارعوا * ارعی
 ارعیاً ارعین * نون تأکید خفیفه توتاشقاندہ ارعین ارعون ارعین ثقیله
 توتاشقاندہ ارعین ارعیان ارعون * ارعین ارعیان ارعینان قالغان
 مشتق لرك اوخشاش کوب او قولدی.

اوچنچی بابده مضاعف، اجوف، لقیف، ملتوی کیلمگان.

(وهب) باغشلامق (وقوع) توشمک (وزع) طبعق. (نهی) طبعق (سعی)
 آشوب یورمک بونلردن اوزایکی نرسه اشتقاق قیل؟ سعیت الی الجمعه.
 و هبت صدیقی (دوسته) مالا. وضعت الكتاب مكانه. ضع الساعة مكانه
 وقع المطر (یاغور) انه نفسك عن المنكر (یا ماندن)

بیت

﴿ دورتنچین باب ﴾

ماضیده عین کسرلی مضارعده فتحهلی «فَعَلَ يَفْعَلُ» بابیدر. بو بابنڭ مصدری اون وزنده کیلمش.

اوزان	امثال	معانی	اوزان	امثال	معانی
فَعَلًا	تَعَبًا	آرق	فَعَلٌ	لَعَبٌ	اویناق
فَعَلٌ	نَضَجٌ	پشمک	فَعَالَةٌ	كَرَاهَةٌ	یمان کورمک
فَعَلٌ	سَمَنٌ	سیمز اولمق	فَعْلَةٌ	قُوَّةٌ	کوجلی اولمق
فَعْلَانٌ	نَسِيَانٌ	اونتمق	فُعُولٌ	صُعُودٌ	یوغارلمق
فُعَالٌ	حَيَاءٌ	اویالمق	فَعْلَةٌ	رَحْمَةٌ	رحمة قیلمق

صحیحینه مثال حَمَدٌ يَحْمَدُ مصدری حَمَدٌ کیلور «ماقتامق» حَمَدٌ ماضی یَحْمَدُ مضارع حَامِدٌ اسم فاعل مَحْمُودٌ اسم مفعول لم يَحْمَدْ جَعَدَ لَا يَحْمَدُ نَفِي أَحْمَدُ امر حاضر لِيَحْمَدَ امر غائب لَا تَحْمَدُ نَهِي مَحْمَدٌ اسم زمان اسم مکان مَحْمَدٌ اسم آله أَحْمَدٌ اسم تفضیل.

مضاعفینه مثال عَضُّ يَعْضُّ مصدری عَضُّ «تشلامک» عَضُّ ماضی يَعْضُّ مضارع عَاضٌ اسم فاعل مَعْضُوضٌ اسم مفعول لم يَعْضَّ جَعَدَ لَا يَعْضُّ نَفِي عَضُّ امر حاضر لِيَعْضَّ امر غائب لَا تَعْضَّ نَهِي مَعْضٌ اسم زمان اسم مکان مَعْضٌ اسم آله أَعْضُ اسم تفضیل. عَضُّ اصله عَضَضٌ اَوَّلْغِي ضادنڭ حرکتنی تاشلادق عَضَضٌ اَوَّلْغِي ضادنی ایکنچی ضادغه ادغام قیلدق عَضُّ اولدی. يَعْضُّ اصله يَعْضُضُ اَوَّلْغِي ضادنڭ حرکتنی آلدینه بیردک يَعْضُضُ اولدی اَوَّلْغِي ضادنی ایکنچی ضادغه ادغام قیلدق يَعْضُّ اولدی. بارچه صرفده هم حکمهده

فَرَّ يَفْرُدُهُ كَيْ كَبِيْ دَر .

بو بابنك مثال واوینه وَضَرَ يَوْضِرُ مَصْدَرِي وَضَرَ «مَابِلَانَهَف» وَضَرَ
 ماضِي يَوْضِرُ مَضَارِعُ وَضَرَ صِفَةٌ مَشْبَهَةٌ لَمْ يَوْضِرْ جَعَلَ لِيَوْضِرُ نَفِي اِيَضَرَ
 امْرَاضِرُ لِيَوْضِرُ امْرَاضِبُ لَا تَوْضِرُ نَهِي مَوْضِرُ اسْمُ زَمَانٍ اسْمُ مَكَانٍ مِيَضِرُ
 اسْمُ آلَةٍ اَوْضِرُ اسْمُ تَفْضِيلٍ . عَيْنٌ يَا كَهْ لَا مِ فَعْلٌ بَرَابِرُنْدَه حَرْفٌ حَلَقْنِ
 بَرَسِي بُولَسَه بُو بَابِنَكْدَه مِثَالِدِن مَضَارِعِنَه وَ اَوْ حَنْفٌ قَيْلِنُورُ وَسِعَ يَسْعُ

كَبِيْ مَصْدَرِي سَعَةٌ كَيْلُورُ (شَادَلْنَمَقُ ، صَعْمَقُ ، صَعْمَرْمَقُ) وَسِعَ ماضِي
 يَسْعُ مَضَارِعُ وَاسِعٌ اسْمُ فَاعِلٍ مَوْسُوعٌ اسْمُ مَفْعُولٍ لَمْ يَسْعُ جَعَلَ لَا يَسْعُ نَفِي
 سَعٌ امْرَاضِرُ لِيَسْعُ امْرَاضِبُ لَا تَسْعُ نَهِي مَوْسِعٌ اسْمُ زَمَانٍ اسْمُ مَكَانٍ مِيَسَاعُ
 اسْمُ آلَةٍ اَوْسَعُ اسْمُ تَفْضِيلٍ . مِثَالٌ بِأَيْئِنَه يَمْسُ يَمِيْسُ مَصْدَرِي يَأْسُ ، يَأْسَةٌ

«اميد كيسمك» يَمْسُ ماضِي يَمِيْسُ مَضَارِعُ يَأْسُ اسْمُ فَاعِلٍ مَيْمُوسُ
 اسْمُ مَفْعُولٍ لَمْ يَمِيْسُ جَعَلَ لَا يَمِيْسُ نَفِي اِيْمَسُ امْرَاضِرُ لِيَمِيْسُ امْرَاضِبُ
 لَا تَمِيْسُ نَهِي مَيْمَسُ اسْمُ زَمَانٍ اسْمُ مَكَانٍ مِيْمَأَسُ اسْمُ آلَةٍ اَيْمَسُ اسْمُ تَفْضِيلٍ

«عَلِمَ» بَلِمَكَ «ظَفَرَ» يَكْمَكَ «عَجَفَ» آرَقُ اَوْلَقُ «عَطَبَ» هَلَاكَ اَوْلَقُ
 «شَمَ» اِسْتَامَكَ «سَمَّ» يَابْشَقُ (شَخَّ) صَارَانَ اَوْلَقُ . (وَجَلَّ) قَوْرَمَقُ
 (وَسَخَّ) كَرَلَمَكَ (يَبَسُّ) قَوْرِي اَوْلَقُ (يَتَمُّ) آتَاَسُزُ قَالَمَاقُ بُونَلَرْدِنُ
 اَوْنُ اِيْكَی نَزْمَه اِسْتِقَاقُ قِيْلُ؟ اِعْلَمُ دَرَسَكَ (سَبَقْتَنِي) شِمْتُ الْوَرْدُ (كَلْنِي)
 لَا تَشَخَّ . ظَفَرْتُ الْعَدُوَّ . وَسِعَ الثَّوْبُ (كَلِيم) عَضَّ الْكَلْبُ . نَوْبٌ وَضَرَةٌ
 اِسْمَاعِيْلُ وَجَلَّ . اِسْحَاقُ يَتِيْمٌ . مَكَانٌ وَّاسِعٌ . اِبُّ شَاكِرٌ وَلَمْ يِعْلَمْ دَرَسَه .

امتحان

اجوف واوبنه مثال خافُ يخافُ مصدرى خَوْفٌ، خيفةٌ، مخافةٌ « قورقمق »
 خافُ ماضى يخافُ مضارع خائفٌ اسم فاعل مخوفٌ اسم مفعول لم يخفَ جمع
 لا يخافُ نفي خَفَ امر حاضر ليخفَ امر غائب لا تخفَ نهي مخافى اسم زمان
 اسم مكان مخوفٌ اسم آلة أخوفٌ اسم تفضيل. خافَ اصلده خوفٌ واو حركتلى
 آلدى فنجهلى واونى الفكه قلب قيلتق خافَ اولدى صرفى باع نك صرفى
 كى در. غائبات صيغهسى «خفن» اصلده «خوفن» كسره واوغه آغر واونك
 كسره سنى آلندنهغى حرفكه بىردك آنك حركتنى تاشلاغاندن صوك
 خوفن اولدى واو سا كن آلدى كسرهلى واونى ياغه قلب قيلتق خيفن
 اولدى ايكى سا كن جييلدى يابرله فاآراسنده يانى حنى قيلتق خفن
 اولدى. قالغان صيغه لرنى اوشبوغه قياس قيل.

خاف نك مجهولى خيف كيلور. اصلده خوف كسره واوغه آغر، واونك
 كسره سنى آلندنهغى حرفكه بىردك آنك حركتنى تاشلاغاندن صوك خوف
 اولدى واو سا كن آلدى كسرهلى واونى ياغه قلب قيلتق خيف اولدى
 صرفى بيع نكى كى در. يخافُ اصلده يخوفُ واونك حركتنى آلندنهغى
 حرفكه بىردك يخوفُ اولدى واو اصلده حركتلى آلدى حاضر فتحهلى واونى
 الفكه قلب قيلتق يخافُ اولدى صرفى بويله: يخافُ يخافان يخافون *
 تخافُ تخافان يخفن * تخافُ تخافان تخافون * تخافين تخافان تخفن *
 اخافُ نخافُ * غائبات مخاطباته عين فعل مخوفى. يخافُ نك مجهولى يخافُ
 كيلور صرفده، اعلال وحنفده معلومى كىيدر. خائفٌ اسم فاعل اصلده
 خاوفٌ صرفى هم اعلالى «دائم» نكى كىيدر. مخوفٌ اسم مفعول اصلده

مُخَوِّفٌ بارچه حکمه مدوم کبی در. لم یَخَفْ جمع «لم» کرودن اَوَّل یَخَافُ
 ایدی «لم» کرگاچ مضارع نَكْ اَخری فانی سا کن قیلدق لم یَخَافُ اولدی
 ایکی سا کن جیبیلدی الف ایله فا آراسنده الفنی حنف قیلدق لم یَخَفْ
 اولدی. بوجهد نَكْ بش مفردنده ایکی جمع مؤنثلک عین مخد و فدر. مجهولی لم یَخَفْ
 کیلور معلوم کبی بارچه حکمه. نفی مضارع کبی در «خَفَ» امر حاضر صرفی:
 خَفِ خَافَا خَافُوا * خَافِي خَافَا خَفْنَ * مخاطب مخاطباتده عین فعل مخد و فدر.
 امر غائب، نهی نَكْ صرفی هم اعلالی جمع نکی کبیدر قالغان مشتقات نَكْ
 اعلال لری مضارع نکی کبیدر. اجوف یائینه مثال هَابُ هَابٌ يَهَابُ مصدری
 هَيْبَةٌ، مَهَابَةٌ کیلور «قورقمق» «زور اولمق» هَابٌ ماضی يَهَابُ مضارع
 هَائِبٌ اسم فاعل مَهَيْبٌ اسم مفعول لم يَهَبْ جمع لا يَهَابُ نفی هَبْ امر حاضر
 لِيَهَبْ امر غائب لا تَهَبْ نهی مَهَابٌ اسم زمان اسم مکان مَهَيْبٌ اسم آله اَهَيْبٌ
 اسم تفضیل. هَابٌ اصلده هَيْبٌ یا حرکتلی آلدی فتحه لی یانی الفکه قلب
 قیلدق هَابٌ اولدی. يَهَابٌ اصلده يَهَيْبٌ یا نَكْ حرکتلی آلدنده غی حرفکه
 بیدرک یا اصلده حرکتلی آلدی حاضر فتحه لی یانی الفکه قلب قیلدق يَهَابٌ
 اولدی بارچه سینک اعلالنی اوشبونلره قیاس قیل. مَهَيْبٌ نَكْ اعلالی مَبِيعٌ نکی
 کبیدر. ناقصینه مثال خَشِي يَخْشِي مصدری خَشِيَةٌ کیلور «قورقمق»
 خَشِيٌ ماضی يَخْشِيٌ مضارع خَاشٌ اسم فاعل مَخَشٌ اسم مفعول
 لم يَخْشِ جمع لا يَخْشِيٌ نفی اَخْشٌ امر حاضر لِيَخْشِ امر غائب
 لا تَخْشِ نهی مَخَشٌ اسم زمان اسم مکان مَخَشِيٌ اسم آله اَخْشِيٌ اسم تفضیل.
 (خَشِيٌ) نَكْ صرفی «رمی» نَكْ صرفی کبی (يَخْشِيٌ) نَكْ صرفی «بُرمی»

نَكِّ صَرْفِي كَيْسِ «اَخْس» نَكِّ صَرْفِي «ارَع» نَكِّ صَرْفِي كَيْسِدِر .
 ناقص و اوينه مثال رَضَى يَرْضَى مصدرى رضوان «رضا اولمق» رَضَى
 يَرْضَى رَاضٍ مَرْضًى لَمْ يَرْضَ لَيَرْضَى اَرْضَ لِيَرْضَ لا تَرْضُ مَرْضًى مَرْضًى
 اَرْضًى . رَضَى يَرْضَى اصلده رَضُو يَرْضُو دُعَى يَدْعَى نَكِّ اعلالى كَيْسِ اعلال
 قىلىندىلر . ماضىده بىرىده لَامَ فَعَلَ مَحْنُوفٌ و اولده غائبين ده در . اعلالى
 رُمُو نَكِّ اعلالى كَيْسِدِر . مضارع نَكِّ صَرْفِي و اعلالى يَدْعَى نَكِّ صَرْفِي
 و اعلالى كَيْسِ در . قالغانلر نَكِّ اعلالى هَمْ رَمَى يَرْمَى ده اوتدى .

لَفِيْفِيْنِهْ مِثَالِ قَوَى يَقْوَى مِصْدَرِي قُوَّةٌ كَيْلُور «كوچلى اولمق» اصلده قُوَّةٌ و او ني
 و اوغه ادغام قىلىنغانلر . قَوَى مَاضِي يَقْوَى مِضْرَاعِ قَوَى صِفَةٌ مِشْبَهَةٌ مَقْوَى
 اِسْمٌ مَفْعُولٌ لَمْ يَقْوْ جَعَلَ لَا يَقْوَى نَفِي اَقْوْ اَمْرٌ حَاضِرٌ لِيَقْوْ اَمْرٌ غَائِبٌ
 لَا تَقْوْ نَهِي مَقْوَى اِسْمٌ زَمَانٌ اِسْمٌ مَكَانٌ مَقْوَى اِسْمٌ آلَةٌ اَقْوَى اِسْمٌ تَفْضِيْلٌ
 قَوَى اَصْلِدِهْ قُوَّ اعلالى دُعَى نَكِّ اعلالى كَيْسِدِر . يَقْوَى اَصْلِدِهْ يَقْوُو
 اعلالى يَدْعَى نَكِّ اعلالى كَيْسِدِر . قَوَى اَصْلِدِهْ قَوِيُو اَوَّلْسِكْسِي ساكن اولوب
 و او، يابر كلمه ده جيبىلىدى و او ني ياغه قلب قىلىدق قَوِيُو اولدى ادغام نَكِّ
 شرطى تابىدى اوَّلْسِكْسِي يَانِي اِيكْنِچِي ياغه ادغام قىلىدق قَوَى اولدى ،
 صَرْفِي : قَوَى قَوِيَانٌ قَوِيُونٌ * قَوِيَّةٌ قَوِيَتَانٌ قَوِيَاتٌ . مَقْوَى اَصْلِدِهْ مَقْوُو
 و او طرفده توشدى آلدى ضمه سز و او ني ياغه قلب قىلىدق مَقْوَوَى اولدى
 و او ني ياغه قلب قىلىدق مَقْوِيُو اولسكى يَانِي اِيكْنِچِي ياغه ادغام قىلىدق
 ياسلامت قالسون ايچون يَانَكِ آلدينه كسره بىردك مَقْوَى اولدى قالغان
 مشتق لرنك اعلالى مضارع نَكِّ كَيْسِ در .

اوشانداق لفيغنه مثال حیی ییغی مصدری حیوة، حی یا کیلور «ترك اولق» حیاً ده
 کیلور «اوبالق» حیی ماضی ییغی مضارع حی صفة مشبهه لم ییغ جعد لا ییغی نفی
 اخی امر حاضر لیغی امر غائب لاتغی نهی حی اسم زمان اسم مکان میا
 اسم آله اخی اسم تفضیل. حیی اصلده حیو اعلائی دعی نکی کی ییغی
 اصلده ییغیو اعلائی ییغی نکی کبیر. حی اصلده حیو اولگس سا کن
 اولوب واو، یا بر کلمه ده جییلدی واونی یاغه قلب قیلدی حیی
 اولدی یانی یاغه ادغام قیلدی حی اولدی.

ملتوینه مثال وچی یوچی مصدری وچی کیلور «آطنک آباغی قبارمق»
 وچی ماضی یوچی مضارع وچ صفة مشبهه لم یوچ جعد لا یوچی نفی ایچ امر
 حاضر لیوچ امر غائب لاتوچ نهی موچی اسم زمان اسم مکان میجا اسم آله
 اوچی اسم تفضیل. وچی نك، صرفی هم اعلائی رمی نك صرفی هم اعلائی کی.
 یوچی اصلده یوچی اعلائی ییغی نك اعلائی کبیر وچ اصلده وچی
 رام نکی کی ایچ اصلده اوچ واو ساکن آلدی کسره لی واونی یاغه
 قلب قیلدی ایچ اولدی میجا اصلده موجای یا همزه گه واو یاغه
 قلب قیلنمشدر.

(نوم) یوقلامق «کود» یاقن اولمق (نیل) ایرشمک (خیل) فکر ایتمک
 (لقاء) اوچرامق (غشی) اورتمک (صدی) صوسامق (شقاة) بدبخت
 اولمق بونلردن اون ایکی نرسه اشتقاق قیل؟ نام اخی (فرداشم)
 ولم انعم. نك مرادی. لقت صدیقی قك له (آشکا) لاتذهب، رضیت
 عنك (سندن) لیرض عنك ابواك (آنا آنالك) اخش الله ولا تخش الناس (کشیلردن)

ایچ

اوشانداق ليفينه مثال حیی یعنی مصدری حیوة، قیبا کیلور «ترك اولق» حیاًده
 کیلور «اویالمق» حیی ماضی یعنی مضارع حی صفة مشبهه لم یعنی جعل لا یعنی نفی
 اخی امر حاضر لی یعنی امر غائب لاتعی نهی قی اسم زمان اسم مکان قیبا
 اسم آله اخی اسم تفضیل. حیی اصلده حیو اعلاالی دعی نکى کبی یعنی
 اصلده یعنیو اعلاالی یدعی نکى کبیدر. حی اصلده حیو اولگس سا کن
 اولوب واو، یا بر کلمه ده جیبیلدی واونی یاغه قلب قیلدی حیی
 اولدی یانی یاغه ادغام قیلدی حی اولدی.

ملتوینه مثال وجی یوجی مصدری وجی کیلور «آطنک آیاغی قبارمق»
 وجی ماضی یوجی مضارع وج صفة مشبهه لم یوج جعل لا یوجی نفی ایج امر
 حاضر لیوج امر غائب لاتوج نهی موجی اسم زمان اسم مکان میجاء اسم آله
 آوجی اسم تفضیل. وجی نلک صرفی هم اعلاالی رمی نلک صرفی هم اعلاالی کبی.
 یوجی اصلده یوجی اعلاالی یرعی نلک اعلاالی کبیدر وج اصلده وجی
 رام نکى کبی ایج اصلده اوج واو ساکن آلدی کسروی واونی یاغه
 قلب قیلدی ایج اولدی میجاء اصلده موجای یا همزه گه واو یاغه
 قلب قیلنمشدر.

نوم) یوقلامق «کود» یاقن اولمق (نیل) ایرشمک (خیل) فکر ایتمک
 (لقا) اوچرامق (غشی) اورتمک (صدی) صوسامق (شقاوة) بدبخت
 اولمق بونلردن اون ایکی نرسه اشتقاق قیل؟ نام اخی (قرداشم)
 ولم انعم. نك مرادی. لقت صديقي قلت له (آشکا) لاتذهب رضيت
 عنك (سندن) ليرض عنك ابوالك (آتا آناك) اخش الله ولا تخش الناس (کشیلردن)

بشنجی باب

ماضیه هم مضارع عا عینی کسر هلی «فَعَلَ یَفْعُلُ» بابیدر مصدری آلتی و زنگ کلمشدر

اوزان	امثال	معانی	اوزان	امثال	معانی
عَلَّةٌ	نَعْمَةٌ	تایانمق	فَعْلٌ	وَرَعٌ	یامان اشردن
فَعَلَةٌ	وَرَعَةٌ	یامانقدن پاک	فَعَالَةٌ	وَلَايَةٌ	پاک اولمق
فَعَالَةٌ	وَلَايَةٌ	یاردم قیلمق	فَعْلٌ	وَلِيٌّ	یاردم قیلمق

صیحینه مثال نَعَمٌ یَنَعُمُ مصدری نَعَمَةٌ ، نَعُومَةٌ کیلور «نعمتلی اولمق»
 نَعَمٌ ماضی یَنَعُمُ مضارع نَعِيمٌ صفة مشبوهه لم یَنَعِمُ جمع لا یَنَعِمُ نَفْسٌ اَنْعَمُ امر حاضر
 لَیَنَعِمُ امر غائب لا تَنَعِمُ نهی مَنَعِمُ اسم زمان اسم مکان مَنَعَمُ اسم آله اَنْعَمُ
 اسم تفضیل. مثالینه مثال وَرَثٌ یَرِثُ مصدری وَرَاثَةٌ، اَرِثُ، رِثَةٌ کیلور
 «میراث آلمق» وَرَثٌ ماضی یَرِثُ مضارع وَاَرِثُ اسم فاعل مَوْرُوثٌ
 اسم مفعول لم یَرِثُ جمع لا یَرِثُ نَفْسٌ رِثٌ امر حاضر لیرِثُ امر غائب
 لا تَرِثُ نهی مَوْرُوثٌ اسم زمان اسم مکان میراثٌ اسم آله اَوْرِثُ اسم
 تفضیل. ماضیه اعلال یوق قالغانلرینک اعلالی «وئب یئب» ده اوتدی.
 ملتوینه مثال وَلِيٌّ یَلِيُّ مصدری وَلِيٌّ «بری سوئدک برنی قیامق» هم
 «یاقین اولمق» وَلَايَةٌ «ایه اولمق» «یاردم قیلمق» «حکم قیلمق» وَلِيٌّ
 ماضی یَلِيُّ مضارع وَلِيٌّ صفة مشبوهه وال اسم فاعل مَوْلِيٌّ اسم مفعول لم یَلِ جمع
 لا یَلِيُّ نَفْسٌ ل امر حاضر لیل امر غائب لا تَلِ نهی مَوْلِيٌّ اسم زمان
 اسم مکان مِیْلَاءٌ اسم آله اَوْلِيٌّ اسم تفضیل. وَلِيٌّ نَزَلَتْ صِرْفِي خَشِي نَكِي کبی

قالغانلرنڭ صرفى هم اعلالى وھى يېقى دە اوتدى ولى اصلده وئوى،
اعلالى مرمى نڭ اعلالى كېى در .

وَرَنْتُ مَالًا كَثِيرًا. رَثَ عَلَمًا كَثِيرًا. قَلَّمَا (آز وقتده) يَنْفَعُ مَالٌ
مُوروث. وَلَيْتُ الامرَ (اشنى). لَ الامرَ وَلَا تَخَفْ. الخائفُ خَائِبٌ.

﴿ آلتىچى بىساب ﴾

ماضىيەم مضارعاعينضمهلى «فعل يفعلى» بابيدرمصدري سگوزونداكلمشدر.

فَعَالَهُ	كَفَاؤُهُ	بِرَابِرٍ أَوْلَمَقٍ	فَعَلَهُ	جُرْأَةٌ	بِهَادِرَاقٍ قَيْلَمَقٍ
فَعُولَةٌ	رُطُوبَةٌ	صَوْلَى أَوْلَمَقٍ	فَعَلَّ	صَغْرٌ	كِچِكَنَهْ أَوْلَمَقٍ
فَعَلَّ	شَرَفٌ	صَيْلَى أَوْلَمَقٍ	فَعَلَّ	حَلَمٌ	بِوَأَشٍ أَوْلَمَقٍ
فَعَلَّ	ضَعْفٌ	ضَعِيفٌ أَوْلَمَقٍ	فَعَلَّ	قُرْبٌ	بِأَقْبِينِ أَوْلَمَقٍ

اوزغان بش بابده متعدى هم لازم كيلمگان بوبابده لازم دن باشقه كيلمگان.

بو بابنڭ صحيجنه مثال شَرَفٌ يَشْرُفُ مصدري شَرَفٌ، شَرَافَةٌ «صَيْلَى

أَوْلَمَقٍ» شَرَفٌ ماضى يَشْرُفُ مضارع شَرِيفٌ صفة مشبهة لم يَشْرُفُ جعد

لَا يَشْرُفُ نفى أَشْرَفُ امر حاضر لِيَشْرُفُ امر غائب لَا تَشْرُفُ نهى مَشْرُفٌ

اسم زمان اسم مكان مَشْرُفٌ اسم آلة أَشْرَفُ اسم تفضيل. مضاعفينه مثال

حَبٌّ يَحِبُّ مصدري حَبًّا «دوست أَوْلَمَقٍ». حَبٌّ ماضى يَحِبُّ مضارع حَبِيبٌ

صفة مشبوه لم يَحِبُّ جعد لَا يَحِبُّ نفى حَبٌّ امر حاضر لِيَحِبُّ امر غائب

لَا تَحِبُّ نهى حَبٌّ اسم زمان اسم مكان مَحَبَّابٌ اسم آلة أَحَبُّ اسم تفضيل.

حَبٌّ اصلده حَبِّبٌ أَوْلَمَقٍ بانڭ حركتنى طاشلاب أَوْلَمَقٍ بانى ايكنچى

ياغه ادغام قيلنمشدر. قالغان مشتقلرنڭ بارچه حكمن «رَدَّ يَرُدُّ» ده اوقلدسى.

مثال واوینه مثال وَقَّحَ يَوْقُحُ مصدرى وَقَّحَةً ، وَقْوَحَةً ، وَقَعَةً در « طرناق فاتی اولمق » وَقَّحَ ماضی يَوْقُحُ مضارع وَقَّحَ صفة مشبهه لم يَوْقُحُ جمع لا يَوْقُحُ نفي اَوْقُحَ امر حاضر لَيَوْقُحُ امر غائب لا تَوْقُحُ نهي مَوْقُحُ اسم زمان اسم مکان مَيَّقُحُ اسم آله اَوْقُحُ اسم تفضیل . مَيَّقُحُ اصله مَوْقُحُ .

مثال یائینه یَسِرُ یَسِرُ مصدرى یُسِرُّ « آنصت اولمق » یُسِرُّ ماضی یَسِرُّ مضارع یَسِرُّ صفة مشبهه لم یَسِرُّ جمع لا یَسِرُّ نفي اُسِرُّ امر حاضر لیسِرُّ امر غائب لا تیسِرُّ نهي میسِرُّ اسم زمان اسم مکان میسِرُّ اسم آله ایسِرُّ اسم تفضیل . اُسِرُّ اصله ایسِرُّ یوسرنک اعلالی کبیدر .

اجوفینه مثال طَالٌ يَطُولُ اصله طَوَّلٌ يَطْوُلُ اعلالی اوقلدی مصدرى طَوَّلٌ « اوزون اولمق » ، طَالٌ ماضی يَطْوُلُ مضارع طَوَّلٌ صفة مشبهه لم يَطُلْ جمع لا يَطْوُلُ نفي طُلَّ امر حاضر لِيَطُلَّ امر غائب لا تَطُلَّ نهي مَطَالٌ اسم زمان اسم مکان مَطَوَّلٌ اسم آله اَطْوَلُ اسم تفضیل . ماضی صرفی : طال طالوا * طالت طالنا طُلْنَ * طُلْتُ طُلْتُمَا * طُلْتُ طُلْتُمَا * طُلْتُنَّ * طُلْتُ طُلْنَا * طُلْنُ اصله طَوَّلْنُ ضمّه واوغه آغر واونک ضمّه سنی آلدنلغی حرقه ببردک آنک حرکتنی ناشلاغاندن صوگ طَوَّلْنُ ایکی ساکن جییلدی واو برله لام آراسنده واونی حنف قیلدق طُلْنُ اولدی . قالغانلرینی اوشبوگنا قیاس قیلدق وبارچه مشتق لرنک اعلالی دام یئومده اوتدی . ناقصینه مثال رَخُو يَرْخُو مصدرى رَخُوَةٌ « یومشاق اولمق » رَخُوٌ ماضی يَرْخُوٌ مضارع رَخُوٌ صفة مشبهه لم يَرْخُ جمع لا يَرْخُو نفي اُرْخُ امر حاضر لِيَرْخُ امر غائب لا تَرْخُ نهي مَرْخُ اسم زمان اسم مکان مَرْخُ

مثال واوینه مثال وَقَعَ يَوْقِعُ مصدرى وَقَاةٌ ، وَقَوْمَةٌ ، وَقَعَةٌ در « طرناق
فاتی اولمق » وَقَعَ ماضى يَوْقِعُ مضارع وَقَاةٌ صفة مشبیه لم يَوْقِعْ جحد
لايَوْقِعُ نفى اَوْقِعْ امر حاضر ليَوْقِعْ امر غائب لاتَوْقِعْ نهى مَوْقِعْ اسم زمان
اسم مکان مِيقَاةٌ اسم آلة اَوْقِعْ اسم تفضيل . مِيقَاةٌ اصله مَوْقَاةٌ .

مثال يائينه يَسِرُّ يَسِيرُ مصدرى يَسِرُّ « آنصت اولمق » يَسِرُّ ماضى يَسِيرُ
مضارع يَسِيرُ صفة مشبیه لم يَسِيرْ جحد لا يَسِيرُ نفى اَوْسِرْ امر حاضر
ليَسِيرُ امر غائب لاتيسِرُ نهى ميسِرُ اسم زمان اسم مکان ميسارُ اسم آلة
ايسِرُ اسم تفضيل . اَوْسِرْ اصله ايسِرُ يوسرنك اعلالى كبيدر .

اجوفينه مثال طَالَ يَطُولُ اصله طَوَّلَ يَطْوُلُ اعلالى اوقلدى مصدرى
طَوَّلَ « اوزون اولمق » ، طَالَ ماضى يَطْوُلُ مضارع طَوِيلٌ صفة مشبیه
لم يَطُلْ جحد لا يَطْوُلُ نفى طُلْ امر حاضر ليَطُلْ امر غائب لاتَطُلْ نهى
مَطَالٌ اسم زمان اسم مکان مَطْوُولٌ اسم آلة اَطْوُلُ اسم تفضيل . ماضى صرفى :
طال طالوا * طالت طالنا طُلْنَ * طلت طُلنما طُلنم * طلت طُلنما
طُلنن * طلت طُلنا * طُلن اصله طوُلن ضمّه واوغه آغر واونك ضمّه سنى
آلندى حرقه ببردك آنك حركنى تاشلاغاندن صوڭ طوُلن ايكى
ساكن جيلىدى واو برله لام آراسنده واونى حنق قيلق طُلن
اولدى . قالغانلرينى اوشبوڭا قياس قيلق وبارچه مشتق لرك اعلالى دام

يسومده اوتلى . ناقصينه مثال رَخُو يَرُخُو مصدرى رُخُوَةٌ « يومشاق اولمق »
رَخُو ماضى يَرُخُو مضارع رُخُو صفة مشبیه لم يَرُخْ جحد لا يَرُخُو نفى اُرُخْ
امر حاضر ليَرُخْ امر غائب لاتَرُخْ نهى مَرُخُ اسم زمان اسم مکان مَرُخُ

وزننده اَكْرَامُ كَبِي فَعَالَةٌ وزننده كِرَامَةٌ كَبِي «حرمت قيلمق» و بو بابغه
 «افعال بابي» دينلور. ثلاثي مجرددن باشقه بابلر هر قايوسي مصدر
 لربنك و زنلريله تسميه اينله در. يَفْعُلُ اِصْلَكُ يَأْفَعُلُ واحد متكلم صيغه سي
 أَفْعُلُ كيلوب ايكي همزه بربرده جييلمقني عربلر مكر وه كورگانلسكن
 يَأْفَعُلُ نَكْ همزه سني حنفي قيلمشله مضارع غه ايارتوب ماضيدين باشقه
 مشتق لرنك كلسندن اوشبو همزه ني حنفي قيلغانلر. بو بابده زياده
 اولغان همزه (همزه قطعيه) در.

همزه ايكي قسم در. بري كلامنك اورتاسنك كلگانك اوقلمی تورغان
 همزه دركه بوڭا «همزه وصليه» ديرلر، ايكنچي سي كلامنك اورتاسنك كلگانك ده
 آيرم آچق اوقله تورغان همزه دركه بوڭا «همزه قطعيه» ديرلر «الرَّجُلُ
 اَمْتَحَنَنِي ثُمَّ اَكْرَمَنِي» ديگانده گي همزه لر كبي.

﴿فائدة﴾ همزه قطعيه دورتدر: برسي بارچه بابدين مضارعنك
 واحد متكلم صيغه لرنده اولن همزه در. ايكنچي سي افعال بابنده اولن
 همزه در. بو بابنك بارچه صرفنده غي همزه لر قطعى اولور كلامنك
 اورتاسنك كيلگانده توشماسلر. اوچنچي سي جمع لرده اولان همزه در.
 دورتنچي همزه استفهام در.

بو بابده همزه ني زياده قيلمق كوب وقتنده لازم فعلني متعدي
 قيلمق اوچون اولور اَذْهَبْتُ زَيْدًا «يباردم من زيدني» فَتَّهَبَ «بس
 كيندي اول» وَاجْلَسْتُهُ «اوتورتدم من آني» فَجَلَسَ «بس اوتوردي
 اول» كبي. و بر ايكي صيغه ده بونك عكسنيچه متعدي فعلني لازم قيلمق
 ايچونده كلگان: كَبَّ «بوز توبان قيلدي» فَأَكَبَّ «بوز توبان اولدي».
 عَرَضَ «ظاهر قيلدي» فَأَعْرَضَ «ظاهر اولدي»، قَشَعَ «تاراتدي» فَأَقْشَعَ

«بس تارالدى» كىي. ودخى وقت غه كرمكى آڭلاتمق ايچون اولور
 أَصْبَحَ «صبح (طاك) وقتنه كردى». اَمْسَى «مسأ (كيچ) وقتنه كردى»
 كىي. اصل فعل نڭ وقتينه يتمكى افاده ايچون اولور، أَحَصَدَ الزَّرْعُ
 «ايگن حصاد (اورمق) وقتينه يندى»، أَجَزَمَ النَّخْلُ، «خرما جزم (كسمك)
 وقتينه يندى». فعل نڭ كوپلكنى افاده ايچون اولور اَثَمَرَ السَّفْرَجُلُ
 «آيوا كوب بىردى»، ودخى شينى برصفة اوزره تابمقنى افاده ايچون
 اوورا گر اصل فعل لازم اولسه اول صفة، حقيقة ده فاعل اولور. أَبْغَلَتُ زَيْدًا
 كىي «زىدىنى بغيلى (صاران) تابدم»، اصل فعل متعدى اولسه اول صفة حقيقة ده
 مفعول اولور، أَحَمَمْتُ زَيْدًا كىي، «زىدىنى محمود (ماقتالشمس) تابدم»
 اصل فعل فى ازاله ايچون اولور، أَعَجَمْتُ السِّكِّتَابَ كىي «كتابنڭ عجمه (۱)
 لىكنى ازاله قيلدم» معنى ده زيادهنى افاده ايچون اولور، أَشْغَلْتُ زَيْدًا
 كىي «زىدىنى كوب شغل لاندردم» مفعولنى اصل فعل گه عرضى افاده ايچون
 اولور، أَبَاعَ الْمَاشِيَةَ (۲) كىي. «ماشيهنى بيع گه (صاتمغه) عرض قيلدى».
 بوبابنڭ صحيحنه مثال أَكْرَمُ يُكْرِمُ مَصْرِيَّ اِكْرَامًا، كُرَامَةً كِيلور «حردتملك»
 أَكْرَمَ ماضى يُكْرِمُ مضارع مُكْرِمٌ اسم فاعل مُكْرَمٌ اسم مفعول لم يُكْرِمْ جمع
 لا يُكْرِمُ نفى اِكْرِمُ امر حاضر لِيُكْرِمِ امر غائب لا تُكْرِمُ نهى مُكْرِمٌ اسم
 زمان اسم مكان هم مصدر ميمى .

مضارعينه مثال أَحَبُّ يُحِبُّ مَصْرِيَّ أَحْبَابًا كِيلور «دوست توتومق»

(۱) عجمه - بلمسلك. ازاله - كيتارمك. «اعجمت» مزيد فعل هر مزيد نڭ اصل فعلى مجردى
 بولادر. ايسدى «اعجمت» نڭ ده مجردى «عجمه» در بونڭ مصدرى «عجمه» شونى
 كيتارمك بولغانده برهزه آرتدربولوب «اعجم» ديلنه دره (عجمه لىكنى كيتاردى) مناسنده
 (۲) ماشية «آياقلى حيوان، تراك»

«اختیار قیلماق» أَحَبَّ ماضی یُعِبُّ مضارع مُحِبُّ اسم فاعلٌ مُحِبُّ اسم مفعول لم یُعِبَّ جمع لا یُعِبُّ نفی أَحَبَّ امر حاضر ل یُعِبُّ امر غائب لا تُعِبُّ نهی مُحِبُّ مشترك اعلال لری فر یقرده اوزدی .

مثال واوینه مثال أَوْجِبُ مصدری ایجَابُ کیلور اصلده اَوْجِبُ «واجب قیلماق» أَوْجِبُ يَوْجِبُ مُوجِبٌ لم يُوجِبْ لا يُوجِبُ أَوْجِبُ لِيُوجِبْ لا تُوجِبُ مُوجِبٌ مشترك .

مثال یائینه ايسر يوسر مصدری ايسارُ کیلور «بای اولماق» ايسرُ يوسرُ موسرُ موسرٌ لم يوسرُ لا يوسرُ ايسرُ لِيوسرُ لا تُوسرُ موسرٌ مشترك . ماضی ايله امر حاضر دن باشقه لرنده غی «واو» لر کلسی یادن قلب قیلنغان «واو» لردر اصلده ييسرُ ميسرُ ميسرُدر .

اجوف واوینه مثال أَقَامُ يَقِيمُ مصدری إقامةُ کیلور «مقیم اولماق ، آباق اوزره تورغزاق ، قامت ایتمک» معنی لرنده إقامةُ اصلده اقوام واونلک حرکنلی آلنده غی حرفکه بیردک واو اصلده حرکنلی آلدی حاضر فتحه لی واونی الفکه قلب قیلماق اِقَامُ اولدی ایکی ساکن جییلدی ایکی الف آراسنده برنی حنف قیلماق اِقَامُ اولدی حنف اولنمش الفتن تانی عوضه کیتردک اِقَامَةُ اولدی . اِقَامُ يَقِيمُ مَقِيمٌ لم يَقِمْ لا يَقِيمُ اِقَمَ لِيَقِمَ لا تُقِمُ مَقَامٌ مشترك . ماضی صرفی : اِقَامُ اِقَامًا اِقَامُوا * اِقَامَتُ اِقَامَاتًا اِقَمْنَا * اَقَمْتُمْ اَقَمْتُمَا اَقَمْتُنَّ * اَقَمْتُ اَقَمْنَا * طوقز صیغه ده عین فعل محذوفدر . اِقَامُ اصلده اَقَوْمٌ يَخَانُ نَكَ اعلالی کبیدر

كوب طواف قیلدی. فاعلنى كوباتمك ایچون اولور موت الابل کبی
 «کوب توله اولدی» مفعولنى كوباتمك ایچون اولور، غَلَقْتُ الْاَبْرَابَ
 کبی «کوب قاپولرنی باغلام» مفعولنى اصل فعلگه نسبة ایچون اولور
 فَسَقْتُ زَيْدًا کبی «زیدنى فسقغه نسبة ایلام» فعل لازم نى متعلی
 قیلمق او ایچون اولور فَرَحْتُ زَيْدًا کبی، «زیدنى شادلاندرم». سلب
 ایچون اولور جَلَدْتُ الْبَعِيرَ کبی، «توه نك تیرسنی تونادم» فاعل فعل نك
 مجرد نك گى مصدرینه صاحبلسگی ایچون اولور وَرَقَّتِ الشَّجَرَةُ کبی «آغاچ
 یافراقلندی». فاعل فعل نك مجرد نك گى مصدرینه اوخشامق ایچون اولور،
 قُوسَ الرَّجُلِ، کبی «ایر قوس (جایه) کبی اولدی».

صحيحته مثال صرح يصرح مصدرى تَصْرِیحْ كیلور «اشکاره ایتمك» صرَحَ
 يصرح مصرح لم يصرح لا يصرح صرح ليصرح لا تصرح مصرح مشترك.
 مضاعفیه، مثال جدد يجدد مصدرى تَجَدِّدْ كیلور «یاڭارتمق»، جَدَّدَ
 يجدد مجدد لم يجدد لا يجدد جدد لا تجدد مجدد مشترك.

مثال واوینه وحك يوحك مصدرى تَوْحِيكْ كیلور «براهمك» وَحَكَ يُوْحِكُ
 موحك موحك لم يوحك لا يوحك ووحك لا توحك موحك مشترك.

مثال يائينه يسر يبسر مصدرى تَيْسِرْ كیلور (آناسات قیلمق) يسر يبسر
 يبسر يبسر لم يبسر لا يبسر يسر ليبسر لا تيسر يبسر مشترك.

اجوف واوینه «صوب يصوب» مصدرى تَصْوِبْ «راستلمق» صَوَّبَ
 يصوب مصوب لم يصوب لا يصوب صوب ليصوب لا تصوب مصوب
 مشترك. اجوف يائينه طيب يطيب مصدرى تَطْيِيبْ «خوش بوى قیلمق» طَيَّبَ

يَطِيْبُ مُطِيْبٌ طَيْبٌ لَمْ يَطِيْبْ لَا يُطِيْبُ طَيْبٌ لِيَطِيْبَ لَا تُطِيْبُ مُطِيْبٌ مُشْتَرِكٌ.

ناقصينه مثال رَبِّي يَرْبِي مَصْرِي «تَرْبِيَّةٌ» كيلور (آسرامق) رَبِّي يَرْبِي مُرَبٍّ مُرَبٍّ لَمْ يَرْبِ لَا يَرْبِي رَبٌّ لِيَرْبِ لَا تُرَبُّ مُرَبٍّ مُشْتَرِكٌ.

لفيغنه مثال سَوِي يَسُو مَصْرِي «تَسْوِيَّةٌ» كيلور (برابر قيلمق) سَوِي يَسُو مَسُو مَسُو لَمْ يَسُو لَا يَسُو سَوِي سَوِي لَا تُسُو مَسُو مُشْتَرِكٌ.

اوشانداق لفيغنه مثال حِي يَحِي مَصْرِي «تَحِيَّةٌ» كيلور (سلام بيمرك) حِي يَحِي حِي لَمْ يَحِ لَا يَحِي حِي لِيَحِ لَا تُحِي حِي مُشْتَرِكٌ.

ملتوينه مثال: وَفِي يُوْفِي مَصْرِي «تَوْفِيَّةٌ» كيلور (تمام قيلمق) وَفِي يُوْفِي مُوْفٍ مُوْفٍ لَمْ يُوْفِ لَا يُوْفِي وَفٍ لِيُوْفِ لَا تُوْفِ مُوْفٍ مُشْتَرِكٌ. [*]

«تَكْسِرٌ» و«تَجْدِيدٌ» چكلمك «تَوَكُّلٌ» و«كِبَلٌ قَيْلَمُقٌ» «تَشْيِيعٌ» اوزاتمق
 «تَوَكُّبٌ» بلكلك «تَقْوِيَّةٌ» كوچ بيمرك «تَوْصِيَّةٌ» اوگوتلك بونلردن اون
 ايكي نرسه اشتقاق قيل؟ كسرتُ الاناء (ساوتني) رجع الضيف (قوناق)
 وشيمته. ريت اليتيم. يسرت صرف العرب. وصي يعقوب بنيه

ج
ك
ل

﴿ اوچونچي باب ﴾ فادن صوڤك الف ايله «فَاعِلٌ يُفَاعَلُ» بايدير بوڤئا

«مفاعله بابي» دينلور. مصري اوچ ورتنه كلمش مفاعلة، فعال، فيعال

ورتلرده بو باب كوب وقتنه ايكي يا كوب نرسه آراسنك اورتاقلغى افاده

ايچون اولور، واول ايكي نرسه نك هر قايوس ايكنچيس قيلغاننى قيلغان

(۵) بو باده زائد اولغان حرف تكرر قيانغان ايكي عين نك برسيدره بعضر

قاشنده اولگي عين بونلرنك ديلي اولگي عين ساكنلى آنى زائد ديمك اورتق ديلر.

بعضيلر قاشنده ايكنجى عين در بونلرنك ديلي تكرر ايكنجى ايله بولدى بونى زائد ديمك

اوتراق ديلر. وبوندن صوڤك كلاچكده گي هر بر تكرر حرفى فعل لرده خلاف اوشونده

غيجهر بعضيلرى اولگي حرف زائد ديلر بعضيلرى صوڤكى حرف زائد ديلر.

بولور «ضارب زيد عمراً» كى (زيد عمرگه صوغشى) دى فعل معناسنه
 كيلور تكثير ايچون «ضاعف الله اجره» كى «ضعف» معنى سنه (الله تعالى
 اجرنى قات قات قىلغاي ايدى) فعل معنى سنه كيلور «قاتلهم الله» كى
 «قتلهم» معنى سنه (الله تعالى اوترگاي ايدى آنلورى)

صحيحته مثال سافر يسافر مصرى مسافرة سفار كيلور «سفر قيلمق»
 سافر يسافر مسافر مسافر لم يسافر لايسافر سافر ليسافر لاتسافر مسافر
 مشترك. سافرنك جمهورى سوفر كيلور اوشبو روشچه سافر آخرينك آلدينى
 كسرهلى قىلىق سافر آنك آلدينهغى هر بر حرکتلى حرفنى ضمەلى
 قىلىق سافر الف ساكن آلدى ضمەلى الفنى واوغه قلب قىلىق سوفر اولدى.
 ﴿۱۳﴾ قاعده الف ساكن اولوب آلدى ضمەلى اولسه الفنى واوغه قلب قىلنور.

مضاعفينه حاب يجاب مصرى «مجابة» كيلور (دوست توتومق)
 حاب يجاب محاب اسم فاعل هم اسم مفعول لم يجاب لايجاب حاب ليجاب
 لاتجاب محاب مشترك. مجابة اصله مجابة اولسكى بانك حرکتلى تاشلاب
 ايكنچى باغه ادغام قىلنغان مجابة اولغان بارچه مشتقلرده اعلال اوشبو
 روشچهدر، حابنك جمهورى حوب كيلور اوشبو روشچه حابنى اصلينه
 قايتاردق حابب آخرينك آلدينى كسرهلى قىلىق حابب آنك آلدينهغى
 هر بر حرکتلى حرفنى ضمەلى قىلىق حوبب اولدى، اولسكى بانك
 حرکتلى تاشلابدق حوبب اولسكى بانى ايكنچى باغه ادغام قىلىق حوب
 اولدى. مضارعنك معلومى ايله جمهورى ادغاملى صيغه لرنك بارچه سنه مشترك
 كيلور، ايكى صيغهده (غائبات مخاطبات) ادغام درست دگل قالغانلرنده ادغام

لازمدر. مُحَابٌ اسم فاعل اولسه اصله مُحَابٌ اسم مفعول اولسه مُحَابٌ در.

مثال واوینه وَاظَبَ يُوَاطِبُ مصدرى «مُوَاطَبَةٌ» (براشكه دائم چيلق قيلمق)

وَاظَبَ يُوَاطِبُ مُوَاطِبٌ مُوَاطِبٌ لَمْ يُوَاطِبْ لَا يُوَاطِبُ وَاظَبَ لِيُوَاطِبَ

لَا تُوَاطِبُ مُوَاطِبٌ مُشْتَرِكٌ. مثال يائينه يَأْسَرُ يِيَأْسِرُ مصدرى «مِيَأْسِرَةٌ»

(برنرسه نى صول ياقغه آلمق) يَأْسَرُ يِيَأْسِرُ مِيَأْسِرُ مِيَأْسِرُ لَمْ يِيَأْسِرْ

لَا يِيَأْسِرُ يَأْسِرُ لِيِيَأْسِرَ لَا تِيَأْسِرُ مِيَأْسِرٌ مُشْتَرِكٌ.

اجوف واوينه جَاوِبٌ يَجَاوِبُ مصدرى «مَجَاوِبَةٌ» (جواب بديرشمك) جَاوِبٌ

يَجَاوِبُ مَجَاوِبٌ مَجَاوِبٌ لَمْ يَجَاوِبْ لَا يَجَاوِبُ جَاوِبٌ لِيَجَاوِبَ لَا تُجَاوِبُ

مَجَاوِبٌ مُشْتَرِكٌ. اجوف يائينه طَائِبٌ يُطَائِبُ مصدرى مُطَائِبَةٌ «خوش

طبيعتملى اولمق» طَائِبٌ يُطَائِبُ مُطَائِبٌ مُطَائِبٌ لَمْ يُطَائِبَ لَا يُطَائِبُ

طَائِبٌ لِيُطَائِبَ لَا تُطَائِبُ مُطَائِبٌ مُشْتَرِكٌ.

ناقصينه مثال حَائِبٌ يَحَابِي مصدرى «مَحَابَاةٌ» اصله مُحَابَاةٌ (باغشلامق)

حَائِبٌ يَحَابِي مُحَابٍ مُحَابًا لَمْ يَحَابِ لَا يَحَابِي حَابٌ لِيَحَابِ لَا تُحَابِ مُحَابًا مُشْتَرِكٌ

لفيفنه مثال دَاوِي يَدَاوِي مصدرى «مُدَاوَاةٌ» كيلور (درمانلامق، دارو قيلمق)

دَاوِي يَدَاوِي مُدَاوٍ مُدَاوٍ لَمْ يَدَاوِ لَا يَدَاوِي دَاوٍ لِيَدَاوِ لَا تُدَاوِ مُدَاوِي.

ملتوينه مثال وَالِي يُوَالِي مصدرى «مُوَالَاةٌ» كيلور (برى صوگنك برفنى قيلمق)

وَالِي يُوَالِي مُوَالٍ مُوَالٍ لَمْ يُوَالِ لَا يُوَالِي وَاوٍ لِيُوَالِ لَا تُوَالِ مُوَالِي مُشْتَرِكٌ.

﴿ محاربة ﴾ صوغش قيلمق «مواجهة» يوزلشمك «مناوبة» كيزولشمك
 ﴿معاينة﴾ كوز برله كورمك بونلردن اشتقاقى قيل؟ جالست بگرا مواجهة
 مرض ذاكر ولم يداو فمات. مرض شاكر ودووى فصح.

﴿ ثلاثی مزیدنک ایسنچی صنفی دور تنچی بابی ﴾

همزه و صلیه فادن صولکهم تا آرتدر لوب افتعل یفتعل بایددر مصدری افتعل ورننده کیلور، بوکا « افتعال » بابی دینلور . یفتعل تقدیرده یافتعل بوندغی همزه « همزه و صلیه » در آلهدهغی حرف مضارعة دائما حرکتلی اولغانی ایچون درجه توشرلمش وهیچ بر وقت اول همزه او قلمادغندن یازودن هم حرف قیلنوب فانی حرف مضارعة که توتاش یازلمشدر . بوباب مطاوعه ایچون کیلور مطاوعه معنی سی اطاعة قیلیمق و اثری قبول قیلیمق، جمعده فاجتمع کیی « جیدیم بن اول نرسه نی بس جیلدی اول » اصل فعل نلک مصدر نی قیلیمق ایچون اولور، اخبزت الدقیق کیی « اوننی خبز قیلیم » مبالغه ایچون کیلور . اکتسب کیی، « بیک کوب کسب قیلدی » بعض وقت فعل معنی سنده کیلور اجتنب کیی، « جنب » معنی سنده تفاعیل معنی سنده کیلور، اختصم کیی . « تخاصم » معنی سنده .

صغیرنه مثال : اکتسب یکتسب مصدری « اکتساب » (حساب ایتمک)
 اکتسب یکتسب مکتسب لم یکتسب لا یکتسب اکتسب لیکتسب
 لا تکتسب مکتسب مشترکدر .

مضاعفینه مثال احنج یحنج مصدری « احنجاج » (حجة کنورمک) احنج یحنج
 محنج اسم فاعل هم اسم مفعول لم یحنج لا یحنج احنج لیحنج لا تحنج محنج مشترکدر .

مثال واوینه اتضع بتضع مصدری اتضاح « واو » افتعال نلک
 فاسی برابرینه توشدی واو نی تاغه قلب قیلیمق اتضاح اولدی ادغام
 شرطی تابولدی اولسگی تانی ایکنچی تاغه ادغام قیلیمق اتضاح اولدی .
 بارچه مشفق لرده حکم شول روشقه در .

﴿ ۱۴ قاعده ﴾ افتعال نك فاسی برابرینه «واو» «با» «نا» حرفلرنن
بری توشسه تاغه قلب قیلوق کرکر. اِتَّضَحَّ، اِتَّسَّرَ، اِتَّقَرَّ کی اصله
اَوْتَضَعَ، اِیْتَسَّرَ، اِثْتَقَرَّ، و بو قاعده ایله واو، یانك تاغه قلب قیلنمقه
واو، یانك باشقه بر حرفن قلب قیلنماش اولمق شرطدر. و بو شرط
تابلمادغی ایچون ایتکل ایتکل اولمغان چونکه اصله ایتکل در (۱)

﴿ ۱۵ قاعده ﴾ افتعال نك فاسی برابرینه «د» «ذ» «ز» حرفلرنن
بری توشسه افتعالنك تاسی شول حرفك جنسینه قلب قیلنوب برنجس
ایکنچیگه ادغام قیلنور «ادمع» «اذکر» «ازجر» کی اصلری «ادتمع»
«اذتکر» «ازتجر» در. یا که تاسنی دالغه قلب قیلوب ادغامسز ایتمکه
درستدر «اذدکر» «ازدجر» «ازداد» کی.

﴿ ۱۶ قاعده ﴾ افتعالنك فاسی برابرینه «ص» «ض» «ط» «ظ»
حرفلرنن برسی توشسه تاسی طاعه قلب قیلنور «اضطلع» «اضطرب»
«اطرد» «اظلم» کی اصلری اضطلع، اضطرب، اطرد، اظلم در.

﴿ ۱۷ قاعده ﴾ افتعالنك عینی برابرینه «ت» «د» «ذ» «ز» «س»
«ص» «ض» «ط» «ظ» حرفلرنن بری توشسه افتعالنك تاسنی شو
حرفلرنك جنسینه قلب قیلوب برینی ایکنچیگه ادغام قیلوق درستدر و بو
حکمك درستلسکی مضارعه بالاتفاق ماضیه بعضلرنك اختلافی واردر،
يَقْتُلُ، يَبِيدُ، يَغْنَرُ، يَنْزِعُ، يَبْسِمُ، يَخْصِمُ، يَنْضِلُ، يَلْطِمُ، يَنْظُرُ، کی

(۱) «اتخذ» ده یاسی همزه دن قلب قیلنوبده تاگه قلب قیلنغان ایسه ده بونی شاد
دیشلدر. بعضار ایسه مجردنده هم «تخذ» دیمک بر لغتدر دیورلر. قرادن بعضیلر
قرآن کریمده «لا تخذت» نی «لتخذت» اوقومشدر.

اصللری یَقْتُلُ، یَبْتَدِلُ، یَعْتَرُ، یَنْزِعُ، یَبْتَسِمُ، یَخْتَصِمُ، یَنْتَضِلُ، یَلْتَطِمُ،
 یَنْتَظِرُ؛ و بو مضارعلرده فاغه کسره ایله، یَقْتُلُ، یَبْتَدِلُ، دیمکه درستدر
 قرآن کریمدهم «یَخْتَصِمُونَ» کیلمشدر. ماضیده تانی قلب قیلوب ادغام
 قیلغان کشیلر فاغه کسره ایله قَتَلَ، بَدَّلَ، خَصَمَ، عَتَرَ، دیورلر. قَتَلَ
 اصلده اِقْتَتَلَ، افتعالنک عینی برابرینه «تا» توشدی اولگی تاناک
 حرکتنی آلدینه بیردک، اِقْتَتَلَ اولدی. ادغام شرطی تابلدی اولگی
 تانی ایکنچی تاغه ادغام قیلدی اِقْتَتَلَ اولدی همزه دن حاجه سز اولدی
 همزه نی حنف قیلدی قَتَلَ اولدی، تَفْعِيلُ بابینک ماضیسیله بلمسز اولدی
 بلمسز لکن صاقلنمق ایچون فتعه نی کسره گه آوشدردق قَتَلَ اولدی.
 بَدَّلَ اصلده اِبْتَدَلَ، افتعالنک عینی برابرینه دال توشدی تاسنی دالغه
 قلب قیلدی اِبْتَدَلَ اولدی اولگی دالنک حرکتنی آلدنده غ حرکه
 بیردک اِبْتَدَلَ ادغام نک شرطی تابلدی اولگی دالنی ایکنچی دالغه
 ادغام قیلدی اِبْتَدَلَ همزه دن حاجه سز اولدی همزه نی حنف قیلدی بَدَّلَ
 تفعیل بابنک ماضیسیله بلمسز اولدی بلمسز لکن صاقلنمق ایچون
 فتعه سنی کسره گه آوشدردق بَدَّلَ اولدی قالغان صیغه لر نک بارچه سنه
 شول روشچه اعلال اوقولور.

مثال یائینه مثال اَتَسَّرَ یَتَسَّرُ مصری «اَتَسَّرَ» (اوتوش اوینی اویناق)
 اَتَسَّرَ یَتَسَّرُ مَتَسَّرَ لَمْ یَتَسَّرْ لَا یَتَسَّرُ لَیَتَسَّرُ لَا تَتَسَّرُ مَتَسَّرٌ
 مشترک اَتَسَّرَ اصلده اِبْتَسَّرَ «یا» افتعالنک فاسی برابرینه توشدی
 یانی تاغه قلب قیلدی اِتَسَّرَ ادغام نک شرطی تابلدی اولگی تانی

ایکنچی تاغه ادغام قیلدی اتسار اولدی. بارچه سیده شور و شچه در.

اجوف و اوینه مثال اِقْتَاتُ بِقَاتٍ مصدری اِقْتِیَاتُ «آزق جیمق» اِقْتَاتُ
 یَقْتَاتُ مَقْتَاتُ اسم فاعل هم اسم مفعول لم یَقْتَتْ لَا یَقْتَاتُ اِقْتَتْ لَیَقْتَتْ لَا تَقْتَتُ
 مَقْتَاتُ مشترك . اِقْتِیَاتُ اصلده اِقْتَوَاتُ «واو» دور تنچی اولوب
 توشدی آلدی ضمه سز و اوئی باغه قلب قیلدی اِقْتِیَاتُ اولدی اِقْتَاتُ
 یَقْتَاتُ اصلده اِقْتَوَاتُ یَقْتَوَاتُ در واو حرکتلی آلدی فتحه لی واوی الفکه
 قلب قیلنغان، قالغان مشتق لرده شور حکمه اِقْتَاتُ نَکْ مَجْهُولی اِقْتِیَتْ
 کیلور اِقْتَاتُ نِی اصلینه قایتاردق اِقْتَوَاتُ آخِرینَکْ آلدینی کسره لی
 قیلدی اِقْتَوَاتُ آنَکْ آلدنده غی هر بر حرکتلی حرفنی ضمه لی قیلدی
 اِقْتَوَاتُ اولدی کسره واوغه آغر و اونَکْ کسره سنی آلدنده غی حرفکه
 بَیْرَدَکْ آنَکْ حرکتنی تاشلاغانن صوْکْ اِقْتَوَاتُ اولدی واو سا کن
 آلدی کسره لی واوئی باغه قلب قیلدی اِقْتِیَتْ اولدی.

اجوف یا ئینه مثال اِکْتَالُ یَکْتَالُ مصدری اِکْتِیَالُ (اوپلامک) اِکْتَالُ یَکْتَالُ
 مَکْتَالُ لم یَکْتَلْ لَا یَکْتَالُ اِکْتَلْ لَیَکْتَلْ لَا تَکْتَلْ مَکْتَالُ مشترک.

باقصینه مثال اِخْتَفَى یَخْتَفِیْ مصدری اِخْتَفَاءُ اصلده اِخْتَفَاؤُ (یاشرنمک) اِخْتَفَى
 یَخْتَفِیْ مُخْتَفٍ مُخْتَفٍ لم یَخْتَفِ لَا یَخْتَفِیْ اِخْتَفَ لَیَخْتَفِ لَا تَخْتَفِ مُخْتَفٍ . اعلال لری
 هم صرفلری رمی یرمی نَکْ اعلال لری هم صرفلری کبی در. آنجق اسم
 مفعول صرفی بوبله در: مُخْتَفِیْ مُخْتَفِیَانِ مُخْتَفُونَ * مُخْتَفَاءُ مُخْتَفِیَانِ مُخْتَفِیَاتُ

یفینه مثال اِحْتَوَى یَحْتَوِیْ مصدری اِحْتَوَاءُ (جییلمق). اِحْتَوَى یَحْتَوِیْ

منسحب مشترك.

مضاعفینه مثال انقضَّ ينقضُّ، مصدری «انقضاض» (پراکنده اولمق) (تارالمق)، انقضَّ ينقضُّ منقضَّ لم ينقضَّ لا ينقضَّ انقضَّ لينقضَّ لا تنقضَّ منقضَّ مشترك.

اجوف واوینه انقاد ينقاد مصدری «انقياد» اصلده انقواد (اطاعة قيلمق) انقاد ينقاد منقاد لم ينقد لا ينقاد انقد لينقد لا تنقد منقاد بارچه حكمه اقات يقنات كين در. اجوف يائينه مثال انقاس ينقاس مصدری «انقياس» (برنرسه اوز اوخشاشينه قياس قيلنمق) انقاس ينقاس منقاس لم ينقس لا ينقاس انقس لينقس لا تنقس منقاس مشترك.

ناقصه، مثال انجلى ينجلى مصدری «انجلاو» (آچلمق) انجلى ينجلى منجلى منجلى لم ينجل لا ينجل لينجل لا تنجل منجلى مشترك. انجلى ينجلى اصلده انجلو ينجلو (واو) طرفه توشدى آلدى ضمه سز واونى ياغه قلب قيلمق انجلى ينجلى اولدى ماضیده يانى الفكه قلب قيلمق انجلى اولدى. مضارعه يانك ضمه سنى حنق قيلمق ينجلى اولدى. لفيفنه انزوى ينزوى مصدری «انزوا» (تيرى بورلوب جيبولماق) انزوى ينزوى منزوى لم ينزو لا ينزوى انزو لينزو لا تنزو منزوى. بوبابده ملتوى كلمگان.

﴿التنچى باب﴾ همزه وصلیه ایزه عيندن صوڭ بر لامنى زياده قيلوب ﴿افعلل يفعل﴾ باييدر مصدرى افعلال كيلور. بوڭئا (افعلال ياني) دينلور.

و بوباب مبالغه ایچون کیلور، و هر وقت توس لر و کمچیلک لر فی اینوله جکله بر
 بابدن کینرلور و دائمالازم اولور. اَفْعَلٌ یَفْعَلُ تَقْدیرده اَفْعَلَلٌ یَفْعَلَلُ اَوَّلْگی
 لامرناک حرکتلری تاشلانوب ایکنچی لامگه ادغام قیلنمش.

صَحْبَعْنَه اِحْمَرٌ یَحْمَرُ مصدری «اِحْمَرَارٌ» (قزل اولمق). اِحْمَرٌ یَحْمَرُ مَحْمَرٌ
 لم یَحْمَرُ لایَحْمَرُ اِحْمَرٌ لیحْمَرُ لایَحْمَرُ لایَحْمَرُ مَحْمَرٌ مشترک. هر قایوسنده اَوَّلْگی
 راناک حرکتلری تاشلانوب ایکنچی راغه ادغام قیلنغان. صرفی اوزغان
 ادغاملی فعل لرناک صرفی کبی در.

اِحْوَفِیْنَه اِسْوَدٌ یَسْوَدُ مصدری «اِسْوَادٌ» (قارا اولمق). اِسْوَدٌ یَسْوَدُ مَسْوَدٌ
 لم یَسْوَدُ لایَسْوَدُ اِسْوَدٌ لیسْوَدُ لایَسْوَدُ مَسْوَدٌ مشترک. اِحْوَفٌ یأْثِیْنَه
 اَبِیضٌ یَبِیضُ مصدری «اَبِیضٌ» (آق اولمق) اَبِیضٌ یَبِیضُ مَبِیضٌ لم یَبِیضُ
 لایَبِیضُ اَبِیضٌ لیبِیضُ لایَبِیضُ مَبِیضٌ مشترک.

ناقصینه اِرْعَوِیْ یَرْعَوِیْ مصدری اِرْعَوَاءٌ اصلده اِرْعَوَاوٌ (اوزینی کیرو
 توتمق، یامان اشلردن صاقلانمق، یالانغاچ اولمق). اِرْعَوِیْ یَرْعَوِیْ
 مِرْعَوِیْ لم یَرْعَوِیْ لایَرْعَوِیْ اِرْعَوِیْ لیرْعَوِیْ لایَرْعَوِیْ مِرْعَوِیْ اصل لری ایکی
 واو ایله اِرْعَوِیْ یَرْعَوِیْ صوئغی واو طرفده نوشدی آلسدی ضمه سر
 واوی یاغه قلب قیلندی ارعوی یرعوی اولدی ماضیده یا الفکه قلب
 قیلنوب ارعوی مضارعک یاناک ضمه سی حنی قیلنوب یرعوی اولدی.
 و بو بابک ایکی واوناک برسنی آخرگه ادغام قیلوب ارعو یرعودیمگانلر
 چونکه قلب قیلوب اِرْعَوِیْ یَرْعَوِیْ دیمک ادغام ایله اینمکن یکل در.

«یَدِجِی بَابِ» تا عین زیاده سیله «تَفَعَّلُ یَتَفَعَّلُ» بابیدر مصدری تَفَعَّلُ در بوکا «تَفَعَّلُ بَابِ» دینلور. بوباب فَعَّلَ که مطاوعه ایچون کیلور، «عَلَّمَهُ فَعَّلَمَ» کیی (اوگراندم آنی بس اوگرانندی اول) تکلفی (۱) ایچون کیلور، «تَشَجَّعَ» کیی (کوچلانوب باطرلاندی) فاعل مفعول فی اصل فعل قیلغانلغی ایچون کیلور، «تَوَسَّدْتُ التَّرَابَ» کیی (توفرانی یا صدق قیلدم) (۲) اصل فعلمن بر طرفه اولمق ایچون اولور، «تَهَجَّدَ زَيْدٌ» کیی (۳) زید هجوددن بر طرفه اولدی) اصل فعل نَكَّی برام برام حصولی ایچون کیلور. «تَفَهَّمُ» کیی (۴) (برام برام فهمدی) و دخی طلب ایچون کیلور «نَكَبَرُ» کیی (اولوغ اولمقنی طلب قیلدی).

۱۷ قاعده * تَفَعَّلُ تَفَاعَلُ تَفَعَّلُ بابلرنده معلوم اولان مضارعلرینک یکی «تا» برله کیلگان صیغه لرنده بر «تا» فی حنیف قیلمق در سندر. قرآن کریمده هم بر تا ایله کیلگاندر «فَأَنْتَ لَهُ تَصَدَّى، نَارًا تَلْظِي، تَنْزُلُ الْمَلَائِكَةُ» کیی اصلده تَتَصَدَّى، تَلْظِي، تَنْزُلُ، در و برتا ایله قالغان صوْكَ امر حاضر آنسه شول تاده حنیف قیلنوب امری «فَعَّلُ» و زنده کیلور.

صعیغه مثال تَفَصَّحَ یَتَفَصَّحُ مصدری «تَفَصَّحَ» (تیکشرمک) تَفَصَّحَ یَتَفَصَّحُ متفصح متفصح لم یَتَفَصَّحَ لایَتَفَصَّحُ تَفَصَّحَ لیتَفَصَّحُ لایَتَفَصَّحُ متفصح متفصح مشترکدر. مضاعفینه مثال تَجَدَّدَ یَتَجَدَّدُ مصدری «تَجَدَّدَ» (یا کفی اولمق) تَجَدَّدَ یَتَجَدَّدُ متجدد متجدد لم یَتَجَدَّدَ لایَتَجَدَّدُ تَجَدَّدَ لیتَجَدَّدُ لایَتَجَدَّدُ متجدد متجدد

(۱) تکلف کوچلنمک (۲) بونده اصل فعل یا صدق معنا سنده اولان «وساده» در نوسدت یا صدق قیلدم معنا سنده در (۳) بونده اصل اهل اویقو معنا سنده اولان «هجوددر» (۴) بونده اصل فعل آ کلامق معنا سنده اولان فهمدر.

مثال واوینه تورد یتورد مصدری «تورد» (صوغه کیلمک، گل توبسلی اولمق، آز آز کیلمک).

مثال یائینه تیسر یتیسر مصدری «تیسر» (آنسات اولمق و حاضر اولمق) اجوفینه مثال تصور یتصور مصدری «تصور» (بر نرسه نلک صورتنی ذهن گه آلمق).

اجوفی یائینه مثال تحیر یتحیر مصدری «تحیر» (حیران اولمق) ناقصینه مثال تقض یتقض مصدری «تقض» (تمام فنا اولمق) تقض یتقض متقض متقض لم یتقض لا یتقض تقض لیتقض لاتنقض منقض مشترکتر تقض اصلده تقض ضمه یاغه آغر یانک ضمه سنی تاشلادق تقض اولدی یاسلامت فالسون اوچون یانک آلمبده کسره بپردک تقض اولدی.

لیفیق واوینه مثال تروی یتروی مصدری «تروی» (صوغه تویمق).

لیفیق یائینه مثال تزی یتزی مصدری «تزی» (توزانمک)

ملتوینه مثال توفی یتوفی مصدری «توفی» (اوترمک، وفا قیلیمق).

سکزیجی باب: تاهم فادن صوکل الف آرتدروب «تفاعل یتفاعل» بابیدر بوگا «تفاعل بابی» دینلور. مصدری تفاعل کیلور. بو بابده ایکی یاکه کوپ کشیلر آراسنده حاصل اولغان فعل لر کیلور، تضار با تضار بوا کیی. و بو باب فاعل گه مطاوعه ایچون کیلور «باعده ته فباعد» کیی (یراق قیلیم آنی بس یراق اولدی اول) فعل معناسنده کیلور «توانیت» کیی ونیت معنی سنده (ضعیف اولدم)

تکلف ایچون کیلور تجاهل کیی (کوچلانوب جاهل اولدی).

فائده: بو بابده اولغان تکلف ایله اوزغان تفعیل بابده غی تکلف آراسنده فرق: بو بابده غی تکلف بار نرسه فی یوق کورساتور گه در «تفعیل»

بابنده‌ی تکلف یوق نرسه فی بار کورساتورگه کوچلمک در .

﴿ فائده ﴾ «فَاعَلَّ» بابنه ایکی مفعولگه اوزغان فعلنی «تَفَاعَلَ» بابینه کینورلسه بر مفعولگه اوزار اگر بر مفعولگه اوزغان فعلنی بو بابغه کینورلسه هیچ بر مفعولگه اوزماس «نَزَعَ زَيْدٌ عَمْرًا الْحَدِيثَ» ایله «ضاربٌ زَيْدٌ عَمْرًا» فی بوتفاعل بابینه کینورلسگانه «تَنَزَعَ زَيْدٌ وَعَمْرٌو الْحَدِيثَ» «تضاربٌ زَيْدٌ وَعَمْرٌو» دینلور .

صحيحه تَدَارَكَ تَدَارَكَ مصدری «تَدَارَكَ» (جیولمق، تابمق، يتشمك) تَدَارَكَ يَتَدَارَكَ مُتَدَارِكٌ لَمْ يَتَدَارَكَ لَا يَتَدَارَكَ تَدَارَكَ لِيَتَدَارَكَ لَا تَتَدَارَكَ مُتَدَارِكٌ مُشْتَرِكٌ . تَدَارَكَ نَكْتُ مَجْهُولِي تَدْوَرَ كِيَلور سَافِرْتِكِي كَبِي .

﴿ ۹۱ قاعده ﴾ افتعال بابنه ذکر قیلنغان طوقز ادغام حرف لرندن برسی اوشبو تَفَعَّلَ ایله تَفَاعَلَ بابنه «فا» برابرینه توشسه «تا» فی شول حرف جنسینه قلب قیلوب برسی آخرغه ادغام قیلمق درست لکن سا کن ایله باشلاقی ممکن اولمقدن اولینه کسره کی همزه وصلیه کیلنر و نور تَطَهَّرَ تَزَيَّنَ تَدَكَّرَ كُورده اِطَهَّرَ اِزَيَّنَ اِذَكَّرَ دِيمَك كَبِي تَدَارَكَ تَدَاخَرَ تَثَاوَلَّ دِيگانلرده اِذَارَكَ اِثَاوَلَّ اِذَاخَرَ دِيَمَك كَبِي .

مضاعفینه تَصَامٌ يَتَصَامٌ مصدری «تَصَامٌ» (صاغر اولمق) مثال واوینه تَوَارَثَ يَنَوَارِثُ مصدری «تَوَارَثَ» کیلور (میراث آلمق) مثال يَأْتِيْنِه تَيَاسِرُ يَتَيَاسِرُ مصدری «تَيَاسِرُ» (صولغه کینمک) اجوف واوینه تَجَاوَبَ يَتَجَاوَبُ

مصدری «تَجَاوَبُ» (جوابلاشمق) اجوف يَأْتِيْنِه تَزَايَدَ يَتَزَايَدُ مصدری «تَزَايَدَ» (آرتمق) ناقصینه مثال تَصَابِي يَتَصَابِي مصدری «تَصَابِي» کیلور (عاشق اولمق) تَصَابِي يَتَصَابِي مُتَصَابٍ لَمْ يَتَصَابَ لَا يَتَصَابِي تَصَابَ لِيَتَصَابَ لَا تَتَصَابُ مُتَصَابِي مُشْتَرِكٌ . تَصَابِي اصلده تَصَابُو

و بوباب اصل فعلی طلب ایچون کیلور استخرجت زیدا کی (زیدنک) وروجنی طلب قیلدم) و شینی بر صفة اوزره تابمقنی افاده ایچون کیلور، «استعظمت» زیدا کی (زیدنکی عظیم صفة ده تابدم) و فاعل نک اصل فعل که انقلابی [*] ایچون کیلور استحجر الطین (بالحق حجر [۱] که منقلب اولدی) [۲] و ذی فعل معنی سنک کیلور استقر کی (قر) معنی سنه

۴۰ قاعده * بو بابنک فاسی برابرینه (ط) توشسه تاسنی حنی قیلیمکه درست قرآن کریمده هم (فَمَا اسْطَاعُوا * تَسْطَعُ عَلَيْهِ صَبْرًا) کیلمشدر.

صحیحنه مثال استنسخ بستنسخ مصدری استنساخ (نسخه یازوب آلمق) مضاعفینه استعب بستعب مصدری استعجاب (دوست کورمک)

مثال واوینه استوجب بستوجب مصدری استیجاب (لازم اولمق) مثال یائینه استیسر بستیسر مصدری استیسار (آناسات کورمک).

اجوف واوینه استجاب بستجیب مصدری استجابة (اجابه قیلیمق). اجوف یائینه استباع بستببع مصدری استباعة (صاتمقنی طلب قیلیمق). ناقصینه مثال استهدی بستهدی مصدری استهداء (هدایه طلب قیلیمق). لهیف واوینه استهوی بستهوی مصدری استهواء (یولسن طشقاری چقمق) لفیف یائینه استعهی بستعهی مصدری استعها (اویالمق) و بعض عربلر استعهی بستعهی ده بریاتی حنی قیلوب استعی بستعی دیمشدر. و قرآن کریمک «ان الله لا يستعی» دیو یکی یا ایله کلمشدر.

ملنوینه استوفی بستوفی مصدری استیفاء (تمام حقنی آلمق).

امتحان { بونلرک مصدرلرندن اشتقاق قیل؟ نستین نه صیغه در اصلنده نه در؟

(۰) انقلاب- تورلانک (۱) حجر طاش. (۲) اصل فعل، مجردینک مصدری اید کیبنی بلگان ایدک ایمدی استخراج، استحجر فعللرنده اصل فعللر خروج برله حجر بولادره.

﴿ اَوْنِ بِرِنْحَىٰ بَابِ ﴾ همزه، عین، واو ننگ زیاده سیله « اَفْعُوْعَلْ یَفْعُوْعُلْ »

بایدیر بوڭا « افعوعال » بابی دینلور مصدری افعیعال کیلور اصله

اَفْعُوْعَالْ در بو باب مبالغه ایچون اولور . صحیحنه مثال اَحْدُوْدَبْ

یَحْدُوْدَبْ مصدری اَحْدِیْدَابْ «بیل بوکری اولق» اَحْدُوْدَبْ یَحْدُوْدَبْ

مَحْدُوْدَبْ مَحْدُوْدَبْ لَمْ یَحْدُوْدَبْ لَیَحْدُوْدَبْ اَحْدُوْدَبْ لَیَحْدُوْدَبْ لَاتَحْدُوْدَبْ

مَحْدُوْدَبْ مشترکدر . ناقصینه مثال اَعْرُوْرَى یَعْرُوْرَى مصدری اَعْرِیْرَاْ اصله

اَعْرُوْرَاْ (آطفه یالاتاج آطلانق) بو بابده صحیح برله ناقصن باشقه کلگان [*]

﴿ اَوْنِ اِبْکِنْحَىٰ بَابِ ﴾ همزه ایکی «واو» زیاده سیله « اَفْعُوْعَلْ یَفْعُوْعُلْ » بایدیر بوڭا

« اَفْعُوْعَالْ » بابی دینلور مصدری افعوال بو باب هم مبالغه ایچونددر .

صحیحنه مثال اَجْلُوْزْ یَجْلُوْزْ مصدری اَجْلُوْزْ (تیزلک ایله یورمک)

اَجْلُوْزْ یَجْلُوْزْ مَجْلُوْزْ مَجْلُوْزْ لَمْ یَجْلُوْزْ لَیَجْلُوْزْ اَجْلُوْزْ لَیَجْلُوْزْ لَاتَجْلُوْزْ

مَجْلُوْزْ مشترک بو بابده کلگان فعللر هر قایوس صحیح اولور .

امنجان } «استطاق» سویلونی طلب قلمق «اعشیشاب» اوت بتمک بونلر قایو
بایدن اون ایکی نرسه اشتقاق قبل مستأجر نه صیغه ؟

﴿ اوچونجی قسم (رباعی مجرد) بر بابده در ﴾

« فَعْلَلْ یَفْعَلُّ » بایدیر بوڭا (فَعْلَلَّة) بابی دینلور . مصدری فَعْلَلَّة ، فَعْلَلْ

وزننده کیلور . صحیحنه مثال دَحْرَجْ یُدْحِرْجْ مصدری دَحْرَجَّة ، دَحْرَجْ

(ایلاندرمک) دَحْرَجْ یُدْحِرْجْ مَدْحِرْجْ مَدْحِرْجْ لَمْ یُدْحِرْجْ لَیُدْحِرْجْ

دَحْرَجْ لَیُدْحِرْجْ لَاتُدْحِرْجْ مَدْحِرْجْ مشترک .
* بو بابده « اعریرا » برله « اَحِلَّیلا » غه باشقه متعدی کیلامشدره او قیانوس .

مضاعفینه مثال صَرَصَرَ یَصْرَصِرُ مصدری صُرَصِرَ، صَرَصَارَ (قوش
 فچقمرق) مثالینه هم مضاعفینه مثال وَسَوَسَ یُوسِسُ مصدری وَسُوسَ
وَسَوَّسَ (وسواس و تشویش قیلوق) اجوفی واوینه مثال جَوْرَبَ یَجُورِبُ
 مصدری جَوْرَبَ، جَوْرَابَ اصلده جَوْرَابَ (آیاقغه چاروق کیدرمک) .
 اجوفی یائینه، مثال، شَیْطَانٌ یُشَیْطِنُ مصدری شَیْطَنَةٌ، شَیْطَانٌ (هلاک اولوق)
 ناقصینه مثال قَلَسَ یُقَلِّسُ مصدری قَلَسَاةً، قَلَسَاةً اصلده قَلَسَاةً .
قَلَسَاةً (بورک کیمک)؛ لفیغه، مثال بُضُوْضٌ یُضَوِّضُ مصدری بُضُوْضَةٌ ضیض
 اصلده بُضُوْضَةٌ، بُضُوْضَةٌ (آواز قیلوق) .

❖ دورتیچی قسم (رباعی مزید) اوج بابده ❖

❖ بِرَنْجِی باب ❖ تانک ز یاده سیله «تَفَعَّلَ یَتَفَعَّلُ» مصدری «تَفَعَّلَ» کیلور
 بوئا (تَفَعَّلَ) بابی دینلور. رباعی مزیدنک با بلری هر قایوسی لازم کیلور. بو
 باب فَعَّلَ گه مطاوعه ایچون کیلور «دُخِرْتُ فُتِحْتُ» کبی صحیحینه مثال
تَدَحْرَجُ یَتَدَحْرَجُ مصدری تَدَحْرَجُ (تگرامک) تَدَحْرَجُ یَتَدَحْرَجُ
مَتَدَحْرَجُ لم یَتَدَحْرَجُ لایَتَدَحْرَجُ تَدَحْرَجُ لایَتَدَحْرَجُ مَتَدَحْرَجُ
 مشترک در. مضاعفینه مثال تَصَلَّصَ یَتَصَلَّصُ مصدری تَصَلَّصَ (تیمور آواز قیلوق)

اجوفی واوینه تَجَوْرَبَ یَجُورِبُ مصدری تَجَوْرَبَ (چاروق کیمک) اجوفی
 یائینه تَشَیْطَانٌ یُشَیْطِنُ مصدری تَشَیْطَانٌ (هلاک اولوق) (قارشولوق قیلوق)
 ناقصینه مثال تَقَلَّسَ یَتَقَلَّسُ مصدری تَقَلَّسَ کیلور (بورک کیمک) .
 ❖ ایکنچی باب ❖ همزه، نون ز یاده سیله «أَفْعَلَّ یَفْعَلُّ» بابیدر بوئا (أَفْعَلَّ)
 بابی دینلور مصدری أَفْعَلَّ، بو باب فَعَّلَ گه مطاوعه ایچون کیلور .

«حَرَجْتُ» الابل فاحرنجت» کس (جیدم توهلرنی بس جیولدی آنلر).

صعیغه ابرنشَقْ بَبرنشَقْ مصدری ابرنشاق (شاد اولمق، آغاچ چچکلنمک).

﴿ اوچنچی باب ﴾

همزه لام زیاده سیله «افعللُ یفعللُ» بابیدر بوئا افعلاللُ بابی دینلور. مصدری

افعللاللُ صعیغه مثال افسعرب یفسعرب مصدری افسعراار (قور قودن توکلری قبارمق).

ملحقات

بو اورنغه قدر ذکر قیلنغان بابلرنلک مجموعی یکرمی ایکی باب اولدی و بونلر اصل بابلردر. بونلردن باشقه رباعی مجرد ایله رباعی مزیدنلک بابلرینه ملحق اولغان اون اوچ باب باردر آنلره «ملحقات» دینله در. هر قایوسی اوشبو جدولده کوستارلدی:

معنی	بابلر	مثالر	معنی	بابلر	مثالر
مغزی	فعللُ	شَمَلَلُ	تیز یوردی	فعللُ	جَهَّورُ
	فوعلُ	حوقلُ	ضعیف اولدی	فعللُ	بورك کیدی
	فیععلُ	بیطرُ	یارلدی	فعللُ	بورك کیدی
ندرجه ملحق ایلدر.	تفععللُ	تَجَلَّبَبُ	جلباب کیدی	ذفوعلُ	تَجَوَّرُبُ
	تفیعلُ	تَشَّيْطُنُ	هلاک اولدی	تفعولُ	تَرَهَّوْكَ
ندرجه ملحق ییشدر	[*] خاتونلرک قرغه خدمت که بارغانده طشدن کیه تورغان کیملری .			تمفععلُ	تَمَسَّكُنُ
	افعئللُ	اقعئسسُ	کوکراگی	افعئلی	اسلئقی
ملحق ییشدر			آلدیغه چقدی		

امتحان } مزیدلده گی بارچه مثالرنی صرف قیل؟ احدودب الشیخ (قارت کسه)
تعلیم ولا تستحی. تجلبت المرأة وتمسکت. قلسی زید

﴿ خاتمه ﴾

فا، عین، لام دن بری برابرندک همزه اولسه «مهموز» دینلور. مهموز اوچ

قسمتد. فا برابرند همزه اولسه «مهموز الفأ» اولور. أَخَذَ كَبِي (آلدی)

عین برابرند همزه اولسه «مهموز العين» اولور. سَأَلَ كَبِي (صورادی)

لام برابرند همزه اولسه «مهموز اللام» اولور، قَرَأَ كَبِي (اوقودی)

﴿ ۲۱ قاعده ﴾ همزه ساکن اولوب آلدندغی حرف حرکتلی اولسه همزه نی شول

حرفتنک جنسینه قلب قیلنور. راس، لوم، بیر کبی اصلک رُقَسَ لُوم بَشْرَدِر.

ودخی «آمن، اومن، ایمان، اینن» کبی اصلک «أَغْمَن، اُؤْمَن اِثْمَان، اِثْنَن» در.

بوقاعده ایله قلب قیلنغان همزه لرنگ آلدندغی حرف همزه وصلیه بولسه بولکمه نی

آلدینه وصل قلدنقد همزه دن قلب قیلنغان حرفلر کیر و همزه لکینه قایتارلر

«منهم من يقول اِثْنَن لِي» «واللهي اِثْمَن» کبی وصلنن ثلک «اِثْنَن، اُؤْتَمَن»

ایدیلر. همزه حرکتلی اولوب آلدندغی حرف حرکتلی اولسه اول وقتک

همزه اوز حالنگ تورور. سَأَلَ لُوم رُؤْف، مُسْتَهْزُون سُئِلَ سَمَّ مُسْتَهْزُون کبی.

﴿ ۲۲ قاعده ﴾ همزه فتحه لی اولوب آلدندغی حرف کسره لی یا ضمه لی اولسه اول

وقتک همزه شول حرکتلرک جنسینه قلب قیلنور. «میر و چون» کبی اصلک «مُتْرُجُون».

﴿ ۲۳ قاعده ﴾ همزه حرکتلی اولوب آلدندغی حرف ساکن لی

اولسه همزه ننگ حرکتنی آلتوب ایکی ساکن جیلغانلقدن همزه حنف قیلنوب

همزه دن آلتنغان حرکتنی آلدندغی حرفکه بیلور «بیری، مَسَلَّة، مَلَك» کبی،

اصلک «بِرَأَى مُسَلَّة مَلَك» در. «بیری» اصلک «بِرَأَى» یا حرکتلی آلدی

فتحه لی بانی الفکه قلب قیلک بیرای اولدی همزه حرکتلی آلدی ساکن همزه ننگ

حرفتنی آلدق ایکی ساکن جمع اولدی همزه نی حنف قیلک همزه دن آلتنغان

حرفتنی راغه ببردک بیری اولدی. صرفی: بیری بیریان بیرون * تری تریان

بیرین * تری تریان ترون * نرین تریان توبین * آری نری * بیری ننگ

ماضی بی رأی کیلور اصلک رأی اعلالی هم صرفی رمی نکس کبی در.

رأى يرى دن امر حاضر «ر» کیلور، صرفی * ر ریا روا * ری ریارین *
مخاطب صیغه سنده وقف قیلنسه آخرینه ها کیلترلور «ر» کېی .

تنبیه : { «أَخَذَ يَأْخُذُ» هم «أَكَلَ يَأْكُلُ» دن امر حاضر «خذ» «كل» کیله در عرب
تلنده بونلرک سویلانوی بیکده کوب بولغانیچون همزه سینی حذف قیلوب
ایتورگه یکل ایتشلر .
مهموز اولان فعل لرک باب لری

معانی	مصادر	امثال	ابواب	مهموز الفاء پیش بابده کیلور .
آشقه دعوة قیلیمق	مَاعِدَةٌ	أَدَبٌ يَأْدُبُ	فَعَلَ يَفْعَلُ	مهموز البین اوج بابده کیلور .
آلمق	أَخَفَ	أَخَفَ يَأْخِفُ	فَعَلَ يَفْعَلُ	
حاضرلنمک	أَهْبَةٌ	أَهَبَ يَأْهَبُ	فَعَلَ يَفْعَلُ	
خوش ایس قوقمق	أَرَجَ	أَرَجَ يَأْرَجُ	فَعَلَ يَفْعَلُ	
اوزایمق	أَسَلَّ	أَسَلَّ يَأْسَلُ	فَعَلَ يَفْعَلُ	مهموز الهمزة دورت بابده کیلور .
کورمک	رُؤْيَةٌ	رَأَى يَرَى	فَعَلَ يَفْعَلُ	
امید کیسمک	يَأْتِسُ	يَمَسُّ يَيْمَسُّ	فَعَلَ يَفْعَلُ	
بداصل اولمق	لُومٌ	لُومٌ يَلُومُ	فَعَلَ يَفْعَلُ	مهموز الهمزة دورت بابده کیلور .
یاقمق	سَبَاءٌ	سَبَاءٌ يَسْبَأُ	فَعَلَ يَفْعَلُ	
تیمر طوطقمق	صُدَاةٌ	صَدُوٌ يَصْدُوُ	فَعَلَ يَفْعَلُ	
آش سگمک	هِنَاءَةٌ	هِنَاءٌ يَهْنَأُ	فَعَلَ يَفْعَلُ	
بهادرلق قیلیمق	جُرَاةٌ	جَرُوٌ يَجْرُوُ	فَعَلَ يَفْعَلُ	

قد وقع الفراغ من تأليفه سنة الف وثلثمائة وحدى عشرة على يد العبد
الفقير الى عون ربه القدير عبدالرحمن بن اسماعيل بن عمر الحاج طرخاني
وآخر دعوانا ان الحمد لله رب العالمين والصلوة والسلام على خير خلقه
محمد وآله واصحابه اجمعين . ۱۳۱۱ سنه

مؤلفندك طبع قيلمئمش آثاری :

(۱) « معلم صرف لسان العرب » تركى تلمنه مبتدىلره يكللك اوزره عرب تلمينك صرفينى بلدره در. بيك كوب مدرسه لرده اوقوتلوب فائدىس بارچه معلم لر طرفندن تصديق قلنغان و بر سنه ايچنده ايسكى مرتبه باصلورغه حاجه توشكان كتابدر. (اوشبوكتاب) بهاسى ۲۵ تين

(۲) « معلم نحو لسان العرب » تركى تلمنه مبتدىلره يكللك و معلم لره مألوف ترتيبچه عرب تلمينك نهمينى و عربچه يغشى سويله رگه بلدره در. هر بر درس لرگه مخصوص امنعان لر يازلمش عربچه بيك كوب جهيلدر كيغزلوب تركچه ترجمه لر يده بيان ايدلمشدر. و كوب يرلرده اوقوتلوب تجر به ايدلگانگه تكرر باصلم شدر. صوغشى باصلونده كتاب اواگيسندن كوب آرمشدر. بهاسى ۱۵ تين

(۳) « قصص الانبياء العظام و ترجمة احوال دول الاسلام » قصه لاق اوزره انبياء عظامك قصه لر ينى و اسلامده اولان مشهور دولتلرنك احوالنى بيان ايدله در. بهاسى ۲۵ تين

(۴) « زاد الطالب ترجمة الكافية لابن الحاجب » آچف تركچه هر كم آثارات كافيه نى يكل بلورگه بونجى ياردجى در. بهاسى ۴۰ تين

(۵) « قوبون دفترى » بينلرى ايكى يوزدن آرتق يوللرى سزلقان آي، كون، صوم، تين ايچون آيورم قزل سزلقا ايچنده مسلمان و روس كاليندارى برله شاگردلر ايچون حاجه اولغان ضرب جدول لرى سوداگرلر ايچون آچله لر بهاسى بوچطه و تيلگرام نظام لرى پاراخود و تيهو بول بهاللى كورساتلمشدر. عامه گه فائده لى تاريخ واقعه لرى اسلام اهاليسى ايچون كيره ك معلوماتى كوب هر كمه گه حاجه و فائده لى بولداشدر.

بهاسى ۱۲ تين ، فاطرغه طشلى قابقاچليس ۱۵ تين

كوبله ب آلروچيغه بيوك اكرام ايدله در .

بول خوجى آلوجيدن بر صوم آچله ياروجى گه قالفاننى نالوز ايله كوندوله در هر يرده مشهور كتابچيلرده ، استرخانده مؤلفنده بولنور.

بوتلرى صور اتورا ايچون (Астрахань, Царев. ул. книжный магазинъ)
ناشرينك آدريسى : (Абдурахмана Измайловича Умерова.)

